

Sonjay

Jiiri hinzantoo - Handaray 3

Sonjay

Sonjay

Jiiri hinzantoo - Handaray 3

Jiiri hinzantoo - Handaray

: 2.85049.946.3

32850 499463

Les classiques africains

Les classiques maliens

SONAY

Handaray

3

Jiiri hinzantoo

Wallafikey

Borey Kaŋ na Jiono goyoo tee

Saatakey

– Mahamadu Banna MAYGA
– Yuusuf Billo MAYGA
– Abuubakarín Alhazi TUURE

Les classiques africains

19, Bld du Pont Neuf

89100 Sens (France)

Tél. : 03.86.83.89.81 – Fax : 03.86.65.01.33

e-mail : commercial@classiques-africains.com

Les classiques maliens

B.P. 2195 - Bamako

Mali

Za Maali duu nga borcinitaraa, gofornamaŋ na dabari kul tee ka maali-ize foo kul, woy nd'aru noo cawyan henno.

Barmayyanoo kaŋ tee cawyanoo ra 1962 jiire daliloo ti borey kul ma duu cawyan henno waati dunbo ra bila a ma šenday kate hinoo ga.

Demokarasi nda desantalarizašon kaŋ tee lokkol fondaara waazibandi ganda izey kul ga i ma huzun nda lokkol juwalyanoo misey. Woo se, kala lokkol ma ti woo kaŋ borey ga bag'a, cawoo ma hanga ganda ala adawey nda nga aladabey. Hala woo ma duu ka tee, Maali n'ašariya lanba 99-046, sanbu Desanbur 28, 1999 kaŋ kate ir senney nda annasaara senni ma cawandi cere bande.

Hõ zaaroo, cawtiira wallafandi ir senni 11 (woy cindi faa) ra, kilaasu jinaa ka koy idduwantoo ga. Wallafikey kaŋ kul Maali-izeyaŋ no mana ti kala sennibaykawaŋ, cawandikawaŋ nda lokkoljinehunyaŋ. Tiiraa woo mana ti kala lokkol-izoo tiiraa kaŋ fatta za 1996 jiire saatayanoo nda nga taagandiyanoo. Ir ga tammahã kaŋ tiiraa woo g'ir senney cawandoo tonton, a ga kate zankey ma ngi ganda ala adawey nda ngi misey kul bay zama ngi boŋ senney ra cawandoo ga sintin.

Agay nd'ay goydogoo borey ga hansa ka wallafikey foo-nda-goy nda goy henna kaŋ i n'a tee ir cawandoo fondaara. Ir ga ir faabakey kul foo-nda-goy, waani waani USAID, Adupnaa Bankoo nda Hooland gaakasinaa kaŋ sibil ka kate tiira henna woo wallafandi lokkol-izey nda ng'alfagey se.

Cawandoo Ministiroo

Pr Mamadu Lamin TARAWERE

Responsable du volet : Dr Youssouf M. Haïdara

Illustrateurs : Oumar Moussa Maïga, Amadou Sanogo, Jacob Guindo, Adama Mariko,
Amidou Kodio, Yacouba Diarra, Ali Zoromé

Coordination éditoriale : Catherine Berterram, Boubacar Sissoko, Virginie Frémont

Réalisation : Saint-Paul Imprimeur Éditeur

© Ministère de l'Éducation nationale, 2005

ISBN : 2.85049.946.3

Tiiraa woo, ni goyjinaa no. Masi kay nga de ga, ni cawoo fonda ra, ma ni lakkaloo ka goy. Cawey kan goo a ra ti :

- Willandi
- Zenti
- Maa-ka-faham
- Hooray
- Kunfakaari
- Alhabar dunbo
- Biifeelaga benbaw
- Biifeelaga hunante
- Porože
- Bayti

Cawgande 6 (iddu) bara tiiraa woo ra. Affoo kul ga sintin nda willandi.

Cawboŋey kul kan goo tiiraa woo ra goo nda dendenyan. Masi kay hayey kan goo tiiraa ra hinne ga. Ma gaabandi goyey ma tee kurayyan ra. Kurawey ma barmay waati ka kaa waati.

Ba kan ni nda taalibey ga hin ka haya tee kan sii tiiraa woo ra, ma hawgay caw taagey masi zankey lakkaley dusandi.

Tiiraa woo, ni nda ni lokkol-izey se a tee, amma ba kan cawandikaw kul ga hin k'a ka goy lokkol dumi kul ra ; cawandikaa taaliloo goo a bande.

Adiiza zullandoo I

- 1 **Amadu** : Adiiza kurpoo kaa, nga zullandoo ga tee alzumaa cijinoo.
- 2 **Zali** : Woo ti haawi ! Ir ya mana soolu ka ben. Ir taarey mana kunga ka ben. Taasawey mana timme, kuntawey mo mana hun maalaa do.
- 3 **Amadu** : Tiirafeeroo tee za manna, bunnu-bunnuyan mana yee ka cindi koyne.
- 4 **Maryama** : Amadu ga cim, taari janay hunday si a ganji a ma tee. Ay ga ni faaba nda taari.
- 5 **Haway** : Agay mo ga ni kanbuzaa nda taasa.
- 6 **Zali** : De kuntawey binde ?
- 7 **Amadu** : Ay ga koy dii maalaa sohō da k'a cahāndi.
- 8 **Zali** : Maryama, ma nee Faadi garaasaa se a ma hiijaa alhabaaroo tee borey kul se, koyraa woy nda nga aru.
- 9 **Maryama** : Masi koy dirŋa kurbukarkey nda tubalkarkey !
- 10 **Haway** : Nda ni woymawey kaa kul war ma huru ŋaahayey fondaa ra.
- 11 **Zali** : Haday, ni ceroo zullandoo ga tee alzumaa hane.
Ma hanse k'a waazu zama hiijay hugu ra, a ga koy huru, nga nda ne goraa man'ti affoo. War cerey kul ma maa alhabaaroo se.
- 12 **Haday** : Ma nee ni nzuraa se, a ma ir alaadaa soolu ; zenber hinka nda yagaw jiiri hinza.
- 13 **Zali** : Woo ti war senni wara nda war kurney.
- 14 **Amadu** : Ay dii maalaa. A nee nga ga kate kuntawey suba.
- 15 **Zali** : De almaaney kaŋ ga buu ?
- 16 **Amadu** : Ciya zankey se !
- 17 **Isa** : Baaba, ir ne !
- 18 **Amadu** : Wa koy kurkaa do war ma kate gaaru hinkaa nda yagaa din. Macin ka cindi ?
- 19 **Zali** : Ir soolu ka ben. ŋaahayey goyoo de ka cindi sohō.
- 20 **Aliyyu** : Isa, macin se baaba ga nee ir ma kate almaaney wey kul ?
- 21 **Isa** : Adiiza zullandoo ma tee alzumaa cijinoo.
- 22 **Aliyyu** : Woo ti kaani cijin !
- 23 **Haday** : Irkoy m'ir dam ni ceebandoo ra.
- 24 **Adiiza** : Ay too baani, ya nka wirci zaati sohō da.

Adiiza zullandoo II

- 1 **Zali** : Maryama, Adiizaa jinawey kul marga ; ni mo Haway, ŋaahayey soolu hala zullandikey ga kaa.
- 2 **Haway** : Ŋaahayey hunday ga yahadar sohō da.
- 3 **Faadi** : Wa hiirabaani ! Wa noo ir se ! De man woyhiijoo ?
- 4 **Zali** : Baani sabay ! Nga da no hugoo ra, nga nda Haday.
- 5 **Faadi** : Mayga ! Mayga ! Mayga ! Hō woo ni cijinoo no ! jaagaaray-ize ! woy kuku, woy bati, woy si kuu, a si duura. Man 'ti woyya-woyyaa yaada kaŋ sar foo, toosi foo. Haya kaŋ mana fatta hō cijinoo nuune ma huru a ra!
- 6 **Adiiza** : Ihi ihiiii (hēeni).
- 7 **Faadi** : N'ibere ma hēe woyzaniya ! Hō cijinoo beeray nda binekaanay cijin no. Irkoy m'a ti ni ga hiijay boŋkaano !
- 8 **Haday** : Adiiza, dangay masi ay hēenandi !
- 9 **Faadi** : Dangay, yawey ne ka too kate !
- 10 **Maryama** : Wa bisimilla!
- 11 **Zali** : Wa ŋaahayey too borey do, i ma ŋaa !
- 12 **Faadi** : Ir ma koy soolu hala borey ga ŋaa ka ben !
- 13 **Haday** : War ma bay woyhiijoo si hun ne kala ir ma duu ir alaadaa !
- 14 **Muusa** : Wara alaadaa ti macin ?
- 15 **Haday** : Zenber hinka, yagaw foo nda alman hinka.
- 16 **Muusa** : Woo kul ! War si dii sendaa kaŋ goo.
- 17 **Faadi** : Sohō borey ŋaa ka ben : ir ma woyhiijoo zullandi.
- 18 **Muusa** : Zenber hinkaa ne, suba war ma diyaw sanba wara alman hinkaa nda yagaa se.
- 19 **Faadi** : Wa ngi woyoo kaataray i se (cilili).
- 20 **Haday** : Faati ni kay ma nga darbaa hansa a ga, a masi bunnu a bande. Ir serre ya !
- 21 **Maryama** : Ma koy nda baani Adiiza ; ni na hō zaaroo baa daŋ. Irkoy m'a tee hiigay albarkante ! A ma ni noo suuri nda hayyan kaŋ na ni moŋoo yaynandi !

Denden

- 1 Wa hayaa kaŋ se war faham willandoo ra filla.
- 2 Wa willandoo duurandoo hantum.
- 3 Cimi wala Taari.

	T	C
a) Adiiza zullandoo alhamiisaa cijinoo n'a tee.	☐	☐
b) Kuntawey gay maalaa do.	☐	☐
c) Haday, Adiiza ceroo no.	☐	☐
d) Adiiza wanji ka koy kurŋoo do.	☐	☐
- 4 Kalimaraŋey wey timmandi.

Ay ga koy...maalaa...k'a...

Masi koy...kurbukarkey nda...

Wa... too borey... i ma...
- 5 Kalimaraŋey cin.

ga hunday da yahadar ŋaahayey sohō

taasa agay ni mo kanbuzaa nda ga

ben ka ga borey koy ir soolu ma ŋaa hala
- 6 Wa zeeri ka kalimawey kaŋ maanawey ga cere kakaw dam cere ga :

duura	sintin
dirŋa	kay
ben	zaa
hiiji	hongu
jisi	fay
kani	kuu

Beerumaa tun

Za jirbey kaɗ bisa, hew konnaa sintin ka zaɓu, hewoo miɗoo barmay. Alaasar kul duulayanɗ ga sinja alkilba.

Zaari fooyanɗ, hirri ma sinja, a ma ti hew wala a ma say. Alfari beerey sintin ka ngi moowey suuba. Woyey nda zankey mma hoy i ga boɗ sinji dummiyey boɗ. Arey ga gurbundey jende, i g'i kokoso, i ga guuru ɗaari day k'i tenji. Cijin foo hewoo hun gurma.

Alfazaroo ra beenaa cindi a ga meli, a ga jinjinɗ. Kaɗ borey

ga hun jiiraa ra kul hewoo nda haroo na cere haabu ka kaa, ncirni kaɗ hala bangey kul too, goorey kul dandi. Borey na alaasaroo kul tee i ga hayni duma. Alfarey boobo kaɗ koy alfaali. Borey mana yee ka goro. I kul na anniya tee beerumaa se. Han din subaa da ra, Aliyyu cere hinkaa biya ka koy beeri a se. I jin ka haw kaa kaɗ s'i dunbu. I na dummiyoo say, i sintin ka beeri.

Laboo ga ban zama dawtariya no. Ncirni jinaa n'a haɗandi ka boori. Nga goyoo ga faala. A mana ti labudiini doo soko boro ma joote nda guuru tanši wala gurbundu fetiyan.

Zankey ga goy nd'anniya ; guurey ga sanba, i ga zunbu cere bande, beerumaa ga hanga cere. Kaɗ adduha ga sanba kul Zali nda Salma kate binefunay, Aliyyu nda nga cerey se. Za beerikey dii binefunaa bine huru i ra ka tonton. I goro ka binefunay, k'attay haɗ.

Faarey kul ra, boro ga dii woyborey nda zankey kaɗ ga kate ɗaayan beerikey se. I ga goro ka batu hal'i ma ɗaa ka ben. Zankey ga dira beerumaa ra ka jinaw kurma. Labu tayaa kaɗ guurey n'a bere hewoo ga tun. Alfarey biney ga ɗaali.

Aluula, Aliyyu nda cerey na beerumaa kayandi. I hunanzam hala sungaa kogu. I doo isaa ga ka jumay. I na ngi bankaarawey dam. I na ngi beeriguurey jese ka koyraa dam ngi jine.

Fondaa ra, i ga dira i ga deede. I ga beerikawyanɗ kubay kaɗ ga koy wicira. Faari si yee ka taja wal'a ma zoobu. Inŝallaahu nda goyoo hanga cere, beenaa mana kogu, faraw si tee jiiroo.

Denden

1 Hãayaney wey zaabi.

Macin se Zali nda Salma tar ka tun ka koy beerikey do ?

Taka foo nda borey na beerumaa soolu ?

2 Kalimañey cin.

– beerey alfari suuba sintin ngi ka moowey.

– no dawtariya ban laboo ga zama.

– ra ga i fonda deede ga dira i.

3 Zeeri fur kalimawey boŋ kaŋ ga hima.

Beeruma	doonu	cirni
doonuma	saabay	birji
beerumaa	faari	firsi
kaarumi	doonu	dulmay
haabari	hommo	cirni
gaasaroo	kaaru	cirsi
beeruma	feema	silbay
suubaroo	subu	cirni
kurmaroo	doonu	firzi
beerumaa	daani	kursa
ganaroo	noonu	cirni
kanberoo	doonu	garbay

4 Wa takaa filla kaŋ nda ncirpoo sintin.

5 Wa cawhayaa woo duurandoo hantum.

6 Macin ti beerumaa nafaa ?

Hawwa alhaadimawey

Za Hawwa arubeeroo hun jiiraa ra, subbaahi tayaa ra, no a ga a tunandi. Hawwa ma jingar, a ma nga cirkaaraa kusoo jumay, a m'a deke. Waati din a ma izey tunandi ka i jumay. Hala cirkaaraa ga nin kul a ga jinawey jumay kaŋ ra a g'a kaa. Nda i cirkaaray ka ben kul a mma hugoo gundoo nda hinadogoo haabu, a ma jinawey jumay, a ma hari dam nga kusey ra, a ma duu ka jumay ka koy

day-day yooboo ra. Hawwa si gay yooboo ra, zama yooboo si mooru. Nda a kaa, dogoo ra a ga sintin ka hina. Hoyoo kusoo no a ga jin ka a deke hala a ma baa ka nin, jina a ma duu ka hawroo hina. Hinahugoo ga too fetu dullu. Hawwa ga kotokoto, moŋey ga hari doori.

Nda a hina ka ben, a ga yee ka jumay, a ga darbay barmay. Waati kaŋ nga arubeeroo hun goydogoo ra, Hawwa g'a foo-

Cawgande I

nda-goy, a g'a noo hari a ma hanj. Woo din banda ga no a ga njaahayaa kaa, a m'a gorandi, i ma nja. Nda i nja ka ben a ma jinawey marga hinadogoo ra. Cirkosaa banda ga a ma attayoo tunandi, i m'a hanj jina, a ma hunanzam ka duu ka tun ka nga hawraa tee. Nda waynaa yay, Hawwa ga nga windoo kul haabu, jine nda banda, hala a ma kan

hundi se. A ma ziiboo kuuna, a ma koy a mun guusoo ra. Nda cijinoo huru a ma hawraa taasuu, i ma nja, a ma duu ka jinawey kul marga koyne. Zankeyy ga koy ngi hugoo ra ka caw fitillaa ga. I si kani nd'i mana wan ngi leesoney.

Wey ti Hawwa alhaadimawey ibeerey, amma hanyan goo no kan a ga dur wala a ma hugoo darbawey jumandi.

Denden

1 Hãayaney wey zaabi.

- Macinyan ti Hawwa alhaadimawey hala a ga kaa ka koy yooboo ra?
- Nd'a hun yooboo ra macinyan n'a g'i tee hala cirkosaa ga too ?
- Macinyan n'a g'i tee cirkosaa banda ga ?

2 Cimi wala taari ?

C T

- Arubeeroo mma Hawwa tunandi jina a ma koy jiiraa ra.
- Hawwa nda nga goykaw-izoo no ma koy yooboo ra cere bande.
- Hawwa ga nga arubeeroo beerandi.
- Hawwa ga dur a ga jumandi zaari kul.

3 Kalimawey kan maanawey ga cere kakaw dam cere ga nda zeeri.

henan	say
nin	jina
sendi	ziibi
marga	gani
banda	ban

4 Ni paa alhaadimawey fillaa tee ni kayyewoo ra.

Salma wircoo

Han foo Salma koy caw, a wirci. Alfagaa nee a se a ma willi hugey do ka koy safari ceeci.

Han din alaasaroo, Salma hun cawhugoo do gaahamoo ga hanse ka buu. A huru naṅoo hugoo ra ka nga baajoo jisi. A huru gumtaafaa cire, a ga jijiri, boṅoo ga sar a ga, gaahamoo ga hanse ka koron.

Kaṅ Salma gay hugoo ra a mana fatta, naṅoo ciya a se, a mana tuuru. A yee ka ciya a se hala cee hinza, a ti sōy. Waati din, naṅoo zuru ka huru hugoo ra. A gar Salma goo taafaa cire a ga duray. Kaṅ naṅoo na taafaa jer, Salma nee a se kaṅ nga boṅoo mma baa ka kottu.

Naṅoo n'Aliyyu donto a ma koy Salma baaba cee kaṅ goo jiiraa ra, a ga soolu almaaroo jingaroo se. Aliyyu nee a se kaṅ Salma goo hugoo ra taafaa cire, gaahamoo ga koron, a ga duray.

Baaboo cahā ka huru izewoyoo kone, a sonkom, a na gumtaafaa jer. A na kanboo jisi Salma gaahamoo ga, a ga koron ni mma nee nuuna no ma fatt'a ra. Baboo n'a hāa. Hala a ga tuuru kul yeeri sintin a se. Arubeeroo nda Aliyyu na moobil wiri ka Salma ka koy lotokor. Hala i ga too, cijinoo bii.

Lotokoroo na Salma guna. A na gaahamoo konnoo neesi, a na moyey guna, a na deenoo lawre. A nee a se, a ma kotokoto. Kaṅ gunaroo ben, a na safari tiira hantum a se. A nee i ma koy i day. Sahā din Aliyyu koy Farmaasi Foogas. A duu safarey kul. A kaa. Lotokoroo na kinin hinka haṅandi a se. A yee ka jii taka foo ziiri gaahamoo ga. A n'a pikko. Waati din, a nee i se, i ma koy hugey do. Nda a mana baa a se ne nda suba, i ma biya ka kat'a.

Salma mana kani han din cijinoo. Kaṅ moo ga baa ka boo kul, a nee naṅoo se kaṅ nga ga heray. Woybeeroo tun ka bita tee a se. Salma goo no a ga bitaa haṅ, baaboo hun jiiraa ra, a gar a hin ka kay nga boṅ ga, kaṅ a dii baaboo a n'a se, a ma kaa ka bita haṅ.

Denden

1 Hāayaney wey zaabi.

- Waati foo no Salma wircoo sintin ?
- Safari fooyan no lotokoroo n'i noo Salma se ?
- May ka Salma zaa ka koy nd'a lotokor ?

2 Kalimañey cin.

Gumtaafaa a sonkom a na jer baaboo ka cahã ize kone huru woyoo. Salma kañ hugoo gay ra mana a jañoo ciya fatta se tuuru mana a. sintin se ga a hala tuuru yeeri kul.

3 Kalimañey wey timmandi.

Han din... Salma... cawhugoo... gaahamoo ga... ka...
 Kañ gunaroo..., a na... hinka... a se.
 Salma... kani... din...

4 Cimi wala taari.

- Alfagaa wanji Salma ma koy hugey do.
- Kañ Salma wirci a kani tuuri foo biyoo ra.
- Lotokoroo safarey baa Salma se.
- Salma hunday ka biya ka bita tee.

5 Maa tabatante guu hantum ni walhaa ga nda takaa kañ nd'i goo cawhayaa ra.

6 Lotokor nafaa filla ni kayyewoo ra, a masi bisa kalimapaa 10 ga.

Balasa

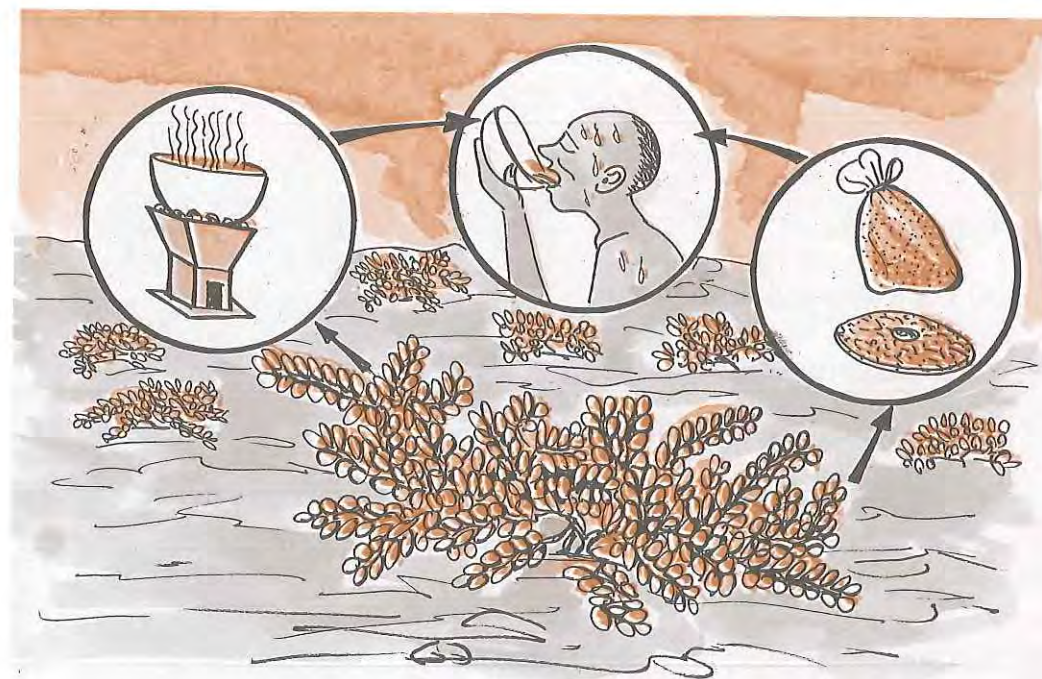
Subu daarante foo goo subey ra kañ fitaa ga hanse ka firzi, i ga nee a se : balasa wala malanjil.

Suboo nafaa ti kañ a ga masacara nda bine maray nda agoorasu safar. Nga fitaa nda nga bundoo kul goo safaroo ra, nda a ga tay wala a ga kogu. Waati kañ balasa ga tay, boro mma a zargandi, ma ciiri kayna dam a ra, wala m'a hijjandi jinay henenante ra, ma ciiri kayna dam a ra ; ma haroo sosogu m'a hañ.

Nda balasa ga kogu, boro ga ciiri kayna dam a ra, m'a dur wala ma jeroo haagu, m'i kaasim cere ra, ma ciiri dam a ra, m'a dur.

Subbaahi waate m'a dam ni mijoo ra ma hari k'a tañ.

Ikogaa mo ga hijjandi, a ga zargandi. Nda boro ga baa m'a jisi n'ga hin k'a dur, wala m'a takula wala m'a kogandi yaada.

Denden

1 Hāayaney wey zaabi.

- a) Wirci fooyan no balasa g'i safar ?
- b) Taka foo nda balasa ga zaandi ?

2 Kalimananoo cin.

Fitaa, safaroo kul nga goo suboo nda nga ra.

3 Kalimananey wey timmandi.

Suboo...ti a ga... nda... maray nda... safar.

Subbaahi... m'a dam ni... ra ma... k'a tan.

Ikogaa mo ga... a ga...

4 Cimi wala taari.

- a) Balasa, subu dumi no.
- b) Balasa, tondi dumi no.
- c) Balasa, safari no.
- d) Balasa, maa faa ti malanjai.

C

T

5 Borobii safarey kan ng'i bay maaney hantum ni kayyewoo ga.

Jerfenda nafaa

Jerfenda, ciraw no kan goo ir saajoo ra. A ga hima nda cirawbi, a ga sawa nda gorgo zan. A ga deesi, amma a si koy beene, a si mooru.

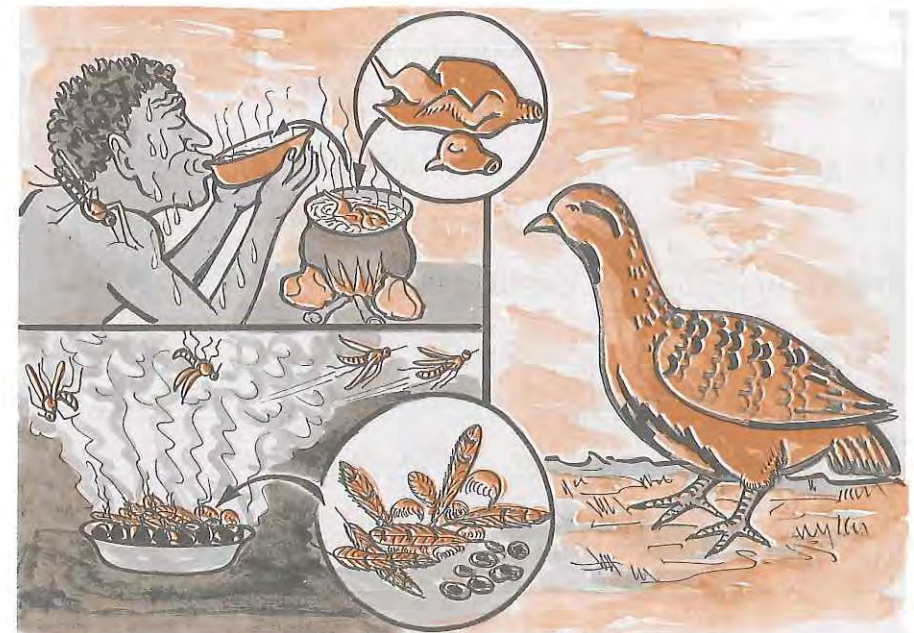
Nafaw beeri hinka ga duwandi jerfenda ra.

A ga masacara beeroo safar, nga leesoo nda nga fitawey dulloo ga nden gaaray.

Boro mma leesoo nda fitawey dam jinay ra ma nuune dam i ra ni kani hugoo ra. Ma hugoo mijoo nda funectarey daabu hal'a ma dullu ka ben.

Jirbiyye hinka boro g'a tee n'si nden maate.

Woo se ir ga hima k'ir gandaa hunahayey kul saajaw : a ti fitakoye wala hanbirikoye. Windila hennaa ti woo kan ra adama-izey nda adabbawey kul ga sawa. Jerfenda hamoo ga hinandi, i ga ciiri kayna dam a ra, boro fooyan mo ga kirbiti dam a ra. I g'a hina hal'a ma katu, wircikoynoo ma hamoo nna, a ma haroo zuu masacara beeroo se. Woo no borobeerey cindi k'a tee. Hō, masacara beeroo goo nda safari booboyan kan mana ti woo. Saa din borey ma fay nda jerfenda wiyanoo yaada.

Denden

1 Cimi wala taari.

- Jerfenda, boro no.
- Jerfenda, hugu no.
- Jerfenda, ciraw no.
- Jerfenda, adeesa no.

C	T
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

2 Kalimanaŋey kalimawey kaa cere ga.

Jerfendecirawnokanŋooirsaaajoora.
Agamasacarabeeroosafar.

3 Zeeri dam kalima himantey cire.

Jerfenda – wirci – hina – jerfenda – boro.
Silfanda – cina – wirci – fina – hina – jerfenda – dendera.

4 Maawey wey hantum nda taka kaŋ nda i ga hin ka haya boobo cebe.

Ciraw – cirawbi – beene – ham – jinay.
Saaji – gorgo – wirci – nderj – wircikoyni.

5 Maa tabatanteyanŋ hantum kaŋ sii cawhayaa ra.

sanda : tuuroo.

6 Ciraw ham wala alman ham, affoo no n'ga bag'a ?

Sibiloo har.

Tuuri dumayan

Goyhayey :

Kaddasu nda bataga, kalam, burweeti, kuumu,
bundu-izeyanŋ, pelu, tuuri-izeyanŋ, bokoti, labutaasi,
aja, tatabu, karfu, mana aroozuwar, meetar, birji.

Dunbu jinaa :

Kuray jinaa :

Wa kaddasu nda kalam nda bataga zaa, war ma bataga
hantum amiiroo se ka nongu wiri kaŋ ra war ga tuuri
zangu hinka duma.

War ma fillatiira tee, war m'a caw war cerey se.

Kuray hinkantoo :

Wa batagaa zaa, war m'a ka koy amiiroo do.

War ma fillatiira tee, war m'a caw war cerey se.

Dunbu hinkantoo : (Zaaboo kaa, nongoo duwandi)

Kuray jinaa :

Wa batagaa zaa, war ma zaaboo caw war cerey se.

War m'a deeji cawhugoo ra.

War ma fillatiira tee, war m'a caw war cerey se.

Kuray hinkantoo :

Wa bataga tee amiiroo se k'a foo-nda-goy.

War ma fillatiira tee, war m'a caw war cerey se.

Dunbu hinzantoo :**Kuray jinaa :**

Wa koy zangu guu zaa lokkol keesoo ra.

War ma koy zangu hinka baani-ize day nda zangu hinka mana, war ma kaa nd'ey.

War ma fillatiira tee, war m'a caw war cerey se.

Kuray hinkantoo :

Wa koy jinawey wey ceeci : kuumu, pelu, bokoti, burweeti.

War ma koy kate birji nda labu.

War ma fillatiira tee, war m'a caw war cerey se.

Hundibeeray

A dunnaa borey nee, bukaw kan na nga boŋ tuku nga jumaykaa se ga koy nga koyoo do nda ziibi.

Han foo, aru foo cindi ka faakaaray nga ceroo do hala cirkosaa hun jinoo ra. Ceroo wandoo na ŋaahayaa zaa kate. Aroo tun cewey ga ka koy. Ceroo na taka kul tee k'a dii a ma cirkosu, a kan a se hini. A n'a nan a ma koy.

A mana hanse ka mooru kul kan a hongu nga goboo. A willi nga ceebandey ra. A gar borey ga ŋaa. A salam. A nee : « Arya, de ma ay noo ay sokoloo!

Astafurulla, ay goboo ! »

Boorey haaru.

Ceroo fatta ka kaa a do, a n'a dii nda gaabi, a n'a gorandi tuwoo boŋ. A ŋaa hal'a kungu : ceroo n'attay tee a se. Waatoo kan a n'a dum, a n'a hoyray nda hundibeeraa kan duu a. Ceroo zee a se kan a si filla nga ga koyne

Denden

1 Cimi wala taari ?

- Aroo, nga sarjillaa no a dirnan a.
- Aroo, nga fatalaa no a dirnan a.
- Aroo, nga goboo no a dirnan a.
- Aroo, nga sokoloo no a dirnan a.

2 Kalimanaŋey kalimawey kaa cere ga.

- Arootunceweygakakoy.
- Ceroozeeasekaŋasifillangagakoyne.

3 Zeeri dam kalima himantey cire

Ŋaahaya – gobu – sokol – gobu – ziibi – cirkosay - Ŋaahaya
hundibeeray – gobu – ziibi.

4 Maawey wey tabatandi, i ma booboyaŋ cebe.

Sokol – gobu – hawru – cere – aru – woy – filla – kooray.

5 Maa tabatanteyaŋ hantum kaŋ sii cawhayaa ra.

Sanda : malfaa.

6 Sibiloo har kaŋ se hundibeeray si boori.

Zenti

Cere kaana hinka

Cere kaana hinkaa woo tun nda cere za ngi zankataraa ga hala i tee borobeeri. Affaa baaba buu. Woo kaŋ baaba ga huna goo nda alman sifante. Amma ceroo ga talka, hala talkataray se, taafe boŋ foo ra nga nda wandoo kul ga marga. Talkaa din nee ceroo se kaŋ nga ga gana ka koy saajoo ra, ka tee beerikaw. Kaŋ a koy saajoo ra, a na jiiri hinza tee a ga beeri de, nga nda ceroo sii nda cere alhabar kul. Jiiri hinzaa woo ra Irkoy hanse ka feera a se, a duu taasuu boobo. Ceroo kaŋ cindi koyraa ra faaji, a ziji a do saajoo ra. Za i na cere honnay no, i zuru ka haaba ka gum cere boŋ. Saajoo boraa na cere yawoo yaaray boryo. I na jirbi iyye foo tee cere bande hala ngi faaji hun cere ra, jina woo hetti kaa ka willi koyraa ra.

Ceroo n'a dum hala i mooru, i na cere wicirabaani. Woo kaŋ ga koy koyraa ra bara a ga dira hala a dii kooro ceeyaŋ, a hanga i bande zama nga malfaa goo a kone. A bara i bande hala a kaŋ guusu kuku foo ra, kaŋ r'a si hin ka nga boŋ kaataray. Guusoo din ra, a na ganjihayla nda namay nda kooro gar. Affoo kul i ra mma gurgay ka fatta. Za subbaahoo cine kaŋ a kaŋ guusoo ra, a kani a ra hala suba. Ceroo hetti hun nga faaroo ra, a nee nga mma koy hoo. A bara a ga dira hala a kaa ka ceroo gar guusoo ra nga nda hoogawey din.

A koy, a kate karfu, a nee ganjihayey se kala ngi affoo kul ma zee kaŋ nda nga n'a kaataray a ga haya filaana hanse nga se. A na karfoo dam guusoo ra ganjihaylaa n'a dii. Ganjihaylaa zee a se kaŋ nda nga fatta kala zaari foo kul, nga ma ham wii, nga ma kata a se nga hugoo do. Haylaa fatta, a nee a se, adama-izoo din kaŋ goo no, a masi a kaataray, zama, han foo kul a ga a zanba. A yee ka karfoo dam, namaa n'a dii. Waatoo kaŋ a fatta a zee a se kaŋ zaari foo ga kaa, kaŋ nga ga dukuri beeri kaa se. Nga mo nee a se kaŋ nda a na boraa

kaataray, a g'a zanba ; a duu ka koy. A na karfoo yeeti guusoo ra, kooraa n'a dii sohõ ; a nee a se, nda nga hunday fatta dogoo ra nga g'a bana, bila koy-ka-williyen. Kooraa fatta, a nee a se, nda nga zuru kul a ma nga guna, nongoo kaŋ ra nga hoy ka waa, a ma koy noo din fansi, woo kaŋ a g'a gar a ra ti nga banaa. Kooraa n'a se a masi bora kaataray, a g'a zanba.

Hoogawey fatta ka ben jina aroo na ceroo kaataray. Ceroo nee a se nda nga n'a zanba, Irkoy ma nga dii nd'a. Nongoo kaŋ ra kooraa waa, a koy a fansi, ceroo goo a bande. Noo din kaŋ a n'a fansi, a na wura kilo guu gar a ra. A na kilo hinka noo ceroo se.

Ceroo doo koyraa ra, nga din yee kate nga dogoo ra. Ganjihaylaa na nga allaahidoo too ; subbaahi kul a ga koy nda a se ham nga hugoo do. Ceroo kaŋ koy koyraa ra, dii kilo hinkaa kaccayanoo, a nimsi, zambayan huru lakkaloo ra. A koy koyraa bonkoynoo do, a nee a se, bora din kaŋ goo saajoo ra, laboo nongu hennaa no a duu a, a goo nda wura noo din, a goo nda alman. Bonkoynoo mana yadda, za hanoo kaŋ a ga hun koyraa ra, talkataray se taafe bonfoo ra nga nda wandoo kul ga marga.

Bonkoynoo izewoyoo hiijaa kaa ka tee, wura sii no kaŋ ga hanga a bande. Bonkoynoo goro a hongu kaŋ i bay ka nee nga se kaŋ aroo din kaŋ goo saajoo ra goo nda wura. Waati din da a n'i ma huru cewoo ra. Diyawey nee a se kaŋ bonkoynoo nee a ma kate wuragoo kaŋ goo a kone. A nee i se, nga sii nda wura. I n'a dii, i n'a haw. I na nga hugoo fisi, i dii wuragoo, i koy nd'a bonkoynoo se. Aroo goro, a hẽe nda taka kaŋ ga nga kaa woo ra. A goo woo da ra kaŋ namaa na nga bon tee nsay, a kaa a do. A nee a se hõ no nga mo ga dukuri kaa a se, hõ ti nga zaaroo. A nee a se nga ga koy bonkoynoo izewoyoo jama. Namaa n'a noo tuuri fita kaŋ nda a g'a safar. Namaa n'a hãa wala nga ma ceroo wii ? A n'a se a masi a wii. Namaa n'a se, kala ceroo almaanoo kul kaŋ goo a se ma ben hala a ma willi a bande ka goy. Gondoo koy, a na bonkoynoo izewoyoo jama. Waati kaŋ i n'a safar kul doroo ma hanse ka tonton.

Borey nee bonkoynoo se, bora din kaŋ a n'a haw ga wan safari ; nga hinne no ma hin ka izoo safar. Bonkoynoo n'i ma koy a feeri, i ma kat'a nga do. I kat'a. Bonkoynoo nee a se a ma nga izewoyoo safar. Woo din nee a se nga si a safar kul nda man'ti a nka zee nga se kaŋ a ga nga bana. Bonkoynoo zee a se kaŋ nda a n'a safar, a duu baani kul nga g'a hiijandi a se. Kaŋ bonkoynoo izewoyoo duu baani kul wircoo na ceroo kaŋ n'a fukkar dii. Waatoo din da bonkoynoo n'i ma tubaloo kar ka koyraa kul marga, nga ga nga izewoyoo hiijandi aroo se kaŋ n'a safar, nga g'a noo bonkoynitaraa mo. Bonkoynoo n'i hãa wala may ka mana yadda? Koyraa borey kul nee ngi yadda. Aroo kaŋ na ceroo zanba almaanoo kul ben safari ra, amma a mana duu baani. Ceroo kaa a do, a n'a se, nga nd'a tee cere za ngi ga ti zanka, hõ kala a ma nga noo allaahidu jina nga m'a safar. Woo din n'a se : « allaahidoo kaŋ ay g'a noo ti, ay ga goy mana hala ya buu. »

Waati din da a n'a safar, a saabu, a maali.

Denden

1 Wa zentoo tee bila senni.

2 Wa zentoo tee sanda war ti borey kaŋ goo a ra.

3 Wa zentoo fillaa tee.

4 Zentoo duurandoo hantum.

5 Cimi wala taari.

C T

a) Zentoo borey kul na allaahidu too kala kooro.

b) Namay nda ganjihayla kul na allaahidu too.

c) Boŋkoynoo na cere hinkaa kul wii.

d) Boŋkoynoo izoo buu wircoo ra.

6 Kalimaŋey wey timmandi.

Amma...ga talka... talkataray se,... boŋ... ra nga nda...kul ga...

A bara a ga... hala a...ka ceroo gar...ra nga nda...din.

Hanna

Jir sonayborotaray goo nda alaada foo kaŋ se i ga nee hanna. Waati kul kaŋ aru duu nga ize jinaa, a ga tee jingar beeri ceboo cijinoo hane. Sanda boro ma nee suba ti ceboo, hõ cijinoo ti hanna.

Atinni cijin foo no Muusa wandoo duu nga boŋ. Alhabaaroo na koyraa kul dira zama nga ize jinaa no. Haya kul kaŋ ga tee nga paa-ize nda nga baakaw nda nga kuray-ize, marga. Ceboo mana ti kala alhadoo.

Ir soolu. Muusa koyraa ga mooru. Ir tun za subbaahi taya asiptoo hane. Ir hoy ir ga dira, ir mana koy too koyraa ra kala waynaa ciraa ga dere. Za Muusa g'ir honnay no a tun k'ir kubay. A n'ir bisimilla. Ir gar jamaa mana gay ka kaa. Ir gar hanna soolagey kul tee. Muusa woymey na daasu jiiri iyye ize wii. Kusu beeri kul kaŋ goo koyraa ra, i n'i deke. Hamoo ga zarga ne, hawroo ga sundu ne here. Nuune damkey ga sungay i ga herre. Harigurkey ga koy i ga willi. Taari nda kunta daarukey ga huru i ga fatta. Sarwisoo ga tee nda woo kaŋ ga kan yawey se.

Almaaroo jingaryanoo banda ga no hawrey taasa. I n'i daraza nda jii nda ham. I na alzamaa kaŋ kaa kul fay-fay kuray woy cindi hinka. Kuray foo kul duu nga tuwoo wala nga tuwey nda i ga boobo. Borey ŋaa hal'i kay i na ŋaahayey honnay. Zanka buuney cindi ka hawroo ka cere kar, tooyan se.

Ŋaahayey banda ga hooraa sinja. Nzarkawey ga hēe, gaasey ga kara, gankey ga gan. Gaani dumey kul huru : za sallalloori hala heba nda tuwway. Woybeerey ga woysoozey boŋsarga. Gankaw booboyaŋ na alagaa sanbu han din.

Borey hanna ngi boŋ ga hala kaaraa hun. Waatoo din no nongu moorey borey sintin ka koy. Koyraa borey hunday, kala moo boo i ga, hooraa dogoo ra. Borey jingar jina i koy ngi hugey do. Hanna din kala nga cille. A tee silbay koyraa ra.

1 Hãayaney wey zaabi :

- Macin ka tee Muusa do kaŋ se a na borey marga ?
- Kuray marje no i na alzamaa fay-fay ?
- May ti borey kaŋ Muusa n'i cee nga do ?

2 Cimi wala taari ?

- Hanna, zaari here no a ga tee.
- Muusa woymaa ka duu-nga-boŋ.
- Ceboo mana tee kala alhadoo.
- Hanna, soŋayborotaray alaada no.
- Muusa ize hinzantoo no.

	C	T
	☐	☐
	☐	☐
	☐	☐
	☐	☐
	☐	☐

3 Tammaasaa woo (x) cine dam hugoo ra kaŋ goo gaanoo jine kaŋ mana ti koyra gaani.

- takanba
- balani
- heba
- donbolo
- tuwway
- sallalloori

Bari nda nbaŋa

Harfey lanbawey
 guna ka leeteraa
 woo caw koyoo se

b = 1
 y = 3

a = 5
 g = 9
 c = 4
 e = 8

l = 6

i = 2

r = 7

53

15515,

53
 h5ns8
 18872,
 10783
 m5

95
 k5
 f55700
 ku6 95
 s2

s551 u.
 K5η
 z53.27
 s551u
 d27η5

N427η2
 j22700.27
 doo95.
 12215
 n95

n88
 d2753-2z00

56233U

M 5395

1U75m

Ize

Nda kurkaw ti ni baaba,
 Kur, ma way, ma doori !
 Nd'alfari ti ni baaba,
 Goy, ma hegay, ma fanga !
 Nda ni naa g'alhaadimay,
 Nga foo masi cindi fuutay !
 Nda cawdogey mijey hay,
 Kookari, ma caw, ma bayray !

Ma duu ka ti handoo
 Kan ga kubaa gaaray !
 Ma duu ka ti kootiyaa
 Kan ga janay gaaray !
 Ni addawlaa ma duu ka jer
 Addawlawey gamey ra !

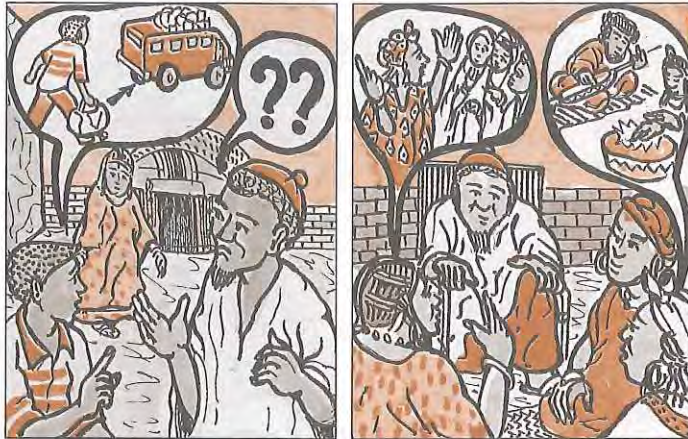

Mahamuudu Aruwaani Dikko

Aliyyu ga naaru I

- 1 **Aliyyu** : Baaba lokkol daaba. Ay ga baa ya koy naaru.
- 2 **Amadu** : Macin bara naarumay koonu ra ? Ay si hin ni jaŋaa.
- 3 **Zali** : Naŋ zankaa ma koy dii aduŋŋaa, nga cerey takaa.
- 4 **Aliyyu** : Alfagaa nka nee naarumay ti bayray tontoni.
- 5 **Amadu** : Macin bayray bara naarumay ra ?
- 6 **Aliyyu** : Naarumay ga boro moo feeri, a ga ni noo lakkal, a ga ni bayraa tonton, a ga ni cebe hayayanŋ kaŋ mana bay ka dii ey.
- 7 **Amadu** : Ay ga bay kaŋ ni nda ni jaa dabaroo ti woo.

- 8 **Zali** : Ni ya haya kaŋ tee kul ni mma nee ay dabaroo no !
- 9 **Amadu** : Man no ni ga baa ka koy ?
- 10 **Aliyyu** : Ay hasaa do kaŋ goo Bamako.
- 11 **Amadu** : Noo din kala soolu ! Ya nka nee kala nongu mana ra n'ga koy naaru !
- 12 **Aliyyu** : Nd'a si man da ay ga baa ya koy noo din. Ay cerey kul bay ka koy kala agay !
- 13 **Amadu** : N'ga koy ! Amma kala ma batu hala hondoo ma kaydiya, almaaney ma ziji.
- 14 **Aliyyu** : Woo hanse ka kan ya ne.
- 15 **Zali** : Ni diraa mana mooru zama hawjiyey kaŋ doo kate nee hondoo kaydiya boryo.
- 16 **Amadu** : Nda woo tabati, ay ga ni molga hinkaa neere ka ni hiihayoo nda ni silfadaa noo ma ne.
- 17 **Zali** : A si too nga molgey ma neerandi mo. Alzumaa hane ay ga furoo zaa, y'a noo a se. A ga too nga diraa almusakkawey kul.
- 18 **Aliyyu** : Soola kul sii ya ne kala ay darbawey ma jumandi.
- 19 **Amadu** : Saa din Atinnoo hane ir ga koy cere bande hala ya ni hiihayoo bana loora-koyey se.

Aliyyu ga naaru II

- 1 **Amadu** : Aliyyu, tun ka jingar ka soolu ir ma koy moobiley do.
- 2 **Zali** : Cirkaaraa gay a hun.
- 3 **Aliyyu** : Ay ga koy nee ir taalammey se ay ga koy.
- 4 **Amadu** : Salma, ciya Isa nda Hamma se, ir ma Aliyyu dum moobiloo do.
- 5 **Taalammey** : Irkoy ma ni dam baani fondaa ra.
- 6 **Hamma** : Wa cahã, i goo ma jinawey dam.
- 7 **Aliyyu** : Muusa, ni ya baaji goo ni kone, ni da mma dira hõ ?
- 8 **Muusa** : Cijin da no ay baaba n'ay noo fondo ya koy ay hasaa do Bamako.
- 9 **Aliyyu** : Takaa boori, ir ga fondaa tee nda cere.
- 10 **Salma** : I goo no i ga borey maawey cee, wa man.
- 11 **Hamma** : I na war maawey cee, wa huru !
- 12 **Aliyyu** : War ma gaara ir se. Irkoy ma ir moodiraa doonandi.

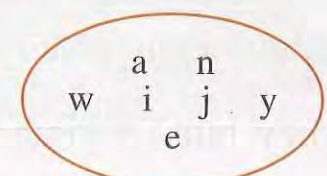
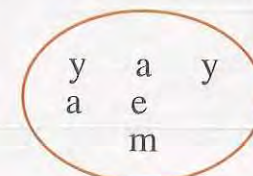
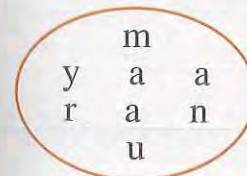
Cawgande 2

- 13 **Salma** : Irkoy ma war ka too nda baani. War masi dirja ir kubay-izey !
- 14 **Muusa** : Ir koy ya ! Moobiloo ga hima izurante !
- 15 **Aliyyu** : De waati foo no ir ga too, Muusa ?
- 16 **Muusa** : Ir ga cirkosu Duwanza, ir ga aluulaa jingar Mawti, ir ma hawru Segu, ka huru Bamako cijinbine.
- 17 **Aliyyu** : Arya, suboo ne ma zay yaada ne ra, n'kanj kate ir almaaney a ra.
- 18 **Muusa** : Mana dii haya kul jina hala ir ma too Segu laamaa ra, kala ma dii tuuriyaŋ kanj yolowey ga baa ka too beenaa do, affooyaŋ korey ga too kayfi.
- 19 **Aliyyu** : Moobiley mma fizi de i ga bisa cere ga.
- 20 **Muusa** : Fondaa boori sohō ! Amma fondo henney, kala ma dii ey waati kanj ir huru Bamako ra.

Denden

- 1 **Cimi wala Taari.**
	C	T
a) Aliyyu koy naaru ɓamay.	☐	☐
b) Salma nda Aliyyu koy Bamako.	☐	☐
c) Zali ka Aliyyu hiihayoo bana.	☐	☐
d) Aliyyu nda Muusa ka dira cere bande.	☐	☐
- 2 **Kalimanyaŋey cin :**
- ra ma Irkoy ni fondaa dam baani.
woo nda kanj bay naa ni ti ni ga dabaroo ay.
zankaa takaa cerey naŋ koy a dii ma aduɓnaa nga.
- 3 **Woo kanj ni faham a se willandoo ra hantum.**
- 4 **Kalimanyaŋey wey timmandi.**
- Alfagaa nka... naarumay... bayray...
...boori ...ga ...tee ... cere.
Ya.... nee kala... mana ... n'ga koy...
- 5 **Zeeri ka kalimawey kanj maanawey ga cere kakaw dam cere ga.**
feeri	kaa
huru	daabu
cebe	fatta
koy	tugu
- 6 **Harfey wey dam cere ga ka kalimanyaŋ tee.**

Baanikoyra dayoo

Koyra boobo fooyan hari misoo g'i taabandi. I sii nda day soko robine. Isaa haroo binde si hin ka hanandi. Woo se Baanikoyra borey na fee dam koyraa borey kul se.

Woy, aru, borobeeri, zanka, i kul na cere marga bonkoynoo hugoo do. Fahami nda waafakay banda ga, i na bataga hantum alhukumoo se. Bonkoynoo duu jaabi kan Baanikoyra ga duu day. Hanoo kan hinoo diyawey kaa, bonkoynoo nda nga konsiyawey serre i jine ka koy dii nongoo. Zaaroo kul yewey willi. Nga subaa ra, dayoo fansakey kaa nda ngi goyjinawey kul. I kate marsin kan ga fansa. I n'a sinji. Baanikoyra borey kul kaa ka dii goyoo sintinyanoo.

« Ay ga war faaba nda goykaw-ize nda naayan hala goyoo ma ben », bonkoynoo nee yewey se.

Cijin nda zaari borey ga goy ; woo da, woo da, hala jirbi iyyantoo hunday hane, haroo bulbul ka fatta laboo koroo cire. A ga ziji hala beene. Sahā din nongoo kul dandi hari.

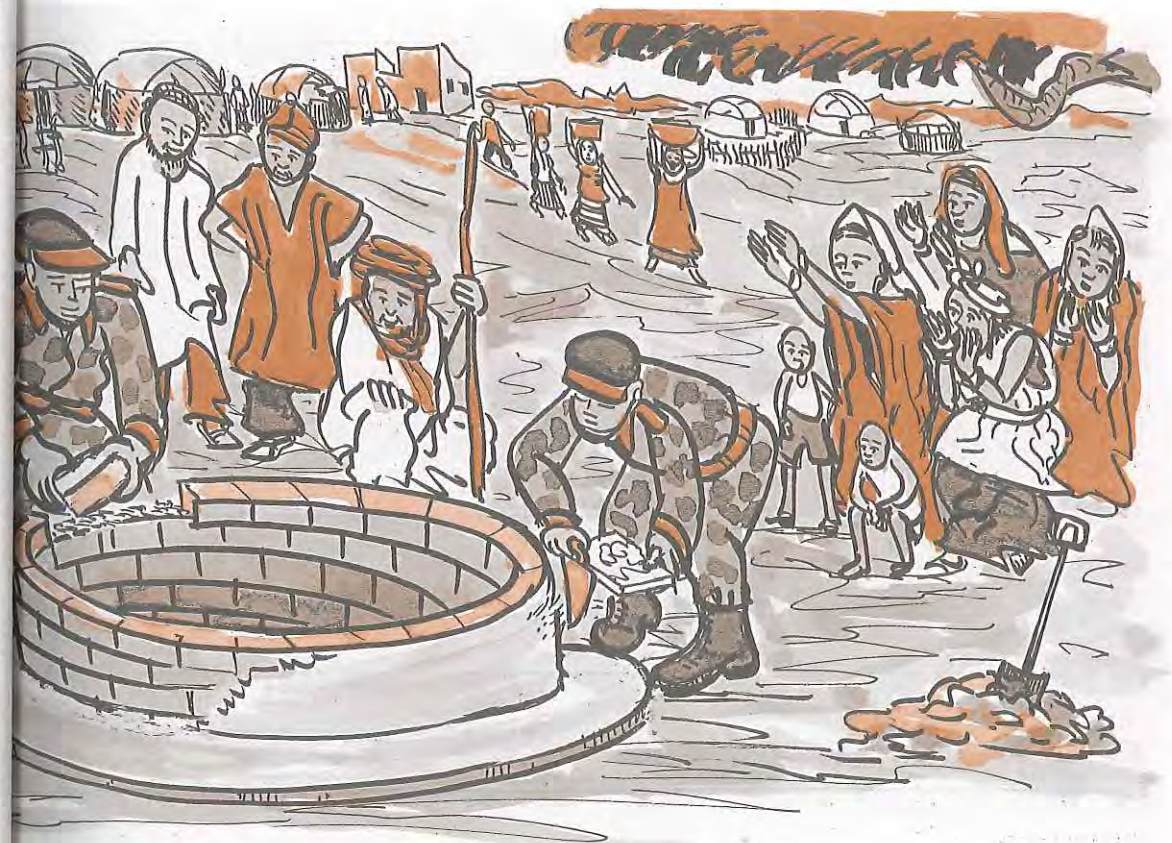
Waato kan bonkoynoo duu alhabaaroo, binekaanay nda jaali ra, a yaamar i ma wiya i se.

Almaaney buu. Hooraa singa. Za borey ga naa ! za borey ga gan hala a wasa.

Jingaroo woo bandaa ga, fansakey na zaariyan goy ka dayoo boryandi. Waati din, bonkoynoo n'i foo-nda-goy nda ngi goy hennaa. A mana kay ne ga, zama a hantum kumandaa se k'albarka dam a se nda gomnoo woo kan a n'a cere-cere nga koyraa se.

Za han din hala hō zaaroo, Baanikoyra borey, hari henna de no i g'a han. Zarjaa nda day-izey koosu-koosuyanoo ben.

Hunayan henna kala hari henna !

1 Hāayaney wey zaabi.

a) Macin ti koyraa woo borey misoo kaŋ goo i ga hõ ?

b) Macin no boŋkoynoo n'a tee waatoo kaŋ haroo bulbul ka fatta ?

2 Wa kalimaŋeŋey wey hantum nda takaa kaŋ nda a ga hima :

Nda banda fahami ga waafakay na i se na alhukumoo

bataga hantun din waati foo-nda-goy ngi hennaa boŋkoynoo n'i.

3 Cee marje kalimawey wey goo cawhayaa woo ra ?

dimmaa, boŋkoynoo, boryandi, naarumaa.

4 Kalimaŋeŋey wey timmandi

... se Baanikoyra... na fee... ngi...se.

Fahami nda... waafakay... ga, i na... hantum...se.

Nga... ra, dayoo... kaa nda... goyjinawey...

5 Day nafaa filla ni kayyewoo ra.

Dam, ma ra guna !

Barka ti beeri kaw foo kaŋ sii nda muraadu kul kala nga faaroo wala nga aššagal buuna-buuna fooyaŋ nga hugoo do.

A sii nda boro kul muraadu, nga foo nda nga boŋ. Nda boro selen a se, nga senni zaaboo kul ti : « Dam, ma ra guna ! ». Woybeeri foo, kaŋ se i ga nee Fisaw nee kala nga ma dii sennoo woo ciroo.

Han foo, a na doonu hanse, a na assom dam a ra, a n'a ka koy Barka se. Barka goo nga faaroo ra, a ga goy. Woybeeroo n'a foo. Barka tuuru. A nee a se « doonoo woo no, ay kat'a ma ne, ay baaba. Haŋ ka ni faraa kaa. Ay ga kaa jinaa se ».

– Barka nee a se : « A jisi tendaa cire. Ni nda goy, dam, ma ra guna ! ».

Fisaw koy. Barka cindi nga goyoo ra. Zanka foo kaŋ hun ganjoo ra kaa a do. A na Barka foo.

A nee Barka se : « Ay jaw, ay heray, ay haŋandi ».

« Huru bugoo ra, doonoo da no », Barka nee a se.

Zankaa haŋ doonu yaynaa woo ra hala cerawey tun a ga. Waatoo a ga koy, a na Barka foo-nda-goy.

A too hugey do, kuubi n'a haamay. A ma kani, a ma berebere, a ma hēe, a ma gundoo dii. Zankaa mana fay gurzugaa woo ra hala paŋoo kaa.

A na cee k'a hāa : « Hammadi, Hammadi, Hammadi, macin ka duu ni »?

Cawgande 2

- « Ay gundoo m'ay kuubi », Hammadi nee.
 - « Cin no n'n'a ŋaa »?
 - « Barka do ay na doonu yayna foo haŋ. Za waatoo din ka kaa sohō, ay gundoo g'ay kuubi ».
 - « Laaaaaa ! ilaaaaaha ! illallaaaaahu ! Subahaana ay n'ay boŋ mopoo kaa »!
- De woybeeroo sintin ka hēe. A faham Barka sennoo koroo se : « dam, ma ra guna ! ».

Denden

- 1 Hāayaney wey zaabi.
 - a) Zaaboo har kaŋ nda Barka ga tuuru borey se.
 - b) Macin no Fisaw kate Barka se ?
 - c) Macin ka duu Fisaw izoo doonoo hanɣanoo banda ga ?
- 2 Kalimaŋey wey timmandi.
 - a) Dam... ra... ;
 - b) Doonoo woo... ay kat'a... ay baaba.
 - c) Bugoo ra... no.
 - d) A ma kani, ... bere, ... hēe, ...dii.
- 3 Cee marje no kalimawey wey goo cawhayaa ra ?
Zankaa, haŋandi, gurzugaa.
- 4 Kalimaŋey cin.
foo se woy kaŋ ga woy nga nee ma Fisaw ciroo dii kala woo sennoo beeri i nee haŋ woo doonu ra yaynaa zankaa tun cerwey ga a hala goo Barka faaroo goy nga ga ra a.
- 5 Cawhayaa duurandoo tee ni kayyewoo ga.
- 6 Ni boŋ do, Fisaw goyoo boori wal'a mana boori ? Macin se ?

Sorkey

Saaka Konta, Sorko no kaŋ dagaa nda ir koyraa ga taalamma. A ga hii kar, a g'a hanse. Nga nda izey, Bureyma, Gawsu, Hamma, Seydu nda Adama ga hoo waati kul. Ngi candataaroo kuuroo ga hin ka too kanbakar zangu iddu, kanbey moyey kanba-ize hinka nda jere ti ngi hayroo ; gamoo kaŋ ra hamoo ga kokor ti kanba-ize jere. I goo nda hii hinka ; kancaa kaŋ ra taaroo goo, nda tonbolaa kaŋ ra jinawey goo : harjey, guurawey, taasawey nda kusey. Adduha foo, i kaa ka canda ir koyraa ceesoo ra.

Adama zunbu guraa ga ka taaroo boŋ faa dii, Bureyma nda Hamma ga hun, Gawsu nda Seydu ga taaroo ganda cewoo nda beene wanoo jindaw haroo ra hala a ma kuubi ka too guraa ga. Waati din, i kul ga zunbu ka boŋ hinkaa candi. Arubeeroo hunday ga cindi tonbolaa ra, a goo taaroo bande, a ga nongey kaŋ kotay jaanawey nda tondey ga, kaa. Koyraa borey mo ga kaa k'i faaba ka taaroo zijandi. Taaroo ga candandi hala guraa ga. A ga hima nda isaa hamoo kul no i na a dii : barra, duu, wasi, deesi, hahari, nsofo, ngondo, daariya, nzaway, boolawuula, saalunbele...kala ya kabu ka dusu ! Ibeeri nda ikaccu ga fura yaada. I duu ba henjer !

Hookey na koyraa borey kaŋ n'i faaba noo maafe, i neere i se. Za zankey ga tenja ngi karfey ra ! I ferre gaz ma nee, hamiisa yuubu ra i hun. Sorkey na hamiisayan dam guurawey ra, i na cindey doori tonbolaa gandoo ra. I na taaroo kuuna kancaa ra, i taŋa ka koy dagaa ga.

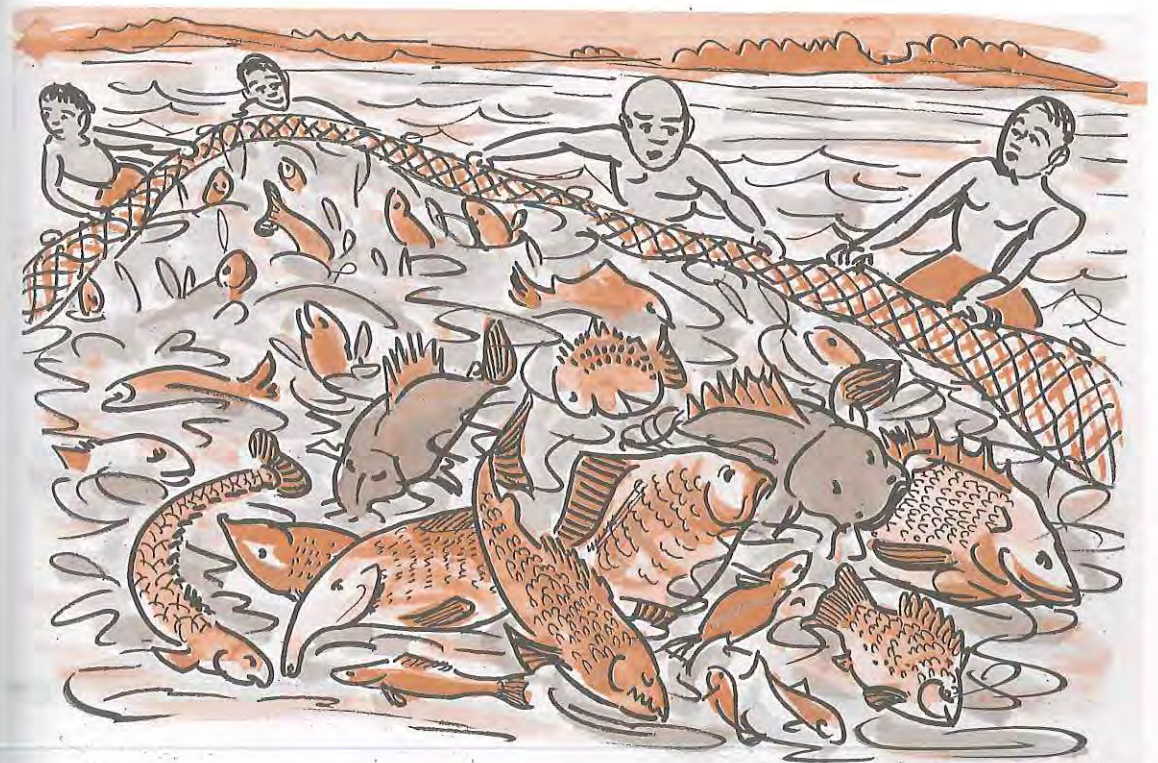
I ga hanse ka duu hamiisaa ra nooru. Dagaa ga, i na tende beeri fooyan cin kaŋ ra deesey nda jijiri beerey ga tonandi. I g'i dam faddayan ra ka koy i neere Mawti. Saalunbelawey, wasey, kayrawey nda nzawawey mma koosandi, i ma kottandi jina, i ma ciiri say-say i ga k'i yendi daalawey boŋ.

Hamiisa buuney mma kogandi ka dur ka tee maari ka jiyaa maafa janjaa batu.

Woybeeroo nda nzurey ga koy hamiisaa cindoo neere galloo ra. I ga ŋaayan day, i ga ngi muraadu buuney hanse. Woyey ga wala hamiisa haagante neere. Amma jiyoo kaŋ i ga duu a soomaaney ra nda i ga haaga. I g'i haagu hala i ma kogu hala boro ga hin k'i ka naaru.

Gaawo borey no ma nee « hamiisa haagante ». Baara ka koy Ansoŋo borey ga nee « sooyeyye ».

Ŋaayan kaana foo ti woo nda boro duu a se ciiri nda tonko nda albasar gani, waaniwaani hayaa kaŋ se hawsancey ga nee « yaazi ». Wala ni ceroo mee harey nda yololowey na toonaa nda gandey tay, n'si niinoo kaa.

1 Hāayaney wey zaabi :

- a) Goy dumi foo no Saaka ga tee ?
- b) Macin se taaroo gamoo moŋey ga kaccu nda kanbey waney ?
- c) Taka foo nda i ga hamiisa kogandi ?

2 Kalimaŋaŋoo cin.

nzurey, galloo, ga cindoo, koy, woybeeroo, nda, ra, hamiisa, neere.

3 Kalimawey kaŋ ga hanse ka kan ma ne, suuba cawhayaa ra m'i hantum.

4 Hamiisawey kul kaŋ n'gi bay maawey hantum ni kayyewoo ra.

5 Hariham wala ganjijam, affoo no n'bag'a ? Macin se ?

Harihiyey bangayyanoo

Zaman jinaa borey na dabari tee kaŋ nda i ga isawey deŋ bila i ma zii. I cindi i ga tuuriŋaŋey dunbu, i g'i haw cere ga k'isawey deŋ.

I ga dubiyaŋ haw cere ga k'i tee hii beeriyaŋ kaŋ wala baŋa si hin k'i mun.

Borey laasaabu kaŋ hiyey din ga tiŋ zama kala jama m'i hun. Woo din se i yee i ga tuuri kore dunbu k'a koosu, k'a guusandi, k'a tee abaara wala lata. I ga dewyaŋ taa cere ga k'i tee taahii wala i m'i kanji cere ga k'i tee kanca. I ga dogon, ngi hunyanoo ga faala. Boro ga waala mo k'i dirandi wala marsin.

Sohō kaŋ dulluhiyoo kaa, borey faraa kuma, naarumaa yaraasu.

Denden

1 Kalimawey hantum.

b r
a a
a a

h y o l
u l u i
d o

2 Cawhayaa guna, ma kalimapaɗey timmandi.

- a) i ga isawey deɗ bila....
- b) ...ga tiɗ zama kala jama m'i hun.
- c) ...dulluhiyoo kaa, ...kuma, naarumaa...

3 Hii dumey kaɗ goo cawhayaa ra hantum daaroo woo ra.

d							i
		t					
			c				
a			a		a		
t			h		i		

4 Mate nda zaman jinaa borey ga isawey deɗ ?

5 Hiyey kaɗ nda borey ga naaru kul maawey hantum ni kayyewoo ra.

6 Hiyoo kaɗ n'baga nd'i kul har. Macin se ?

Haamar

Haamar, wirci no kaɗ nderɗoo m'a noo boro se.

Gaaham konni, boɗsari hotto, biri tutubay nda yeeri ti tammaasa jinawey kaɗ nda haamar ga nga boɗ cebe. Woo din banda ga bora ga hargu, binoo si baa ɗaayan kul.

- Macin no ma boro hallasi a ra ?
 - Ma gaabandi hari masi muna-muna, a masi kay-kay jinawey nda guusey ra.
 - Ma kani ncilla ra.
 - Ma cindi ka niwakin haɗ :
- boro beeri ga hima ka niwakin foo haɗ zaari kul.
zanka taana ga fersi taacantoo zaa jirbi hinka ka kaa jirbi hinka kul.
Zanka ga fersi taacantoo, wala jeroo, wala fersi hinzantoo sanbu zaari kul.
- Nda wircoo na ni dii n'ga hin ka a safar nda niwakinoo da :

Boro beeri :
ize iddu no a g'i haɗ zaari jinaa,
ize iddu, zaari hinkantoo,
ize hinza, zaari hinzantoo,
ize hinza, zaari taacantoo,
ize hinka, zaari guwantoo.

Zanka kaccu : nga tiɗaa hinnaa bande niwakinoo ga sanbandi. Kiloo guu kul niwakin jere hala jirbi guu.

Denden

1 Hāayaney wey zaabi.

- a) Macin no ma haamar ka boro dii ?
 b) Macinyan̄ ti haamar taammansawey ?
 c) Taka fooyan̄ nda boro ga hin ka haamar wircoo tangam ?

2 Cimi wala taari :

C T

- a) Ncilla ga boro hallasi nden̄ ra.
 b) Haamar si zanka dii.
 c) Boro beeri niwakin ize 20 no a g'i han̄ haamaroo se.
 d) Gundezur goo haamar taammansawey ra.

3 Kaliman̄aney wey timmandi.

Haamar, wirci no... nden̄oo m'a... boro...

Gaaham konni... hotto, biri... nda... ti... jinaa... kan̄ nda... ga nga
 boṅ...

Woo din... ga bora ga..., binoo si... ṅaayan kul.

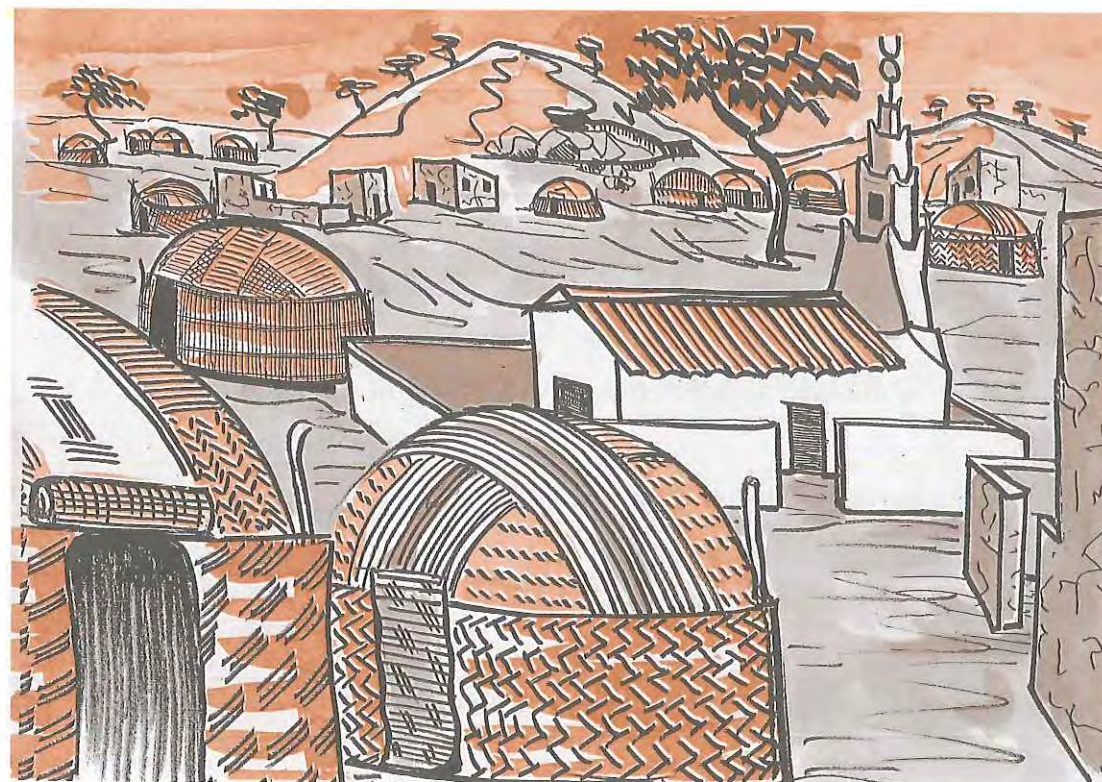
4 Za boro maate nga sii nda baani mate no a ga hima k'a tee ?

Kaala jiiraa cinaroo

Kaala ti koyra foo kan̄ goo dangay laamaa ra.
 Ng'alžamaa ga boobo, ngi binde sii nda jiiray. Koyraa borey kul dii
 cere ; i na kaddasu sanba koyra-izey se kan̄ goo Abija nda ḽamay
 nda Kumaasi.

I na miliyon̄ foo nda zenber zangu sanba amiiroo do.

Amiiroo ciya koyraa borey kul se. A na nooroo alhabaaroo fill'i se.
 I selan̄ taka kan̄ nda i ga hin ka goyoo tee.

I waafaku kan hugu foo kul ma feraw zangu iddu kar. Arumaryey nee ngi ga labu zumandi, ngi g'a kasam cinaroo se.

I na handu taagaa jirbi iyyaa kayandi goyoo sintinoo se. Hanoo kan sartoo too, a gar borey na ferawey kar.

Taasu boobo dayandi. Koyraa na hinakawyan suuba kan ga naahayey tee.

Zaari jinaa, borey kul fatta : arey, woyey, baalikey nda zankey. Affooyan ga laboo kasam, jerey ga feraw sanbu wal'i ma labu zaa. Woyey ga kate hari.

Zaari hinkantoo, i too bundu damyan.

I na goyoo kayandi hala bundey nda fendu-fendey ga day ka timme.

Denden

- 1 Man here no Kaala goo ?
- 2 Macin no koyraa borey sii nd'a ?
- 3 Taka foo nda koyraa borey duu miliyon faa nda zenber zangoo ?
- 4 Muraadu foo ra nooroo woo ga huru ?
- 5 Macin ti koyraa borey hunday faabaa ?
- 6 Jingaray nafaa filla ni kayewoo ra kalimapa (10 ka koy 15).

Zenti

Naakaw hinzaa

A miiru foo maa kan nga dawoo ga aru hinza goo no kan si kungu. A na boro sanba k'i ceeci. I kaa ka tuuru. Bonkoynoo n'i se kan nga maa k'i si kungu. Bonkoynoo nee i ma hina i se moo hawru nda maatiga nda dunguri. I na aru hinzaa cee i ma raa. I na moo hawroo too jiney ra. Affoo kul si ceroo guna, i sintin ka raa, waatoo din no i dii cere, i na cere foo. I na hawroo raa hal'a ben.

I willi maatigaa ga, nga mo bisa milamila guusoo ra. I yee sohõ dunguroo

ga. I n'a n̄aa kala ize foo kaŋ cindi. Boro kul si baa nga m'a nan nga ceroo se. Bonkoynoo n'i gaaray. I koy. I too saajoo ra kul i na Fulan aru foo gar. I n'a se a ma dunguri-izoo woo zemna ngi se. Fulanoo na nga huriyaa zaa, a n'a zemna i se. Boro foo kul duu fersi foo. Fulanoo na nga deenoo ka huryaa logu. I sar i na jindoo dii. Fulanoo n'i se i ma nga nan, nga g'i noo haw foo. I n'a nan, i na ngi hawoo dii. Waatoo kaŋ i ga baa k'a wii, ngi cere faa nee nga ga mee gaaru kuroo se a masi mun. I n'a se ngi yadda amma kuroo ti nga bagaa. A yadda, a kani hawoo cire. Waatoo kaŋ i ga hawoo jindoo kaa, huryaa too a do, a buu.

Nga cere hinkaa cindi i ga haaru. I na hawoo fooru, i na zemna. Affaa nee nga ga koy tuuri ceeci, amma a nee ceroo masi too hamoo do. A mana naanay ceroo kaŋ cindi hamoo do, a banda-banda hala a kaŋ tuuri kore bon kaŋ n'a hay dumaa ra, a buu. Ceroo kaŋ cindi na hamoo ton, a na nga

huryaa zaa ka nee nga ga dunba hamoo ra da kaŋ Fulan woy foo kaa ka bisa, izoo goo dumaa ra. A nee a se a ma dunba hamoo ra kaŋ ng'izoo noo. Ŋaakaa nee Fulan woyoo se nd'a mana hun no sohõ da nga ga jindoo kaa. Woo din da ra a na huryaa sinji nga jindoo ga, kala a na nga bon jindoo kaa a buu.

Fulan woyoo foo cindi nda hamoo. A na izoo zumandi. Waatoo kaŋ a na gaasoo jisi ganda, jeeri foo kaa ka bisa cewoo kaŋ waawaa ra. Fulan woyoo garbasu ka jeeroo tifi nda cewoo k'a logu, jeeroo na cee dur jindoo ra, a buu. Haya kul mana cindi kala hawoo hamoo, waawaa nda Fulan woyoo izoo.

Ay ga war hãa, borey wey kul ra may ka baa n̄aayan nda cere?

Denden

1 Wa hayaa kaŋ se war faham zentoo ra filla.

2 Cimi wala taari.

C T

a) Cere hinkantoo kaŋ buu tuuri kore g'a kara.

b) Cere hinzantoo kaŋ buu fulan woyoo k'a wii.

c) Feeji no Fulanoo na ŋaakaw hinzaa noo.

3 Koli dam zaabi henna harfoo ga kaŋ goo a jine.

a) Amiiroo mana hin ka too ŋaakaw hinzaa kaydogey ga.

b) Amiiroo hin ka ŋaakaw hinzaa kungandi.

c) Ŋaakaw faa de no Amiiroo mana hin k'a kungandi.

4 Kalimaŋeɣey wey timmandi.

a) I na hawroo... hal'a...

b) A nee a se... ma dunba... ra ka ng'izoo...

c) Haya kul... cindi kala... waawaa... Fulan woyoo...

5 Macin ti bonaa kaŋ ŋaabagay kat'a borey wey ga ?

6 Zeeri dam kalimapa cimoo cire :

a) Ŋaakaw hinzaa ŋaa ka haw.

b) Ŋaakaw hinzaa ŋaa hal'i na ngi hunday ŋaa.

c) Ŋaakaw hinzaa ŋaa hal'i feeri.

Lokkol

Haraŋ, sanda jiiri kul takaa ; jiiri iyye izey kul, i n'i cee lokkol. Oktoobur zaari jinaa, batumaa ga too zanka : arey ga bal, woyey ga teekuwa. Waatoo kaŋ londoo kara, taalibi zeeney kul huru cawhugey ra ka soolu.

Gaafeeraa se, cawhugu foo kul zankey soofu mijoo ga, alfagaa ga koy nd'ey gaafeeray ganganoo ra.

Lokkol-ize taagey huru ngi cawhugoo ra. Alfagaa n'ir noo tiira nda walha nda kalam nda dooru. Ir sintin ka goy han din da.

Cawyaney kaŋ ir g'i tee ti : willandi, zenti, hantum, kabu, senni hantumante, caw ka-taasi, maa-ka-faham, bii, porože, nda denden booboyaŋ tiirawey nda walhawey ga.

Jirbiyye foo kul zaari guu n'ir ga caw : atinnoo, atalaataa, alarbaa, alhamiisaa, alzumaa. Asibtoo nda alhadoo ir ga hunanzam amma alarbaa nda alhamiisaa alaasarey mo si caw.

Cawjiiroo, handu yagga no : oktoobur, noowanbur, deesanbur, žanwiye, feewiriye, mars, awiril, me, zuweŋ. Handu hinza kul, ihinzantoo da ra ir ga duu hunanzamay : jirbi woy cindi guu wala iwoy cindi taaci. Hunanzamay beeroo hunday ti handu hinzaa kaŋ ga sawa nda kaydiyaa nda faarey goyoo: žuyye, ut, sektanbur. Boro fooyaŋ ga naaru, cindey ga ngi borey faaba ka goy. Lokkol mana ganji waati kaŋ ir si caw ya ay baaba nda ay jaa faaba goyey ra. Ba kaŋ ay ga zanka, cawyan nafaa si dere ya ne. Ay ga caw, ay ga hantum. Zemnayan, tontonyan, taabuyan nda kaayan kul ay wan i ra haya kaŋ nda ay ga ay boŋ nda borey nafa.

Borey kaŋ ga wanji ka izey dam cawyan sii nda dalil kayante. I ga nee kaŋ lokkol mma zankey kaa addin, ka moyey kogandi, k'i tee fuyyante, wal'i ma nee wey kaŋ caw mo mana duu goy...

Kobawey wey kul si kay laasaabu henna jine. Wey ti borey kaṅ mana faham. Lokkal sii addiina cawandi ganji. Adupnaa borey kul laasaabu kaṅ lokkol-ize ga aladab za i mm'a cawandi a se. Goy kul ga baa bayray. Bayray mo kitaabey ra a goo : alfaritaray, adabba marayan, hooyan, taayan, maamala... Ir ma nee de cawyan nafaa sii nda adadu.

Kitaabey ra boro ga duu bayray zeeney nda itaagey kul kaṅ bangay ganda tanayan ra.

Denden

1 Hāayaney wey zaabi.

- Jiiri marje izey no i n'i cee lokkol haraṅ ?
- Handu foo ra lokkol tun haraṅ ?
- Cawyaney kaṅ tee lokkol filaa tee.
- Handu marje no zankey ga caw jiiri ra ?

2 Kalimanaṅey wey timmandi.

Waato kaṅ... kar, taalibi...kul...cawhugey ka...

Alfagaa n'ir...tiira nda...nda...nda...

Kitaabey ra boro ga... bayray... nda ... kul kaṅ ... ganda ... ra.

3 Cimi wala taari ?

- Haraṅ sanda jiiri kul takaa jiiri yagga izey no ka huru lokkol.
- Willandi nda zenti de no ma cawandi lokkol.
- Hunanzamay beeroo handu hinza no.
- Lokkol mma zanka tee fuyyante.

C

T

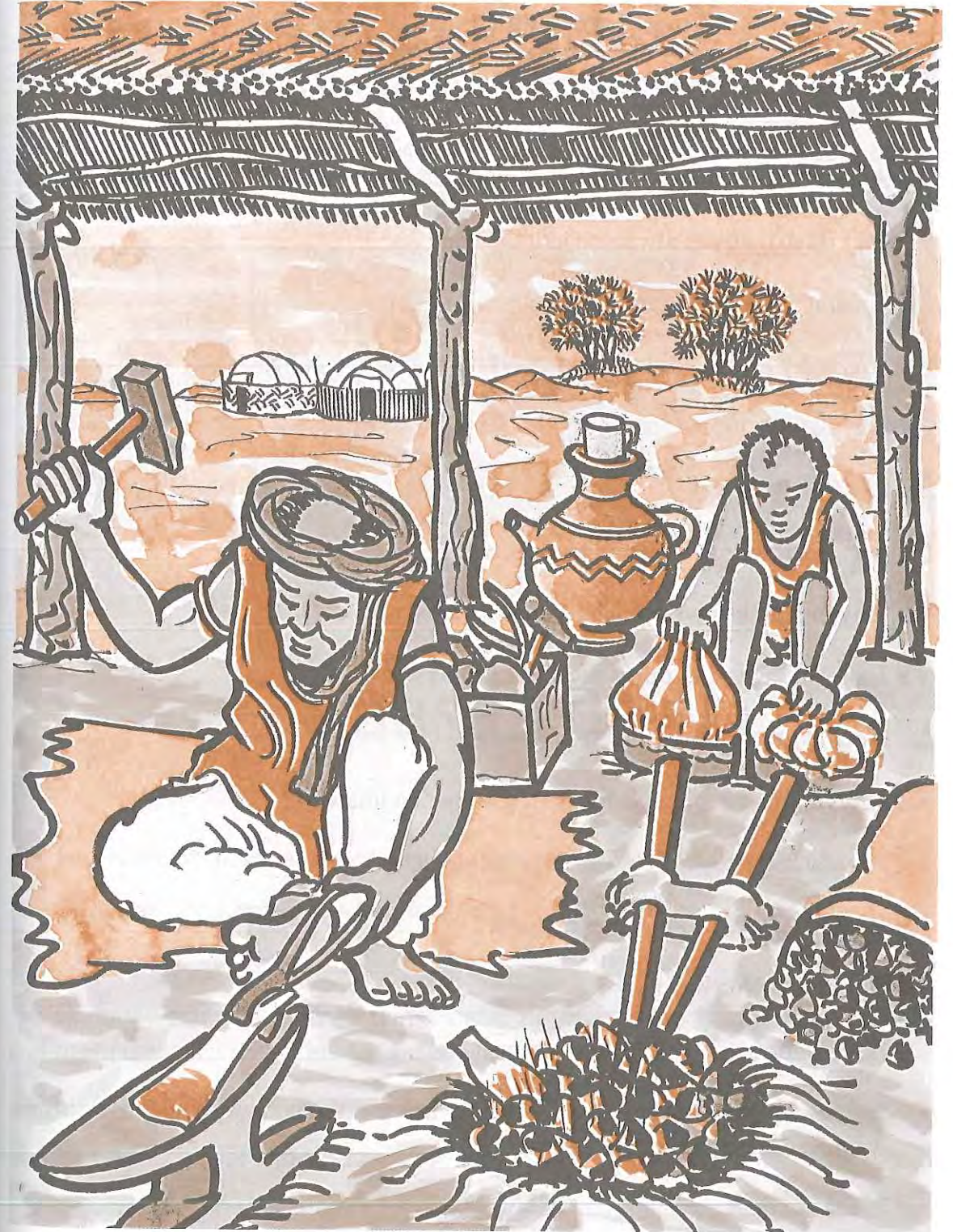
Taari wangaaroo

Gaabandi

Gaabandi arwasu suubantaa, gaabandi...
 Gaabandi ka laadiryan cimandi
 Ni kaŋ ga saatarataray ga honnandi
 Ni kaŋ na baaba-izetaray hakiikandi
 Gaabandi ka miimanda kaynandi
 Ma yee ka hinkosay jaasandi
 Hala hindobay ma duu sifandi
 Masi yadda ka tee laawantaa
 Wal'i ma ni himandi fuuyantaa
 Kaŋ na koddor hinne tabatandi
 Hal'i na nga nda duure deedandi
 Wala ngi se yankar ra dirɗandi
 Hanoo kaŋ ceekora kottaa suubandi
 Doo kaŋ ra kanbe ganda yutta yankarandi
 Gaabandi, hansa ka gaabandi
 I ma ni cee ijinaa kuraa ra.

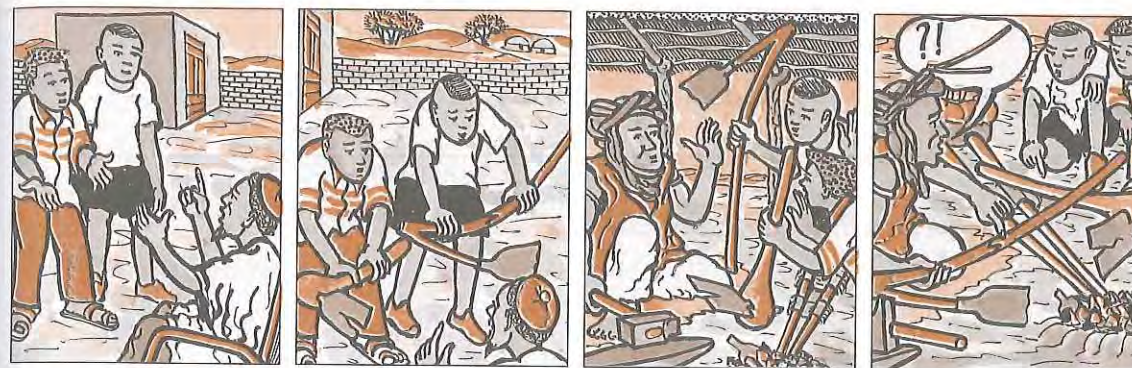
Yuusuf Haamidu Mayga

Garaasaa do I

- 1 **Amadu** : Isa, ni nda Aliyyu, wa koy goyjinawey guna wala i ga timme !
- 2 **Isa** : Baaba, goyoo alwaatoo nka too wala ?
- 3 **Amadu** : Mana dii ncirni jinaa kan kan wala ?
- 4 **Aliyyu** : Baba ga cim, bi da Muusa koy nga faaroo guna.
- 5 **Isa** : Aliyyu, ni kan na jinawey jisi, kaa ir ma koy i guna.
- 6 **Aliyyu** : Ir ma koy !
- 7 **Isa** : Beeriguuroo woo bundoo nka kayri !
- 8 **Aliyyu** : Dinbaa woo da ga baa hanseyan.
- 9 **Isa** : Aliyyu, i zaa, ir ma koy i cebe Baaba se !
- 10 **Amadu** : Wa jinawey jisi hala ya dii ey.
- 11 **Aliyyu** : Baaba, garaasa foo do ir ga koy nda jinawey ?
- 12 **Amadu** : Wa koy nd'ey Agaali garaasaa do.
- 13 **Isa nda Aliyyu** : Kani baani ir baaba !
- 14 **Garaasaa** : Nda baani ay-ize, macin no ?
- 15 **Isa** : Baaba ka nee ir ma kate wey m'i guna.
- 16 **Garaasaa** : War baaba si yala ! Waati kul a goo soolante. Dinbaa woo nka naandi soyy, bundoo mo nka kayri.
- 17 **Isa** : Macin no n'nee ?

- 18 **Garaasaa** : Koy nee ni baaba se, ay goo nda guuru, a ma bundu wiri.
- 19 **Aliyyu** : Han foo n'ir ga kaa ?
- 20 **Garaasaa** : Suba, ti yooboo. Wa kaa subasi Atinnoo w'ar ga kaa ka gar i hanse ka ben.

Garaasaa do II

- 1 **Isa** : Kani baani. Bundoo ne kan n'nee ir ma kaa nd'a.
- 2 **Garaasaa** : War bundoo ga hanse ka boori.
- 3 **Aliyyu** : Isa goro, ir ma dii goyoo takaa.
- 4 **Garaasaa** : Sumaana, denji dam hankaa ra. Ma guuroo dam nuunaa ra. M'a funsu tanba hal'ay ga bundoo kokosu.
- 5 **Sumaana** : Isa nga wan funksuyan wala ?
- 6 **Isa** : Ay ga hin ka ni faaba.
- 7 **Aliyyu** : Isa, garaasaa guna taka kan nd'a ga bundoo kokosu ; goni no.

Kaydiyaa alaada barmaa

Maali gandaa bay ka cindi ncirji ga kaŋ a kul ra. Zaman bay ka tee kaŋ nongoo kaŋ se i ga nee Sahara hō zaaroo, teeko ka cindi a ra. Beenaa ga doo a ra, borey

kaŋ goo laboo ga zamanoo din ga tam, i ga adabba marga.

Hō zaaroo, gandaa din ti ganji koonu kaŋ sii nda saaji, a sii nda hari, a sii nda baahunaw boobo cee jinaa takaa.

Kaydiyaa sii nga alaada jinaa ga gandaa din ra. Koogaa maaganda se, nda beenaa hirri, a si doo noo din, hala Sahara almaanaa bere a ti nongu kaŋ ra hari sii, hunayan sii. Misoo woo too Maali gandaa ra kaŋ goo Kidal se beene hala ma koy Tunbutu k'a fur Alze nda Moritaani ga. Nongoo din, alfaritaray ben a ra, arzaka biirumaw mo ben a ra.

Kaydiyaa alaada barmaa too Gaawo ganda. Za ho, woo ti adabba boobo koyraa nda ganjoo ra ! Woo ti taasuu hondoo nd'isaa ra !

Hõ, kala hew nda kusaw ! Kala ludde nda beene kaati ! Hirri mma biirandi, a ma bibi, a ma faanifaani, a ma sabu ka tun, kala kusaw ciray nda hew korno ! Misi-misi mma kañ, hew beeri m'a bandadaabu a m'albarkaa kaa. Subu mma fude, hew ma daw gum a boñ hal'a ma dere. Hew mma haroo zana isaa nda bangey ra hal'a ma baahunawey jere a m'i fur guraa boñ. Ir bay ka tammahã kañ Maali waynahunay de ra woo ga tee, amma hõ, a hun boro kul se kunfa kañ kaydiyaa alaadaa nka jaase.

Waynakañay ga koy de a ga ti waynahunay takaa. M'a dii Mowti ga, hal'a ma duu Seegu, ka koy Bamako, kaydiyaa hun woo kañ borey doon'a ga. Hõ hala hew sañante nda ncirñi kañ, a mma doo tuuroo cerea woo ga a si ya here cerea teyandi ! Misoo na borey jerey boñey haw, amma cindey ga bay far kañ kaydiyaa alaada barmaa, borey kanbe wone goo a ra. Tuuri ga zafandi zaari kul, faari taaga ga diyandi subbaahi kul, hancin nda yoo ga tee de, i ga fura cere boñ, cin ma kokor ? Kala takaa woo da !

Denden

1 Hãayaney wey zaabi.

- a) Macin ma cebe kañ kaydiyaa alaadaa barmay ?
- b) Macin no Maali ganda cindi ka ti a ?

2 Kalimayañ ne, i ceeci cawhayaa ra, ma kalimapañ taagayañ cin nd'ey.

Beenaa, subbaahi, teeko, wone, hacin, koonu.

3 Gandawey kañ goo cawhayaa ra maawey hantum.

4 Cimi wala taari.

C T

- a) Kaydiya alaada barmaa too Maali waynakañay.
- b) Sahara goo nda hari nda baahunaw boobo cee jinaa takaa.
- c) Sahara almaanaa ti hari nda hunayan doo.
- d) Sahara saaji komo doo no.

5 Kalimawey yeeti dogey ra ka kalimapañey timmandi.

- a) Nongoo din,... ben a ra... biirumaw mo... a ra.
- b) Hew mma... zana isaa nda... ra hal'a ma... jere a m'i fur...boñ.
- c) Subu mma..., hew ma... gum a boñ... ma dere.

6 Macin bara Sahara hõ alhaaloo nda nga za ho alhaaloo game ?

Fillaa tee ni kayyewoo ra, a masi bisa kalimapañ 10 ka koy 15 ga.

Moktar faaroo kayriroo

Za jamdaa sintin, haroo boobo isaa ra. Gaaway mo ga hēe cijin nda zaari. Borey mma hanna gungoo ra ka faarey lakkal. Moktar si hun nga faaroo jindoo ga ba waati foo. Kayna kul boro mma wurru ka nee i ma nga faaba. Han foo beenaa hirri, borey kul fatta gungoo ra, i na faarey naŋ Irkoy ga. Ncirŋoo nda hewoo na cere haabu ka tun. Moktar koy hugey, amma lakkaloo mana kani, a hanna a ga huru, a ga fatta.

Za alfazar no a huru gungoo ra. A mma koy too nda faaroo lelebaa ga dogu. A kay noo din da ra, a wurru. «W'ay faaba ! Kosar kayri». Waati din da, borey zuru ka kaa ; affooyaŋ na pelli nda subu nda dinbaw kate, jerey sabar, taari nda ganji bara i kone. Cindey kate hakondoyaŋ. Aljamaa kul na cere kubay faaroo ga. Affooyaŋ ga ganjey dii, jerey g'i kar i ma nin laboo ra. Waatoo din, i na sabarey jejebu bundey ga. I kaa ka subu dam sabarey se banda, ka labu fur suboo boŋ hala haroo kay. I n'a leleba hala a boori. Amma haroo bere moowaa kul boŋ.

Albalaawey ga boobo ir koyraa ra kaŋ g'alfarey zaa ka kay : ncirŋi jaŋaa, adabbaa kaŋ ga faarey dorandi, hewey kaŋ ga hēe cijin nda zaari ka faarey jindey kayri, hamiisaa kaŋ ga moowaa ŋaa wala ciraa kaŋ ga taasoo follo. Ir hongga gomni, de iri mma dirŋa ndoowaa ?

Cawgande 3

Albalaawey wey affoo kul si kacca. Nd'a mana ti borey ga kanbe dam cere se kala hasaraa ma boobo. Faarey kan ga han Kosar ga jindey feera. Kan kayna ga too kul haroo sintin ka sundu, moowaa fatta. Moktar binoo hanse ka jaali amma hamiisaa huzunoo goo a ra. Muusa na Moktar faaba, ka koy bolla wiri kate k'a dam haroo ra. Jirbi hinka banda ga hamiisaa kul buu, a dooy, a n'a kul kuuna, a koy a fur. Moktar na koyraa borey kul foo-nda-goy, a filla ka Muusa foo-nda-goy nda gaakasinaa kan a n'a tee nga se.

Denden

- 1 Wa cawoo meesenoo tee nda takaa kan nda war faham a se.
- 2 Kalimañey wey cin.
 - a) boobo sintin za haroo jamdaa isaa ra.
 - b) Gomni iri hongaa de dirna mma ndoowaa ?
 - c) Wey albalaawey kul affoo kacca si.
- 3 Wa kalimawey wey kaa cera ra.

Zaalfazarno agahurugungoora.

Inalelebahalaaboori.

Ikaakasubudamdaareyebanda.
- 4 Macin se Moktar si baa nga ma mooru nga faaroo ?
- 5 Takaa filla ni kayyewoo ga kan nda borey na Moktar faaba nga faaroo kayriroo ga.
- 6 Maawey wey tabatandi : sanda

biri	biroo
fondo	fondaa

hari	-----	tubal	-----
hana	-----	duure	-----
bundu	-----	daaray	-----
ihinka	-----	danaw	-----
subu	-----	kanay	-----
foono	-----	benbaw	-----
baña	-----	nuune	-----
daari	-----	botol	-----

Bonšenday bonaa

Abba man'ti kala zanka bonšendo foo. Nda paa n'a gagay a si taa; nda baaba n'a teje a si maa. A si haawi woybeerey batoo, a si hunbur arkusey game goraa.

Zankey hooraa man'ti nga muraadoo. Nda batu tee ngi hugoo do a mma sar de a ga zaku, i mm'a kaa woo ra. A ma nga bon dam woo hendi ra. Za cerey g'a hoyray hala biney hun a se. I jaŋ a ra dabari, i n'a barray.

Han foo, arkusu foo nee a se : « Baaba, ni bon cee hala koyraa dumaa ga, ma ni bon hoyray. Woo kaŋ ra n'goo si boori zanka se. Zanka bonkaanaa ti woo kaŋ nda borey na milgaw, a ga maa, a ga taa. »

Baaba n'arkusoo guna a haaru, a farkay-farkay; a nee aruzenaa se : « agay woo, kokoye ti agay kaŋ si zay hari waani ra. Agay da, senni waani s'ay bere. Haya kaŋ kan ya ne de no ay g'a tee. »

Arkusoo na bon zinji, a nee a se : « Ay ižžaa, nkaŋ tammahā goo ni ra, ma a kaa ni ra. Amma, nkaŋ mana taa borey se, ga

taa adupnaa se. Irkoy m'ir hii hundi. Nda n'ga baa, masi taa ya ne. De taare ma fay nda feejeyan.»

Baaba farkay-farkay nga taka zeenaa, a koy. A goo nga fondaa ra da kaŋ a too tuuri beeri foo do. A goro biyoo ra, a na beene guna kal'a ga dii zaara kunkunante kaŋ goo tuuroo gamoo ra. A sintin ka jaari-jaari zijiyan se. Arkusoo sennoo zunbu a ga. A nee nga bon se: « Baaba, tee ni alaada ma fay nda ganganikarkey senney! ». A na nga subbiyoo maasu hala jiigaley ga, a ziji tuuroo ga. Tuuroo binde kokoye no. A koy

Cawgande 3

hal'a too zaaraa do, a n'a kaa. A sawa nda kaŋ kaddasu zeeno koonuyan bara a ra. A na kaddasey jindaw nda bineŋaa. A sisiba ka zunbu kala tuuroo kanboo ti kutus, a hun a cire. A wawarku ka ganda wiri. A ma kara ne, karji m'a hay, a ma koto ne, tuuri kanbe m'a kottu.

A kaŋ ka ben, kala kanbe golbo foo koto subbiyoo fiitoo ra. A cindi ka yoli-yoli, a ga wurru, a ga kaati ka faaba ceeci.

A goo woo da ra, cewey ga ziya, kanbey ga kara, subbiyoo kottu, a silesile, kala woyboro foo ne kaŋ ga doo ka hari gur. Woyoo n'a faaba k'a zumandi. A n'a noo nga taafaa a m'a kuta ka nga gaakoonutaraa sutura.

Baaba yee hugey do, a ga hēe, a ga niisi.

A mana ba duu baani mise zeenaa ra hala a koy windi-windi, a dii guusu foo a na kanbe dam a ra, kala gandakarfu n'a nama. A hēe ka koy hugey do.

Borey lakkaley tun, jerey ga nee i ma sunburku a se, jerey ga nee i ma alman wii, i ma kanboo dam yasagu konnaa ra, jerey ga nee a ma beenaa guna wala a ga dii handarawey. Woo kaŋ g'i kokor ka waafaku ti i ma koy nd'a lotokor.

Denden

1 Macin ti hayey kaŋ ga cebe kaŋ boŋšenday si boori ?

2 Arkusoo senney hantum jere ga, ma Baaba zaabey hantum jere ga.

3 Zeeri foo dam kalimapaŋey cire kaŋ ga Baaba Boŋšendaa cebe.

4 Maayey wey tabatandi :

sanda :

zanka, zankaa

kokoye, boro, handaray, garaw, beene.

5 Bonawey kaŋ duu Baaba hinne hantum.

6 Cimi wala taari ?

a) Baaba duu faaba waatoo kaŋ a baa ka kaŋ

b) Woyboraa na baaba haaru.

c) Baaba yee hugey do, a ga hooray, a ga gan.

C

T

Faari goyjinawey

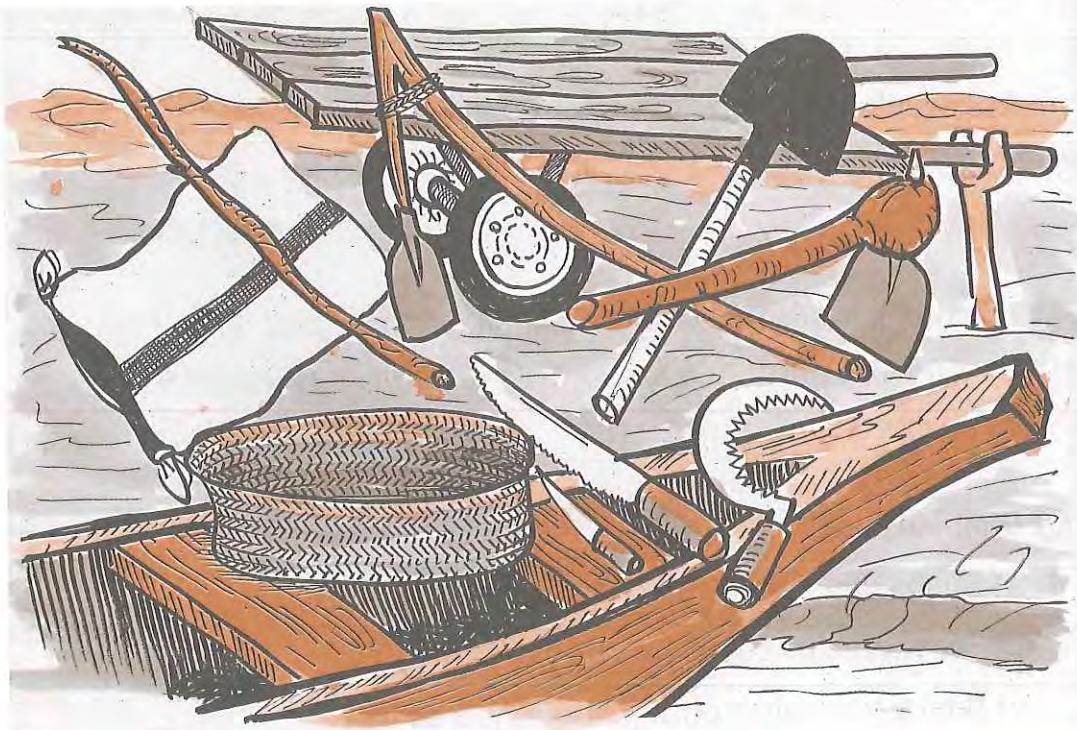
Za ho, kuumu nda borey ga fari. Kuumu fariyanoo din ga hanse k'i farandi zama a sii i noo nongu beeri kaŋ ra i ga hin ka duu duura boobo.

I bara woo da ra hal'i duu goyjinay kaŋ baa i se kuumoo. Woo din ti šaari.

Šaari woo mana ti kala beeriguuru kaŋ adabbawey g'a cendi.

Šaariwoo goyoo si boro farandi kuumoo takaa, a ga cahã, laboo ga tun ka boori, a ga hanga cere bande, nongu beeri ga goyandi nd'a. Woo din mo na nga zamanoo tee hala marsiney kaŋ ga beeri kaa sanda tarakter. Marsiney din na faraa benandi borey ga, haya kaŋ se i mma goy cijin nda zaari. Woo din kul banda ga marsinyanŋ bangay kaŋ ga dunba, i ga kara, i ga safa.

Hõ, borey hunanzam zama ngi faraa ben, ngi duuraa tonton, ngi hunaa boori. Haya kul sii borey ga sohõ kala i ma goy nda anniya hala ir gandaa ma koy jine.

Denden

- 1 **Kalimapaŋoo woo cebe cawhayaa ra ma zeeri dam a cire.**

Woo din kul banda ga, marsinyanŋ bangay kaŋ ga dunba, i ga kara, i ga safa.

- 2 **Kalimawey tuusu kaŋ sii cawhayaa ra.**

Baaloo – zayoo – kuumoo – nsay – farandi, zamanoo daame – marsiney – sikka.

- 3 **Filla hinka ne, i fay k'i kaa cere ra, m'i hantum ni tiiraa ra.**

Kuuraŋ bangay kaŋ ga ir hugey gaayandi. Hanoo borey kuumu nda i ga fari. Woo din banda ga mo cewey ga i ga naaru. Woo din ti šaari. I si kuryan bay soko hooyan. Kuumu fariyanoo din ga hanse k'i farandi.

Filla jinaa :

Filla hinkantoo :

- 4 **Za ho faari goyjinawey hantum jere ga, ma hõ waney hantum jere ga.**

- 5 **Kalimapaŋey timmandi.**

a) šaari woo... ti kala ... kaŋ adabbawey g'a...

b) Woo din mo na... zamanoo... hala ... kaŋ ga beeri... sanda...

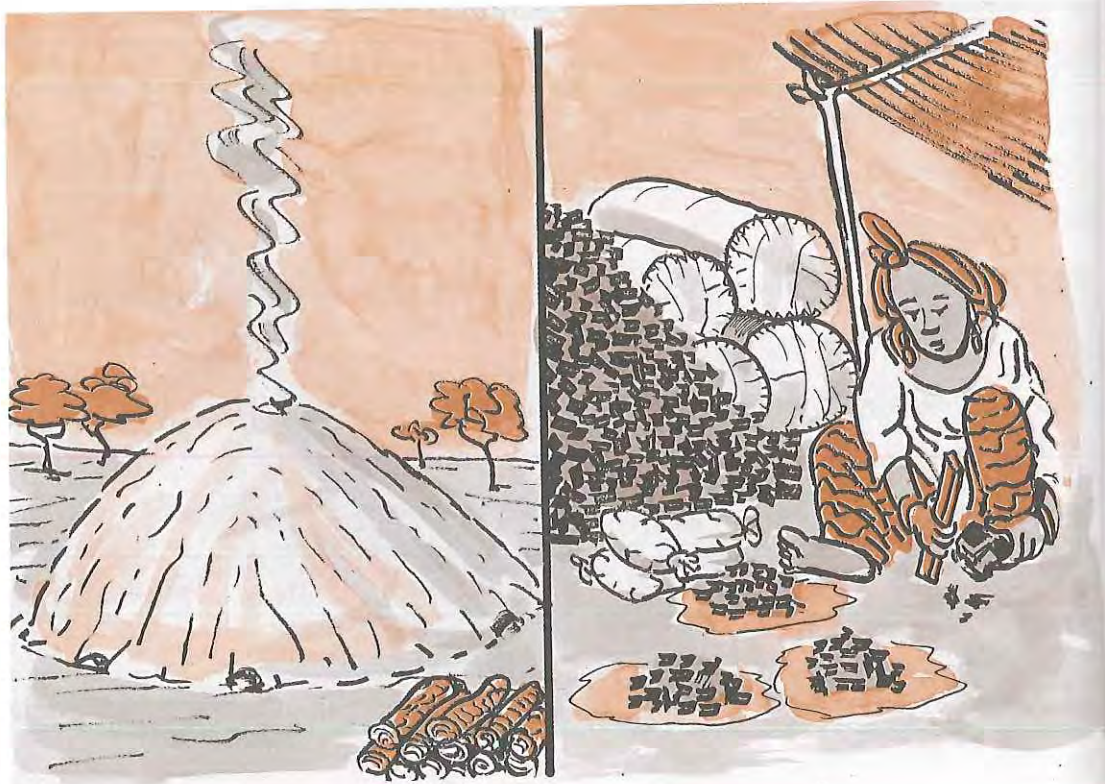
c) ...kul sii borey ga... kala i ma... nd'anniya hala ir... ma koy...

- 6 **Faari goyyan wala cawyan, affoo no n'ga bag'a ? Macin se ? (kalimapaŋa 10 ka koy 15 ga).**

Denji teeyan

Nda boro ga baa ma duu denji bibi kala ma tuuri diinandi nongu kaŋ ra hewoo si duu a.

Gangani doo ra boro ga dubiyaŋ deke-deke cere boŋ, windira kaŋ gamekarfoo ga sawa nda meetar taaci. Ma bundu foo suka dubbiiyey gamey ra kaŋ kuuyanoo ga sawa nda, meetar taaci. Dubbiyey korey si bisa santimeetar woyguu ga. Nda woo ben ma dubbiiyey daabu nda subuyaŋ nda laabu tayo. A cindi ma nuune dam a ra. Bundoo no n'g'a dogu ma denji ciray dam dogoo ra. M'a daabu waati kaŋ tuuroo sintin ka dii. Ma naŋ a ma dii jirbi hinka ka koy ihinza ? Amma ma dubbiiyey hawgay fun masi hun daw tayaa ra, kaŋ ga dubbiiyey daabu.

Denden

- 1 **Kalimaŋeey wey cebe cawhayaa ra, ma zeeri dam i cire :**
Gangani doo ra boro ga dubiyaŋ deke-deke cere boŋ.
Ma bundu foo suka dubbiiyey gamey ra.
A cindi ma nuune dam a ra.
- 2 **Kalima kurey wey ra, alhaali foo boobandi sanda :**
denji bibi – denji – bibey.
Gorgo ciray, dubi šendo, labu tayo, hew saŋante, bundu kuku.
- 3 **Kalimaŋeey cin.**
Nuune a ra dam a cindi ma.
Ma bundu gamey ra dubbiiyey foo suka.
Dubi korey woyguu si bisa santimeetar ga.
- 4 **Macin ti hayey kaŋ nda denji ga tee ?**
- 5 **Macin ti denji nafaa ?**
- 6 **Denji teeyan boobo mma windilaa tonton wala a mm'a yeeti banda ?**

Alfarey kondaa

Boro si adama-ize bay ka timme.

1993 jiire, ir koyraa alfarey na Haalidu suuba k'a tee ngi kondaa se jinehun. Haalidu n'alfarey alwakiiley kul marga ka cii i se, k'i foo-nda-goy nda naanaa kaŋ i n'a dam nga ga. Borey jaali nda nga huruyanoo. Alfarey na ngi ŋugullawey kul filla jinehunoo se, goyoo fonda ra. Haalidu n'i kul hantum. A gana a yee koyra beeroo ra. Haya kul kaŋ kaa alfarey maapey ga, Haalidu ga goro a boŋ. Jirbi iyye foo, ihinka kul a goo Bamako. Baŋen turmi ga dayandi nda ne, moobil ga barmay nda hendi. Hayey kaŋ tammahandi alfarey se kul ti taari. Kondawey fara, faabawey mo gay i mana kaa. I na alwakiiley hãa nd' alhabar zama almušakkaa boobo i ga.

I mana yee ka bay haya kaŋ ngi g'a tee. Ŋuunu-ŋaanaa hanse ka baa. Haalidu kaa koyraa ra. Alfarey wurru, i kaati a boŋ; i n'a hongandi takaa kaŋ r'a tee jinehun. A n'i noo cimi; a yee ka allaahidu tana zaa i se. I fill'a se kaŋ marsin peesu nda gaazuwal no ma hanse ka ngi ŋugulla. A nee i se nda nga too Bamako nga ga moobil tunandi kaŋ ga kate peesey nda gaazuwaloo. Haalidu too Bamako, a sundu. Alfarey na handu tee i ga moobil batu kaŋ si kaa.

Han foo de alhabar kaa kaŋ nee alfa dargante foo ka duu Haalidu, a na boŋoo wii, a na nga almaanoo kul ŋaa a ga.

Adupnaa borey sennoo no : waani si boro cin.

Denden

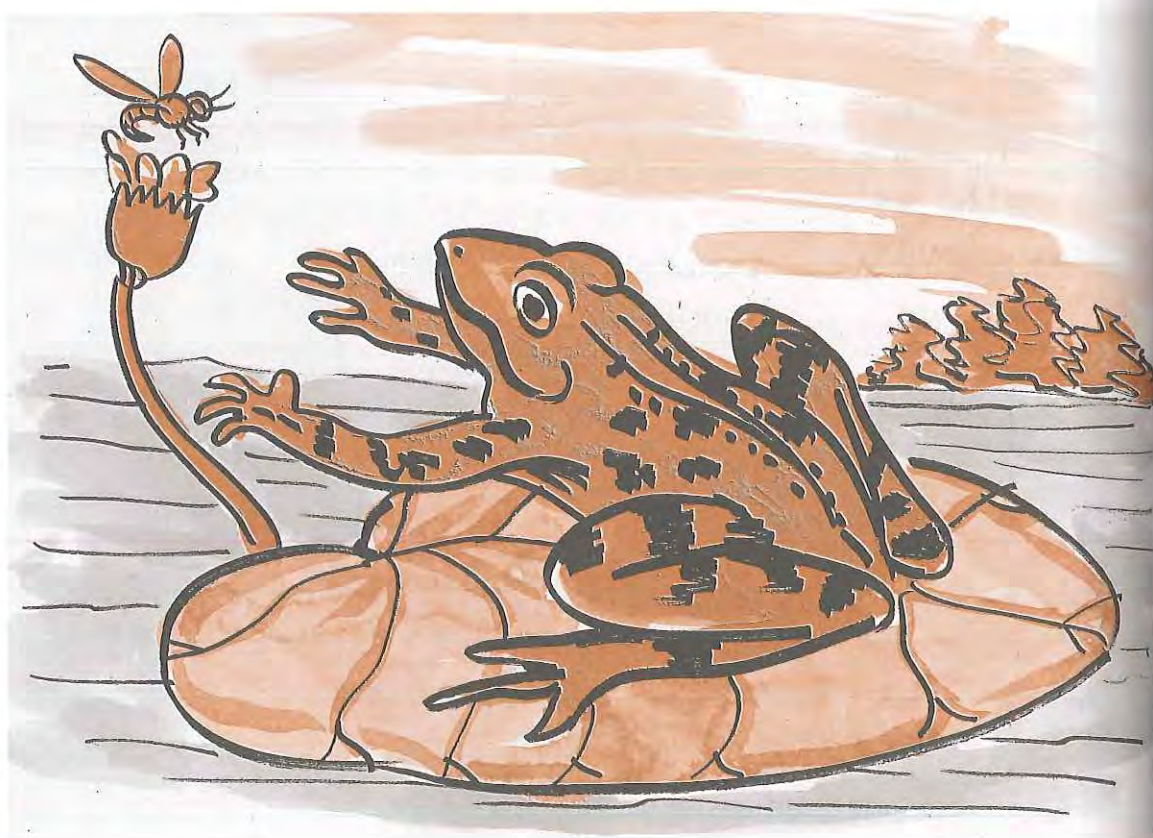
- 1** Cimi wala taari ? C T
a) Boro ga adama-ize bay ka timme.	☐	☐
b) Haalidu n'allaahidu too.	☐	☐
c) 1996 no Haalidu t'ir koyraa alfarey jinehunoo.	☐	☐
d) Alfa foo ka Haalidu darga.	☐	☐
- 2** Kalimaŋapey wey timmandi.
- a) Boro si... bay...
- b) Hayey kaŋ... alfarey se kul ti...
- c) Alfarey na... tee, i ga... batu ... si kaa.
- d) Waani... boro ...
- 3** Kalima foo kul maanaa hantum jinoo ra :
- ka dere, kaati, goy, loora, ŋenday.
- a) aŋagal
- b) Moobil
- c) Wurru
- d) ŋugulla
- e) Ka sundu
- 4** Teera foo kul bere k'a tee maa sanda :
Ka gana	- ganandi
Ka far	-
Ka day	-
Ka hoo	-
Ka duu	-
Ka sar	-
- 5** Kalimaŋapey wey hantum i ma boori.
- a) Aganaayeeekoyrabeeroora.
- b) Alfareynahanduteeigamoobilbatukaŋsikkaa.
- c) Borosiadama-izebaykatimme.
- 6** Wa cawhayaa duurandoo tee.

Macin se nbala si hun haroo ra ?

† an foo, nbala koy Gorgo do kan ti koyraa kottekoyni beeroo. A nee a se :

«Gorgo ! Ay noo sunburku kan g'ay ka hunahayey kul zeeri gurgay beeroo hane. »

«Ay yadda, Gorgo nee a se, amma kala ma zee ya ne kan n'si gum ay bon, abada ! »

«Ay ga woo allaahidoo sanbu ma ne, Gorgo ».

Gorgo n'a sunburkoo tee, a n'a noo nbala se a m'a han. Saha din da nbala na gaabi ceferi foo maate nga gaahamoo kul ra.

Nbala batu hala gurgay beeroo hane. A na ganganoo zaa ka koy a n'a zaa ka kaa a nee :

«Hõ zaaroo, hundikoyni kul kan goo ne, a ti harihaya wal'a ti gurayhaya ma kaa, ay g'a zeeri, ya nbukkaa hanbirey k'a haw. Wey kan sii nda nsuufay, ay na karfu dam i se haroo ra, za bi. Wa kaa nd'affoo-foo, ay ga bagari kaa war ra ka koy. »

Borey kul na nbala haaru nda foomayanoo. I nee ngi ma nceñ fattandi a se. Nbala na nceñ zeeri. Ntabay kaa nceñ banda ga. Nbala n'a dii nda hanawey a n'a derse laboo ra.

Ntabay banda ga, nbala gurgay nda nkuura, nda hamkarji, nda foono, nda nbirña nda jeeri nda farka nda kooro, nda mar, nda bure, nda yoo, nda hayla beeroo, nda baña, nda tarkunday...

I kul mongo ka nbala zeeri.

I kul a n'i haw, a n'i silankeybundiya. Gorgo hinne ka cindi.

« He ! gorgo, ay si hanbur ni, zunbu gooraaraa ra, ir ma gurgay. »

« Nbala, ni nka dirnja allaahidoo kaŋ g'ir gamey ra ? »

« Gorgo ! Ni nka hanbur ? Doo ka kaa. »

Gorgo yadda. A jin ka ciya, a na fata hinkaa kar cere ga. Waati din da nbala taraku dogoo ra.

Hini kul ben a ra sanda boro ka cewey zafa. Gorgo n'a dii nda cewoo a n'a warra beenaa ra. Nbala koy kaŋ bangu foo ra. Haawi se, za han din, nbala goro noo din. Woo se nd'a hongu kul a ga nee :

« Woo ti haawi ! Woot !!! Woot !!! Wooo ti haawi ! »

Denden

1 Hayaa kaŋ se n'faham zentoo ra filla.

2 Macin no nbala n'a wiri gorgo ga ?

3 Cimi wala taari

a) Nbala mana hin tarkunday.

b) Ntabay hinne ka hin ka nbala zeeri.

c) Hunahayey kul mana hin ka nbala zeeri kala gorgo.

d) Gorgo hunday mana hin nbala.

C

T

4 Hunahayey kaŋ maawey goo cawhayaa ra ti kuray.

Wey kaŋ ga huna ganjoo ra, wey kaŋ ga huna

koyraa ra nda wey kaŋ ga huna haroo ra.

5 Zentey kaŋ n'ga waan'ey maawey hantum.

6 Wara nd'alfagaa ma zentoo woo nenni hantumantaa tee.

Windilaa saajawyanoo

Annaasara tee zaman bisantey ra kanj bayrandi ir se kanj adama-ize muraadu hinkantoo hunay banda ga, ti bayray. Ir ga bay kanj haya kul si faala bila gaa-ham-baani. Bayray nda gaa-ham-baani ga kate goykaw ma duu safari nga zaari kul šendawey se. Tondibangu goo ir gandaa koyrawey ra kanj mana yee k'anneema.

Zaari foo Maryama hun koyra tanaa ra ka goro nga koyraa ra kanj ti Tondibangu.

Hamma cindi ka goy. A na fondo boobo bay kanj ga kate gandaa duuraa ma tonton. Hamma goo nda cereyan kanj caw amma i mana duu goy. I sii kala galloo ra. Hamma nda koyraa borey n'i cee hala i ma ngi faaba ngi cinaroo fondawey kul ra. Alaasar foo ngi nda alwakiiley na koyraa woy nda aru cee batuma beeroo ra.

I n'arkusey hãa nda alhaaley kanj g'ir windilaa cindi koogaa jine. I yee ka nee i se i ma duura jecceyanoo daliiley har borey se. Maanaa ti daliiley kanj se anneema zeenaa mana yee ka bara. Dalil jinaa kanj harandi ti ncirpi jaŋaa. Jina i na isaa haroo kaccayanoo har.

Šenday hinkantoo kanj ga borey waafaku ti baanijaŋaa.

Maryama nda cerey n'i hãa nda wircoo kanj ga boobo ka borey dii. Jamaa waafaku kanj haamaroo no.

Šenday hinzantoo kanj ga borey na kanbe sinji ti gandaa ficaroo. Ficaroo ga tee koyrawey se, a ga tee faarey se, a ga tee isaa hunday se. Laboo kanj ga gana ga nongey kanj ra a hun tee ibukaw. Wey banda ga šenday tana booboyan harandi ; sanda adabbawey wirci boobaa, azayrawey hasarawkey kanj ga dumarawey ganji i ma tee, almaaney kanj si haya kul nan faarey ra, kurdogey kanj borey g'i tee faari...

Šendawey fillaa tee ka ben. Hamma nda nga hangasiney too faajikaaraa kanje hinkantoo ga kanj ti šendawey tangamyanoo.

Šenday beeri jinawey kanj ga borey waafaku ti faarey farawyanoo, gandaa ficaroo nda baani jaŋaa... Sorjo a cindi « safarey » ceeciyanoo šendawey se.

Ncirpi jaŋaa : Jamaa nee ncirpi sii kala Irkoy kone. Maryama cere foo goo batoo ra kanj windila hawgaykaw no. A bayrandi i se kanj adama-izey goo nda windila nakasiyanoo ra ngi bagaa.

Nakasiyanoo binde mma koy de a ga jaase. Woo binde se a tilasu borey ga i ma ngi windilaa saajaw, i ma ngi azayraa taagandi, gandaa ficaroo fondaa ra. Windila hawgaykaa bayrandi i se kanj azayra jaŋaa ti ncirpi jaŋay dalil beeroo.

Haamaroo : Koyraa borey nda lotokoroo faajikaaray a ga. Borey na sibil booboyan har kanj g'a ka boro dii.

Lotokoroo bayrandi i se kanj ndenjamari no m'a dam boro kuroo ra.

Šenday booboyan fillandi ; dabariyan kanj ga hima ka tee i se harandi. Amma borey waafaku kanj ibooryaa ti ngi ma sintin nd'ibeeri hinzaa tangamroo. Soogey, woy nd'aru tonton Maryama nda cerey ga. I na kuray hinza kayandi. Affoo kul lokkol-ize zeenayan nda bonfeeray cawkawyan goo a ra. Kuray jinaa jinehunoo ti Maryama ceroo. Nga no ma huuga nda gayandoo, tuurey dunbayanoo, jebey saajawyanoo, borey fahamandoo windilaa misey kul ga.

Kuray hinkantoo jineboraa ti Maryama hunday. Hondey kanjiroo nda tuuri dumayan ti goyey kanj borey wey n'i zaa jindey ga.

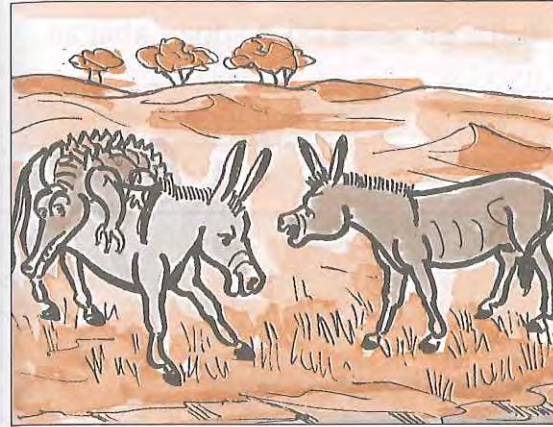
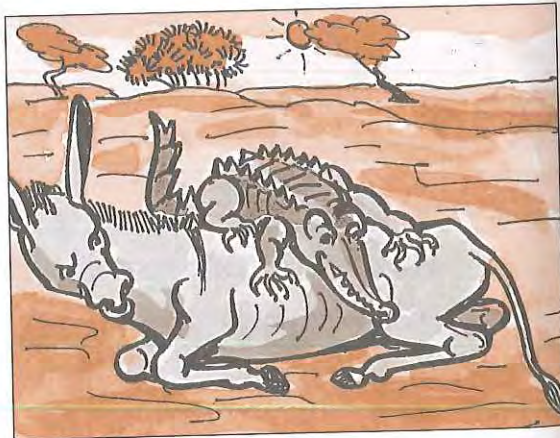
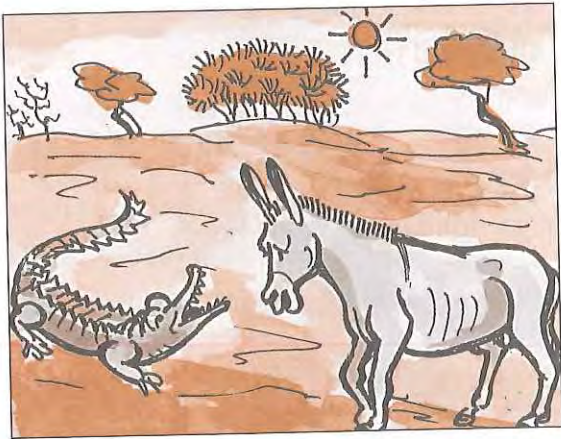
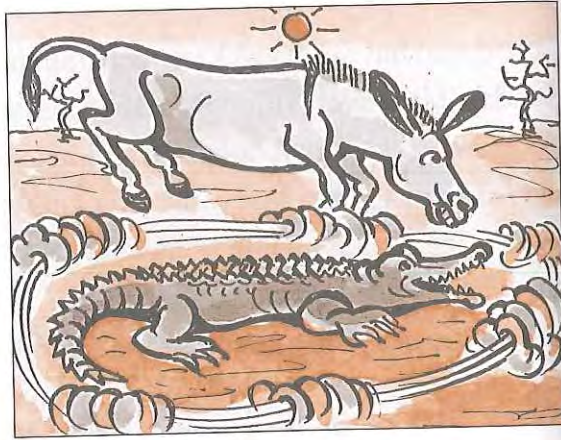
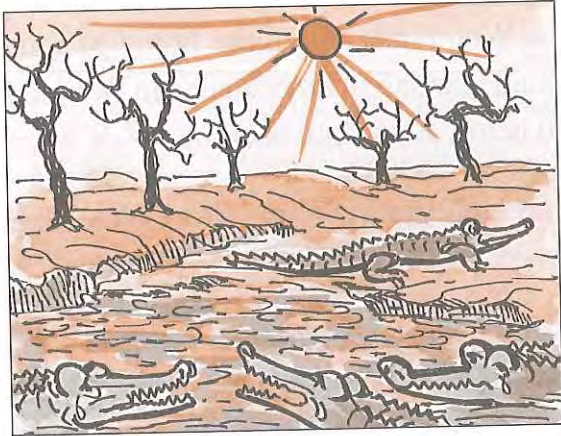
Kuray hinzantoo kanj jine lokotoroo goo ga fondawey cebe borey se kanj ga haamaroo ganji a m'i dii.

Denden

Hãayaney wey zaabi

- Taka fooyan nda borey ga hima ka windilaa saajaw ?
- Macin se borey ga hima ka windilaa saajaw ?
- Šenday beerey hantum kanj ga koyraa borey waafaku.

Farka nda kaaray

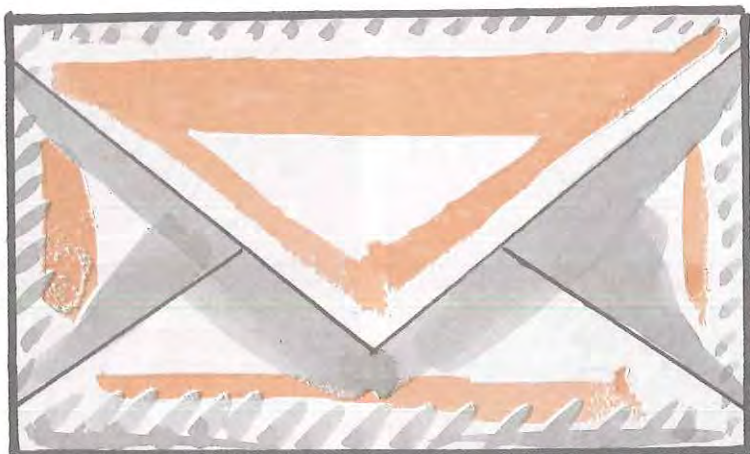
Ay talagaramoo

Kabu-ize foo kul barmay nda harfoo kanj a ga sawa nd'a soñay abacaa ra, ma duu ka talagaramoo woo caw koyoo se.

1. 12. 9. 25. 25. 23./24. 9. 19. 3. 9./

11. 1.1./20. 23. 2.1/

2. 23. 19. 1. 13

Haw-ize

Anna, ni kay ma kunfa k'ay ga !
Borey ga hoy i ga karfu dam ni ga
A si ganji, nda waa kaa ni fafey ra.

N'ga zur ka koy i do.
Anna, ni kay ma kunfa k'ay ga !
Borey ga ni kar, i ga ni ciinay
A si ganji nd'i kaa ni do
N'ga way ka doori hala koraa ma too.
Anna, ni kay ma fuufa k'ay ga!
Subbaahi kul, ni dumoo ra
Borey ga dii ka yoobu dam,
Yaaru si hun, daasu si hun,
Soko hawkasi wala haw-ize taana.

Anna, ni kay ma kunfa k'ay ga !
Ni waa nda ni hamoo nda ni nooroo
Kul si ganji, nda n'na faari rjaa.
Wala ni cewoo huru janbu waani ra,
Ni mma wowandi, ma hawandi, ma karandi.

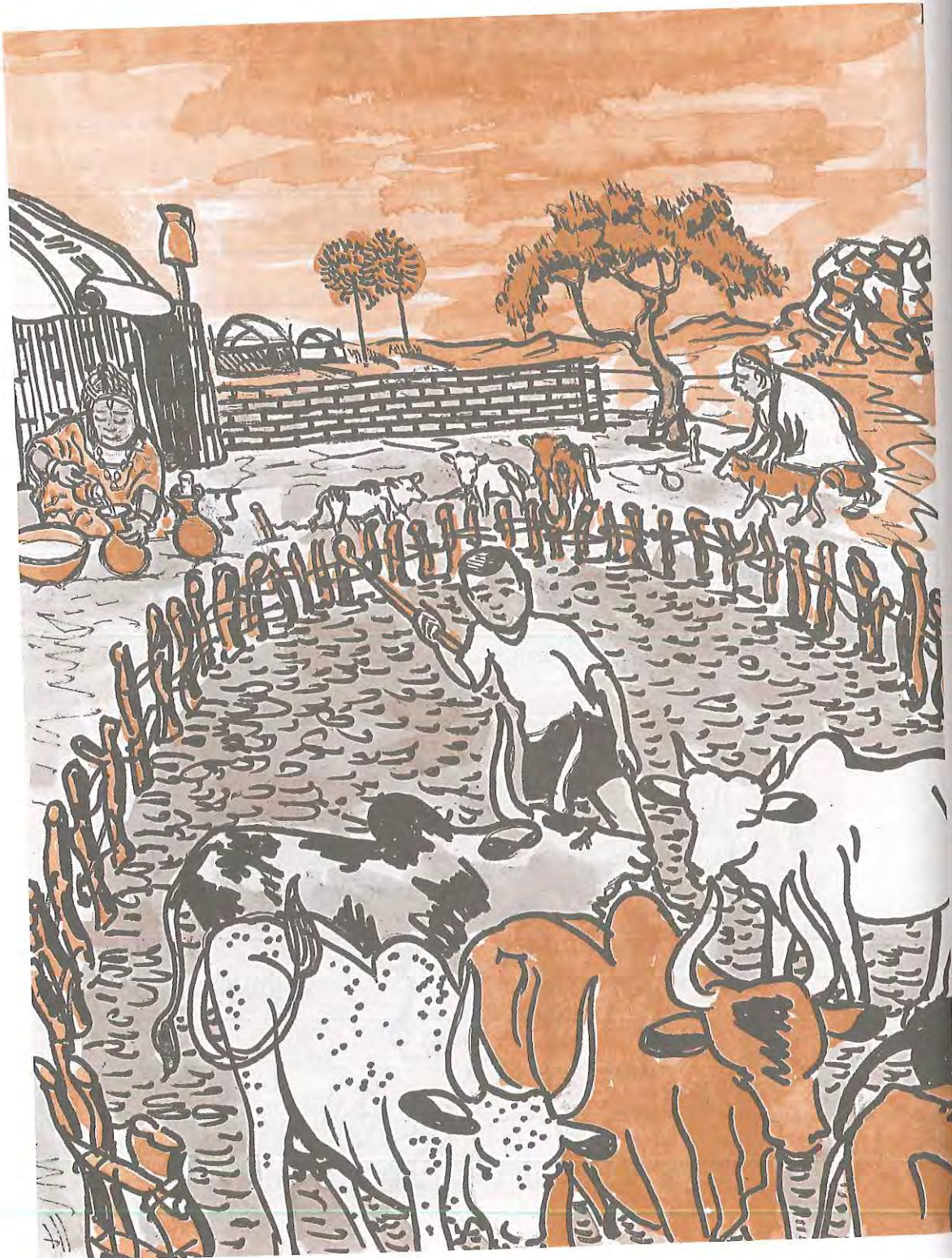
Anna, ni kay ma kunfa k'ay ga!
Yall'ir bagaa nka sii laboo ra ?
Borey na saaji dii, i na hondu dii !
I na bar dii, i na gungu dii !

Anna, ni kay ma kunfa k'ay ga!
Macin ti boonaa kanj g'ir se borey ra,
Haya banda ga kanj zaari kul,
Ir r'i ga dii ka koosa !

A man'ti boonay bar'ir se borey ra
Gooji nda doonay de ti bonekarfey
Kanj n'ir ceehaw borey ga !

Mahamuudu Aruwaani Dikko

Adabba maraayan I

1 **Isa** : Baaba ! Baaba ! Hawey goo no ka huru
Hamma faaroo ra.

2 **Amadu** : De macin se mana kat'ey ?

3 **Isa** : A nka wanji ya kat'ey. A n'i boy ka koy nd'ey
furyaa ra.

4 **Amadu** : Hamma ga hin ka woo tee wala ? Hala
y'a gar !

5 **Zali** : Masi taa ni binoo se ! Irkoy ma ni noo suuri !

6 **Amadu** : (*Isa goo a bande*) Ir ma koy !

7 **Isa** : Baaba, nga ne hendi m'i gagay furyaa mijoo ga.

8 **Amadu** : (*a ga ciya Hamma se*) juu, he ! Mas'i dam
a ra. Ay hawey masi huru furyaa ra.

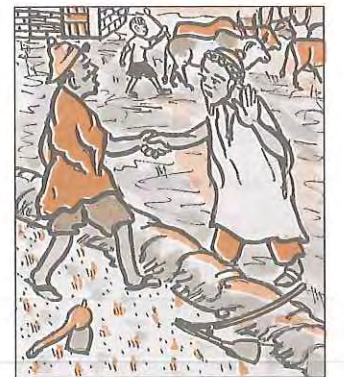
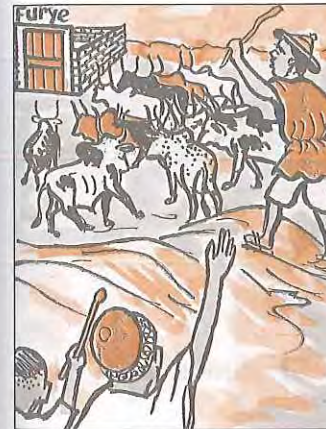
9 **Hamma** : Ni kan si baa i ma huru furyaa ra, macin
se n'g'i tan yaada ?

10 **Amadu** : I mana tana yaada kul. Ay zankaa mma
bara i bande.

11 **Hamma** : Haw boobaa woo kul no n'ga nee zanka
kaccaa woo m'i lakkal !

12 **Amadu** : Tabaarakalla ! Ma ni bonj nna

13 **Hamma** : Ag'almuraadu sii nda wowi. Ay moowaa
bana !

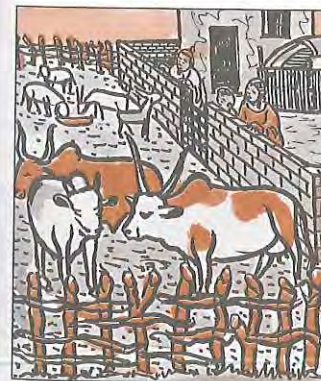

- 14 **Amadu** : Ya mma ni wow kay zama moo subu yaada se n'g'ay hawey boy ka koy i dam furyaa ra.
- 15 **Hamma** : Ayyo ! Moo subu yaada no ! Ni hawey da no ! Ay moo suboo de bande ay goo. May ka bay ka maa woo se ? Boro ma adabbaa woo kul hinnaa tee n'si kurkaw tee a se !
- 16 **Amadu** : Kaŋ kurkaw s'i se, i mma taŋa yaada ?
- 17 **Hamma** : Kaŋ kurkaw g'i se, a ma koy nd'ey burgoo ra wala binde m'i dii hugey do ma haabu-ize day i se. Ay faaroo si t'i se kurdo.
- 18 **Amadu** : Hamma, taare kala ma hinze ya ne. Ay ga dabari kul tee ay hawey hunday masi yee ka ni wala boro tana dorandi.
- 19 **Hamma** : Ay hinze ma ne (*Isa se*). Ay-izoo, hawey bisandi war ma koy. Adupnaa woo ra kala borey ma naŋ cere se.
- 20 **Amadu** : Foo-nda-goy, waatoo ma boori.

Adabba maraayan II

- 1 **Zali** : War duu hawey ? Si de mana taa ni binoo se ?
- 2 **Amadu** : Ir duu ey. Amma seytaana baa ka hegu ya ne ! Hamma de ka mana yadda ya ne.
- 3 **Zali** : Irkoy na haawi ganji. Cimoo ti ma lakkal dam ni arzakaa se, a masi borey dorandi.
- 4 **Amadu** : Dorandoo hunday si yee ka tee, nda man'ti Irkoy alwaadu.
- 5 **Zali** : Haya foo hunday m'a bay, Isa hinne si hin ka haw, hancin nda feeji kur cere ra. Kala ma ni tube foo wiri a ma kaa ka hanciney nda feejey kur, Isa ma huuga nda hawey.
- 6 **Isa** : A ga cim baaba.
- 7 **Amadu** : Ni lakkaloo ma kani. Ay ga dabari ceeci ka ni kaa faraa woo ra.
- 8 **Zali** : Macin ti dabaroo kaŋ n'g'a ceeci kala woo kaŋ ay n'a har ma ne da ? Ni tubaa hinne ma hin ka faraa woo bisandi ni ga.

- 9 **Amadu** : Ay tubaa ga kaa ka hayayan kur. Amma Arzaka arey nda izeeney kul kala y'i neere.
- 10 **Zali** : Woo da ti cimoo.
- 11 **Amadu** : Wey kaŋ ga cindi, Isa nda Muusa ga hin k'i lakkal zaaroo ra; cijinoo ra hawey ma hawa, feejey nda hanciney ma huru kaloo ra, i ma duu burgo.
- 12 **Zali** : N'ga hongu kaŋ ir jerekaroo burgoo hinne ga wasa wala ?
- 13 **Amadu** : Nd'a si wasa, ya haabu-ize day i se, y'a fanji.
- 14 **Zali** : Masi koy dirŋa safari nda ir hunday hunaa.
- 15 **Amadu** : Waa nda jii goo. Nooru goo kaŋ ga war muraadey kul hanse. De macin ka cindi koyne ?
- 16 **Zali** : Nda woo hunday kul tee gaa-ham-baani nda aloomur de no ir g'a ceeci Irkoy ga. Boro si alman mara haya se da kala a ma faraa kaa ni ga.

Denden

1 Cimi wala taari?

- a) Amadu hawey huru Hamma faaroo ra.
 b) Amadu nda Hamma na cere kar.
 c) Hamma koy nda Amadu hawey furyaa miyoo ga.
 d) Amadu mana moo suboo bana Hamma se.

C

T

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

2 Adabba maawey wey caw ma koli dam wey kaŋ sii cawhayaa ra ga :

Haw, molgo, feeji, yoo, hancin, farkay, bari

3 Kalimaŋey wey timmandi.

- a) ... goo no...huru Hamma... ra
 b) ... Baaba nga...hendi m'i... furyaa... ga
 c) ... Tubaa... kaa... hayayaŋ...

4 Koli dam harfoo ga kaŋ goo zaabi hennaa jine : Amadu nee nga

- a) Ga arzaka arey nda izeeney neere.
 b) Tubaa si hin ka ng'almaaney kur.
 c) Ga haabu-ize nda safari day ng'arzakaa se.
 d) Si yaafa Hamma se kaŋ na deene dam ng'arzakaa ra.

5 Kalimaŋey cin.

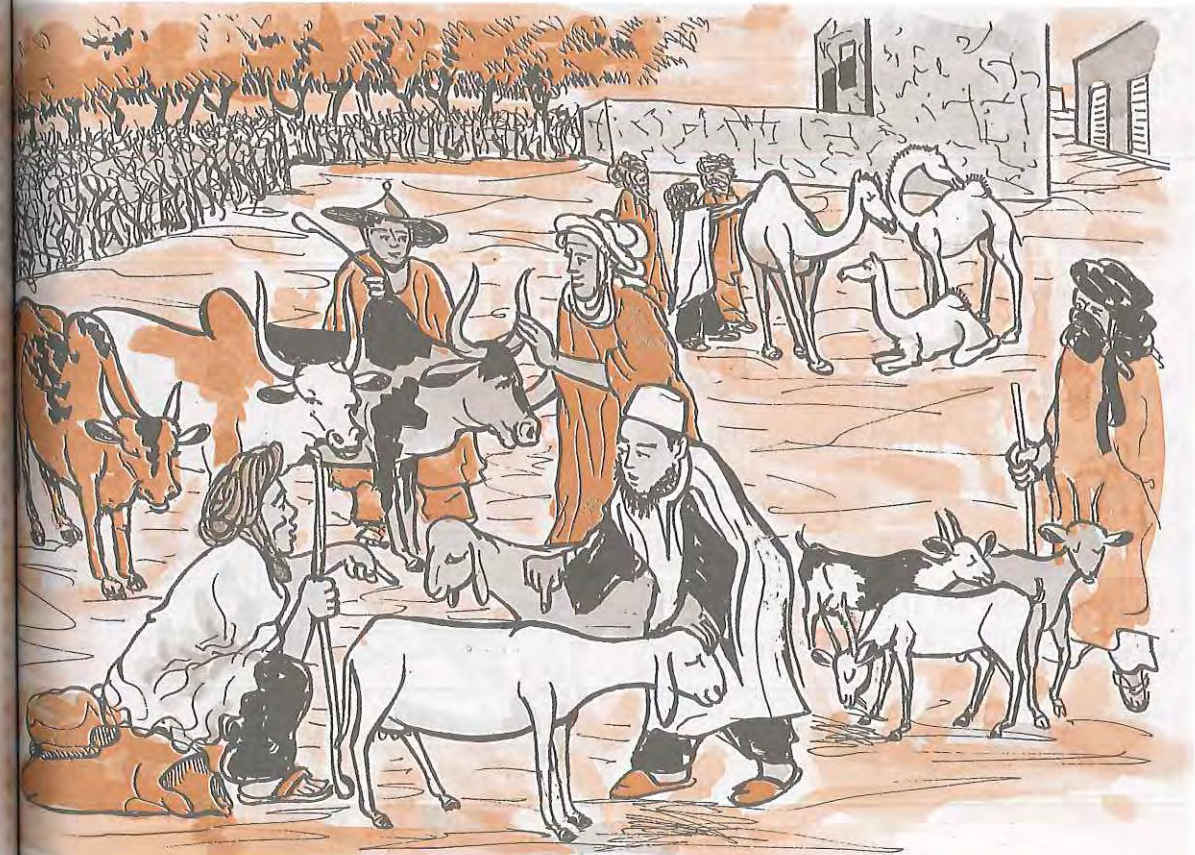
Mana i ay kul i mma bara zankaa yaada taŋa nda yee hunday tee ka Irkoy man'ti si dorandoo ka alwaadu woo kala se borey maŋ ra cere aduŋnaa ma.

6 Wa willandoo duurandoo hantum war nd'alfagaa.

Minika almaaney yooboo

Alhamiisaa nda alhadoo ti Minika almaaney yooboo. Almaaney kaŋ ga huru yooboo ra si kabandi. Surguborey nda fulaney no ma hanse ka kate alman. Fulaney ga kate alman dumi henno foo kaŋ se i ga nee baalibaali.

Baalibaali woo, molgo no kaŋ haŋawey ga hanse ka zunbu ; woo se nga nda almaaney jerey ga fay. Nga hayoo mo ga hanse

Cawgande 3

ka šendi. Borey kaŋ g'a day ti maamalakey nda ceeyawey. Nda i n'a day i mma koy nd'a koyra beerey ra sanda Gaawo, Mowti, Segu, Sigaasoo wala Bamako. Noo din no i ga hanse ka duu a ra nooru.

Yooboo hane, za subbaahi nga no maamalakey ga koy alman koyey kubay saajoo ra. I ga sintin ka hacci. I ga hanga cere bande ka hacci cee fooyaŋ hal'i ma too yooboo ra, i mana waafaku. Daykey nda neerekey ga selenj surgu šenne wala fulan šenne, hawsa, zarma, soŋay, adarance wala banbara senni.

Cee fooyaŋ nda maamalakey na ariiba maate kul i ga day. Yooboo zaaroo kul ra, woo de ra i goo hala waynaa ma kaŋ. Goray sii maamalakey se, ba doonu no i si koy haŋ han din. Hala yooboo ga ben boro fooyaŋ ga duu ba alman boŋ zangu; woo ti borey kaŋ goo nda nooru sanda Alhaji Zibo cine. Almaanoo kaŋ ga huru Minika yooboo ra se, ba ceewaney ga kaa a ra.

Affooyaŋ ga hun Kuduwar, Niizer wala Burkina. Minika yooboo hane koyraa ga hanse ka kan zama alzamaa kaŋ ga huru a ra se ni mma nee jingar. Woo se n'kaŋ Minika almaaney yooboo zaaroo n'a hoo, zaari hun ni ra.

Denden

1 Wa kalimaŋeey timmandi.

Almaaney kaŋ ga huru...ra si...Surguborey
nda fulaney no ma hanse ka kate...
...nda maamalakey na ariiba maate... i ga...

2 Han fooyaŋ ti Minika almaaney yooboo ?

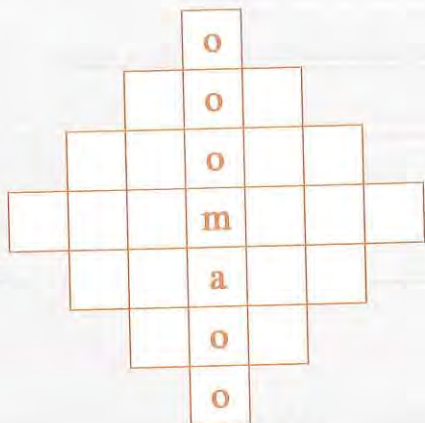
3 Wa zeeri daŋ kalimawey kaŋ ga hima cire.

marga	banda
marje	bundu
marga	bargu
marsin	banda
malfa	badda
marga	bura
maray	barmay
maani	banda

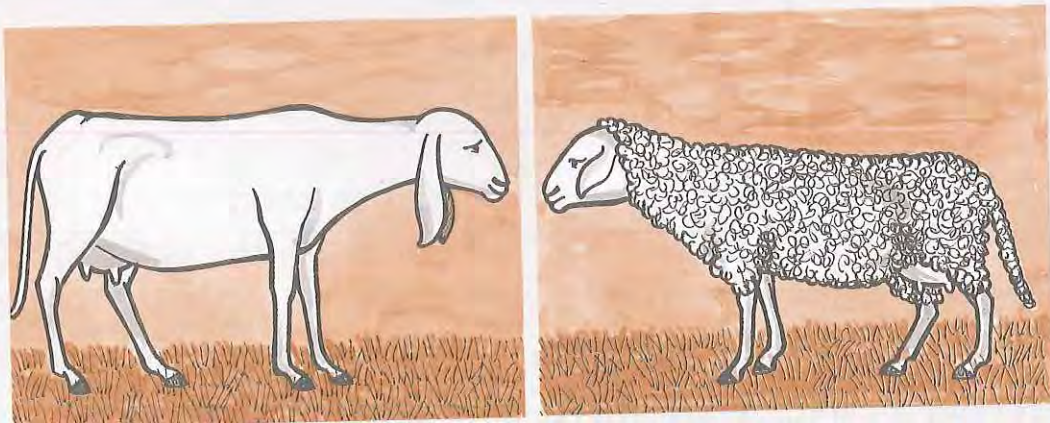
4 Kalimaŋeey cin.

- Almaaney ra yooboo si ga kabandi huru kaŋ.
- Hayoo mo nga ka sendi hanse ga.
- Din za I noo ga ka hacci no sintin.

- 5 Daaroo woo timmandi zuu daarantey de bande nda kalimawey wey :
yoo, boŋ, zaari, yoobu, maamala.

- 6 Macin bara baalibaali nda feejeje hendi game ?
Feejeje hinkaa woo laasaabu. Hayey kaŋ g'i fay hantum ni tiiraa ra.
- 7 Hantum haya kaŋ n'dii a wala n'maar'a yooboo ra. A masi bisa kalimapaawoy.

Alaafiya fawraa

Jiiri guu, ir gandaa si jirbi cijin here, a si tabati zaari here. Malfa nda moobil goo nongu kul ra. Huzun na borey kul dii.

Woo din se borey selan cere se, i na cere waazu, i waafaku k'iberitaraa tangam ngi nda cere game.

Naanay willi ka kaa laboo ga. Wangu-izey na ngi malfawey yeeti. Za ngi hala wey kaŋ goo ganda waaney ra kul yee ka kaa koyraa ra. Boro bibi nda boro kaaray na cere marga koyrawey nda kawyawey ra. I selan. I na gomni wiri ngi gandaa se. I waafaku.

Alhukumoo na aduŋnaa kul alhabaaray kaŋ waafakay tabati ir gandaa ra. A na zaari kayandi kaŋ ra i ga malfawey ton. A ga bisa handu foo kaŋ gandaa ga soolu.

Tunbutu borey marga. I na yooyan nda bariyan taalam, hugey hansandi, lolowey haabandi ; alhukumoo borey kaa Tunbutu.

Maali wiri gandawey kaŋ g'a wanga nda wey kaŋ n'a faaba ga i ma kaa jingar beeroo woo ra.

Jirbi hinza, jingaroo zaaroo jine, Tunbutu ga hima nda «Pari», Mali liliwaloo deega tuurey nda hugey ga. Alarbaa cijinoo, Arajo Buktu na fee dam :

«Ir jaa-izey, suba ti ir jingar beeroo, ir alaafiya jingaroo. Za subbaahi, kubayroo ga sintin beenahiyoo ganganoo do ka kaa hala koyraa miyoo ga. Fargandey borey nda ngi hoorawey ma borcintaray batumaa wanga. Waati kaŋ kubayroo ben, amiirey ga koy tuuri duma waafakay kaloo ra. Aluula borey kul ma koy sawa

Cawgande 4

nda malfawey tonaroo. Ir naa-izey, war ma hanse ka lakkal tee war izey se».

Baryey nda yoowey singa beenahiyoo ganganoo ga. Hala adduhaa ga too, fargandey borey nda hoorawey na batumaa too pet !

Ne ti Bellafarandi : Jabaa* ga hēe, gaani ga tee hala a ga fatala kaṅandi.

Ne hetti, Jingarayber.

Abarbarba ga gaanandi hala waayawey huryawey ga sar-sar. Jere ga, Sankoray albannawey ga Dinbaa* gaani. Nongoo woo, Saaraykayna hooraykey ga kusaw tunandi. Masi dirṅa Abaraju borey nda ngi Jenje*.

Guna Baajinde borey takaa kaṅ nda i ga ngi boṅ kayri-kayri ka takanba gan.

Kayna kul, amiirey kaa. Hoorawey tonton, gankey hollo.

Amiirey na borey foo, i n'albarka dam i se. Yoowey nda baryey too kate. Zurandikey ga konkonsa. Waati din, borey sinba alaafiya kaloo ga, tuuroo singaroo se.

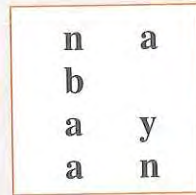
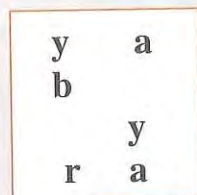
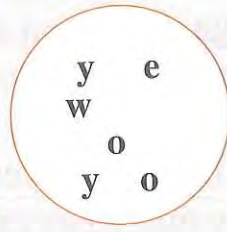
Aluulaa ra, borey nda ngi hoorawey nda yoowey nda baryey kul na cere kubay farroo ra kaṅ ra i ga malfawey ton. I na windi kayna cin. I na malfawey dam a ra. I na tuuri nda subu hejje i boṅ.

Alhabar teekey ga dira, i ga zuru-zuru, i ga bii zaa, i ga hāa, i ga hantum. Barikoyey nda yookoyey ga kay. Amiirey kaa, i na alžamaa foo : « Albarka, wa foo-nda-goy. Naanay tabati gandaa ra, kondawey kaṅ cindi ka yenje say hō. Ir na Irkoy saabu. » Woo banda ga, amiirey nda yawey dira ka koy windi kaynaa do.

Maali nda Gaana persidaṅey na nuuna dam tuuroo ra « Baw » ! Nuunaa dii beene. Borey kul kay ka guna, ka miile addaliiloo kaṅ se woo tee. Hoorawey yee ka singa cijinoo ra.

Subbaahoo ra, yawey sintin ka koy. Koyraa yee nga taka zeena ga kayna-kayna.

- 1 Hāayanoo woo zaabi.
Macin ti alhabaaroo kaṅ arajoo Buktu n'a fee ?
- 2 Wa kalimapaṅey timmandi.
 - a) Amiirey... borey foo, i n'... dam... se.
 - b) Alhabar teekey... i ga...
 - c) Koyraa... zeenaa... kayna...
- 3 Wa harfey dam cere ga i ma tee kalimayaṅ.

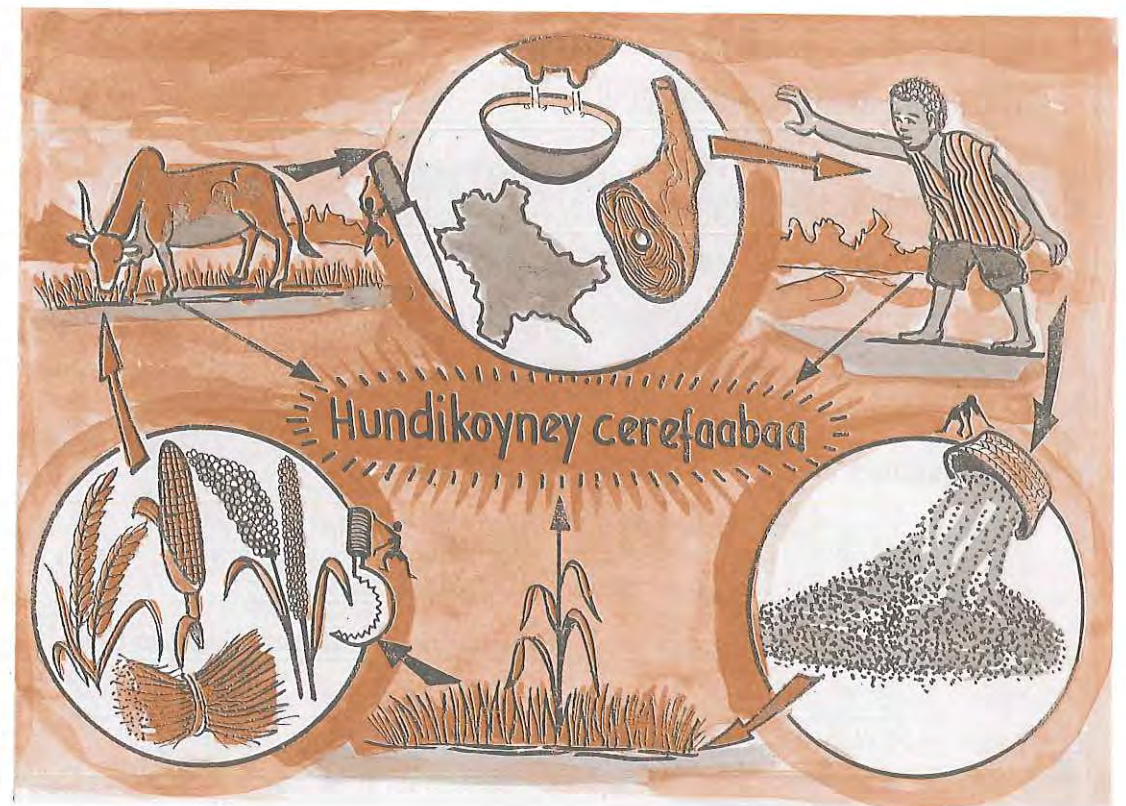
- 4 Cimi wala taari :
Alafiya fawraa mana tee haya se kala :

	C	T
a) Yenjaa ma ben ganda-izey nda cere game.	☐	☐
b) Alaafiya ma tee Tunbutu ra.	☐	☐
c) Malfa kul masi yee ka cindi Maali ra.	☐	☐
- 5 Hayaa kaṅ se n' faham cawhayaa ra fillaa tee.
- 6 Cawhayaa duurandoo hantum ni kayyewoo ra.

Hunay šešeroo

Takahayey kul ga huna cere ra. Boro ga hin ka nee mo kaṅ i kul ga hun cere ga. Hunayyey* ga laboo funbandi k'a bere k'a tee birji. Subu ga zay woo din ra. Alfaga-alfagey ga suboo din boosuyanoo sunsum, abbahansihansey ga alfaga-alfagey ṅaa ; gabey ga jufuleeley dii ; nooney ga gabu bukey ṅaa; harihamey da ga nooney ṅaa ; borey mo ga harihamey ṅaa ; nda borey buu nooney g'i ṅaa.

Tuurey nda subey si huna kala wey din ra. Feejey nda hawey ga subu wala tuuri fita ṅaa. Borey nda adabba ceerikey* ga ngi hamoo ṅaa. Nda wey buu, i ga bere ka laboo kaanandi. Aduṅṅaa takahayey kul mma hanga cere bande ka cere ṅaa. I mma ti ma nee šešeri. Affoo kaṅ kuma i ra kul ga ti cindey se albasi. Wey kaṅ a g'i ṅaa ga boobo hal'i ma wata, hal'i ma hasaraw. Wey kaṅ ga ikumantey ṅaa da ga nakasi zama i si duu ṅaayan.

Woo ti daliiloo kaŋ se windilaa bayraykey si cahã k'assom dam cirawey, doowey, harihamey, ncaŋey nda hunahaya taney kaŋ ga faarikoyey farandi se. Zama assom danyanoo ga kate suba mursay kaŋ ga bisa hõ nafaa.

Denden

1 Hãayaney wey zaabi.

- Macin ti hunay šešeroo ?
- Takahayey har kaŋ ga cere ŋaa.
- Cinyaŋ no ma borey ŋaa ?

2 Kalimanaŋey wey timmandi.

- ... ga laboo... k'a bere k'a... birji.
- ... Tuurey nda... si huna kala... din ...
- Affoo kaŋ... i ra kul... ti cindey se...

3 Kalimanaŋey cin.

- nda ga ceerikey borey ŋi adabba ŋaa hamoo.
- ga feejeŋey subu hawey nda wala fita ŋaa tuuri.
- ga wey kaŋ ŋaa ikumantey ga da nakasi i zama si ŋaayan duu.

4 Mursawey hantum kaŋ assom damyan ga hin ka kat'ey suba.

Burgu

Burgu, subu no kaŋ ga zay bangu guusey nda isawey ra.

Nda a duu haroo kaŋ a ga bag'a, a ga hanse ka boobo.

Burgu goo nda nafaw boobo borey nda adabbawey kul se.

Nda a zay ka boori, nga kundoo ga warga, a ga kan, nga fitawey mo ga boobo.

Amma ya, hala boro ga duu nga nafaa, kala a ma kulandi.

Taka foo nda a ga kulandi ?

Nda boro g'a dunbu hari ra, masi a dunbu haroo cire, zama haroo ga huru a ra, a g'a funbandi, a m'a wii. Woo din se, kala ma santimeetar woy cindi guu alhaali naŋ a ra haroo boŋ.

Nda n'na burgu taya terenjiyaŋ kogandi bii ra, ngi firziroo ga cindi i ga. Nda n'na nŋandi adabba se kaŋ ga gorgodanaw kul a ga duu baani.

Woo se burgu ga ti adabba se hunay kaŋ cine ga ŋendi. Nda n'na kundu derenji, nga hamnoo ga burandi ka tee mansi kaŋ boro g'a haŋ wala ma mansoo hina k'a tee katu; hanboo mo ga noondi adabbawey se i m'a ŋaa.

Denden

1 Cawhaya guna ma kalimanyaŋey timmandi :

- a) Nda boro g'a dunbu hari ra, masi...
- b) ...boobo borey nda adabbawey kul se.
- c) ...burgu ti...hunay kaŋ cine ga sendi.

2 Kalimawey hangandi cere bande ka kalimanyaŋey cin :

- a) bangu guusey burgu kaŋ ga subu no zay nda isawey ra.
- b) Hanboo noondi mo ga se i m'a ŋaa adabbawey.

3 Cimi wala taari ?

- a) Burgu si zay guusudoo ra.
- b) Burgu ga hin ka ti mansi.
- c) Burgu si arzaka naasandi.
- d) Bari hinne no ma burgu ŋaa.

C T

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

4 Subu dumi fooyaŋ no n'gi bay kaŋ goo nda nafaw borey nd'adabbawey se ?

5 Nda borey mana lakkal dam burgoo se macin no ma duu a ?

Mansi burayan

Cawhugoo : Kilaasu 3^{antoo}

Goyoo daliiloo : lokkol-izey ma hin ka mansi bura.

Nafawey :

- Ka zankey dendenandi :
kabuyan
daymi
neesayan
- Ka zankey hunaa tonton.

Hoyrawey :

Ma gaabandi
ni kabey ma henen
jinawey nda haroo ma henen.

Goyhayey :

Kaasimjinay, gaŋa, soo, kusu, poti kaŋ ga sawa nda liitar foo, jejebu, kaatibi 200, kundu durante, hari.

Hanseyanoo :

Kundoo mma kaasimandi, a ma huru gaŋaa ra, a ma sisig'a ra, gaŋaa ma fura kusoo boŋ, jejebu ma huru a se, hari ma kakasa kundoo ga nda kayna-kayna.

Goyey :

Kuray jinaa :

Dii zangu hinkaa woo, ma koy yoobu.
Ma kaatibi woy yagga kundu day.
Ma kundoo noo kuray hinkantoo se.
Furaroo zaaboo tee ka guna nooroo kaŋ cindi.

Kuray hinkantoo :

Ma kaasimjinaa nda garɗaa zaa,
Ma kundoo dam a ra.
Ma poti foo nda jere hari k'a kaasim.
Ma kundu kaasimantaa dam garɗaa ra, m'a sisiji.
Ma fillatiira tee, m'a caw ni cerey se.

Kuray hinzantoo :

Koy garɗaa se kuray hinkantoo do.
Kusoo zaa, ma garɗaa deke a boŋ.
Ma jejebu dam garɗaa se.
Liitar foo hari kakasu a ga.
Batu miniti 20 alkadar, jina ma yee ka liitar foo hari kakasu a ga.
Miniti woy banda ga kul ma liitar jere hari dam.
Ma fillatiira tee.

Kuray taacantoo :

Mokollaa zaa kate.
Garɗaa zumandi.
Mansoo doori mokollaa ra.
Boley zaa, ma mansoo zemni.
Koy hanboo mun denderaa ga.
Fillatiira tee, m'a caw ni cerey se.

May ma sisiloo haɗ ?

A ru foo nda wandoo nda izey cindi. Han foo, woyboraa na sisiloo dam tawaanaa ra, a n'a jisi. Hal'i ga tun, kala tuwoo koonoo. Sisiloo haɗandi. Hayaa kaɗ n'a haɗ na zanka ceeyaɗ ka tuwoo tenjoo laboo kul caaray. Han hinkantoo, i kani, taka zeenaa tee. Hal'i ga tun, kala tuwoo koonoo. Zanka ceeyaɗ na ganda laboo kul caaray. Woyboraa boŋoo haw, a na kurɗoo hãa. Kurɗoo nee a se : « agay hunday, misoo woo n'ay boŋoo haw. Ir waawaa woo kaɗ ga haɗandi, man'ti yaada no. Amma, ir ga hima ka dabari tee k'ir zayoo bay. Nda woo mana tee, ir ga jiiroo kul tee ir si duu hoonu, sok'ir ma bita tee ».

Suba, i na anniya tee zayoo se, moo boo sisiloo ga, a mana haɗandi.

Subasi, hal'i ga tun, kala tuwoo koonoo nda zanka ceeyaɗ kaɗ na laboo kul tumatuma. Aroo nee wandoo se kaɗ ngi sisiloo sii nda haɗkaw kul kaɗ man'ti

zankey, zama zanka ceeyan de no ngi ga sawa nd'ey tuwoo tenje.

Almaari, i bar'i ga kani hala arubeeroo tun. A monno ka deeba tawaanaa ga; a na tuwoo cendi nga ga. A na waa cendi nga ra hal'a kungu. A na sisil tuwoo yeeti, a na zanka ceeyan tee laboo ga. A nee nga ga nga mijoo tuusu ka yee nga kani dogoo ra. Za nga ya, wandoo ga dii a. A ga dii waa ga kaaray mijoo nda kaaboo bande; a nee a se: «yii! guna money!»

A nee wandoo se: «bakam»

Wandoo yee ka nee a se: «guna kaaboo!»

A nee wandoo se: «Fururu!»

Wandoo nee a se: «Zankey henen!»

A nee wandoo se: «Tas!»

Za han din no ngi sisiloo mana yee ka hanjandi.

Denden

- 1 Macin ti alaabiinaa kan ga huru hugoo woo borey ga?
- 2 Senney kan ga boro haarandi ceeci cawhayaa ra m'i hantum ni kayyewoo ra.
- 3 Macin ka tee han jinaa kan i na anniya tee zayoo se?
- 4 May no ka hin ka zayoo dii?
- 5 Maapey guna ma taamansa dam woo kan ga sisiloo han maapoo jine

- Woybeeroo	☐
- Arubeeroo	☐
- Zanka foo	☐
- Hansi foo	☐
- 6 Macin se zaytaray si boori?

Amiiroo nda wuragoo

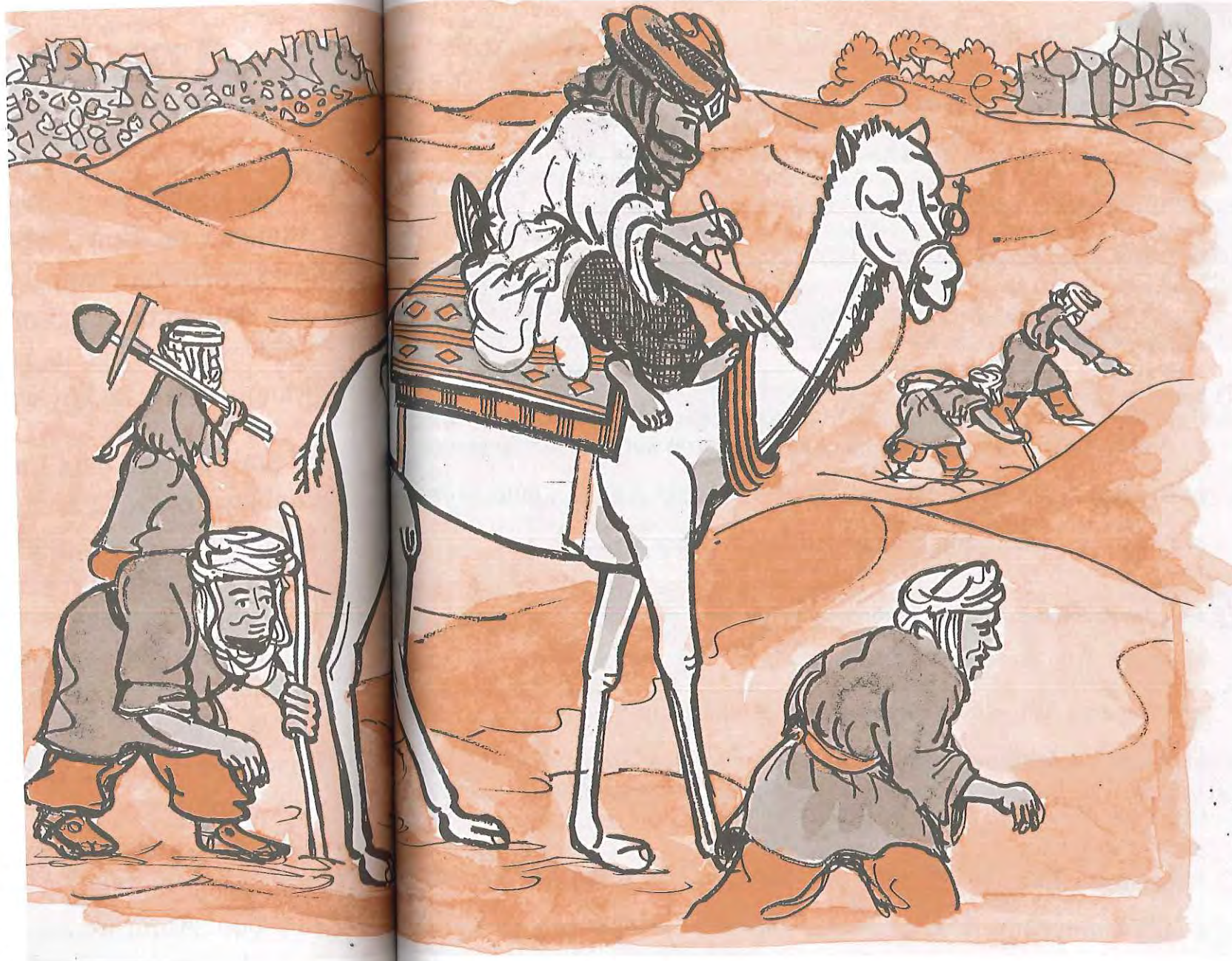
Amiiru foo bay ka tee kan nee nga ga baa nga ma duu alman. A na koyraa borey marga a n'i haa nda alman beeroo kan goo adupnaa ra. Borey nee a se wura ti adupnaa alman beeroo. Amiiroo na nga bapna suubari hinza cee. A nee i se i ma kaa nda yoo suubari taaci ngi ma koy wura ceeci. Bapna hinzaa kaa nda yoowey. I na ngi jinawey jeeje i ga, boro foo kul kaaru nga wanoo. I serre ka koy wura ceeci.

I bara i ga dira hala i too nongu foo kan ra waynaa kan i ga. I zunbu yoowey, i n'i haw cere ga. I naa ngi silfandawey ra, i kani. Suba i biya ka serre. I bara diraa woo da ra. Nongu kan ra cijinoo huru i ga, i ma kani i ma biya hala ngi jirbi taacantoo ga, i too saaji foo ra, i fara, i kay. Saajoo din da ra, i na ngi silfanday kokorantey naa, i na harey kan cindi i se han, i hunanzam, i yee ka serre.

I bara i ga dira hala zaarikay, i too nongu foo ra kan ra i heray, i jaw. Amiiroo nee i se ngi ma hari de ceeci ngi ma fay nda wuragoo ceeciyanoo. I bara i ga dira i ga hari ceeci hala waynaa kan i mana duu hari. I na heraa nda jawoo din da ka kani hala moo boo. Amiiroo nee i se ngi ma tun ka hari ceeci za waynaa mana koron, jawoo ma si hin ngi. I kaaru ngi yoowey, i serre jirbi guwantoo hane. I dira hal'i fara. Waynaa koron, hew beeri foo yee ka tun kan na fondaa derandi i se. I cindi de i ga koy ne i ga yee ne kusaa ra hala i jan, i kay. I nee cere se ngi ma ngi misoo wakkal Irkoy ga.

Waatoon kan hewoo kay, i kaaru ngi yoowey, i yee ka serre. I bara i ga dira de wala Irkoy ga ngi kanandi hari bon hal' i kaa ka too bangu foo do saaji foo ra. Amiiroo nee «Irkoy beeri! Sohō hari da ti woo?» Bajney nee a se «hari hunday no!». I zunbu ngi yoowey ga. I na hari han hala jawey hun. Bajna foo jeli ka tuurey gamey guna kala monoo fura daaraynaa foo ga kan ga ciray zaram ize. A nee «Alhamdulillah Arabilaamina, naayan tee!» A na daaraynaoobe Amiiroo se. Amiiroo nee i se ngi ma too a do. I kaa daaraynaoodo, i soma, i naa hala i kungu. I na daaray dam foolo foo ra hal'a too, i yee ka ngi hunbar hinkaa too hari, i n'i jeeje yoowey ga.

Bajney nee Amiiroo se ngi ma yee ka koy wuragoo ceeci. Amiiroo ne i se ngi duu wuragoo zama ngi duu ngi hundey. A nee i se haya kul mana cindi kala ngi ma willi ngi hugey do. Amiiroo nda nga bajney kaaru ngi yoowey ga i na ngi hugey fondaadii.

1 Cimi wala taari ?

	C	T
a) Banney wanji ka hanga Amiiroo bande.	☐	☐
b) Borey nee Amiiroo masi koy wuragoo ceeci	☐	☐
c) Amiiroo nda nga banney baa ka buu heray nda jaw.	☐	☐
d) Amiiroo duu wuragoo kanj a koy a ceeci.	☐	☐

2 Zentoo fillaa tee.

3 Kalimaɓeɓey timmandi.

- a) A na... borey... a n'i...adupɓaa kul... beeroo kanj... a ra.
- b) Borey... a se... ti adupɓaa... beeroo... na hari... hala... hun.
- c) Amiiroo... i se... duu... zama...duu... hundey.

4 Koli dam harfoo ga kanj goo zaabi henna jine.

Hewoo :

- a) Se jine no Amiiroo nda nga banney duu hari.
- b) Waate no Amiiroo nda nga banney duu hari.
- c) Banda ga no Amiiroo nda banney duu hari.

5 Kalimaɓeɓey cin.

- a) nga Amiiroo hinzaa na banɓa cee suubari.
- b) i hala heraa kani na ka jawoo boo nda moo da din.
- c) soma i daarayɓaɓoo kaa kungu i do kungu ɓaa i hala i.

6 Wa zentoo cindoo filla waatoo kanj i too koyraa do.

Gaawo zayoo nda Tunbutu zayoo

Zay foo bay ka tee Gaawo ra kanj na gandaa hottandi. A gar affoo mo goo Tunbutu kanj mana haya kul nanj. Han foo, Gaawo zayoo hawandi nga ma koy dii Tunbutu wanoo. Tunbutu zayoo mo maa Gaawo wanoo alhabar. A serre.

I bara i ga dira hala i na cere kubay. I na cere foo. Tunbutu zayoo nee Gaawo zayoo se : «Gaawo no ay ga koy zama ay cere foo bara no kanj se i ga nee Gaawo zayoo». Gaawo zayoo nee a se : «agay hunday ti Gaawo zayoo, agay da, ay cere foo kanj se i ga nee Tunbutu zayoo do ay ga koy». I sar i gum cere boɓ. Waati foo de, Gaawo zayoo nee Tunbutu wanoo se : «ariya, n'ga dii jeeroo hendi, ay ga baa ma suboo kanj a g'a goyaw zay ma kaa mijoo ra».

Tunbutu zayoo sintin ka gangama, ka bilimbiim, Gaawo zayoo na subbiyoo zay a na kaa cewey ra.

Tunbutu zayoo na suboo kaa jeeroo mijoo ra, jeeroo mana bay. A n'a ka kaa Gaawo zayoo do. Gaawo zayoo nee a se : «ariya : n'ga zay hunday, de man ni subbiyoo»? A na nga boɓ guna, a gar nga goo gaakoonu ! A nee a se «ariya n'too zay».

I haaru, i na kabe kar cere kabe ra. Woo da ra i goo kanj i ga ŕetta honnay. Dogoo ra affaa dana, affaa bongu. Kanj ŕettakey too i do, zayey nee i se i ma ngi too koyra jinaa ra zama ngi ti danaw nda bongu. Woo se koyraa borey kate ngi cijinbine ka ngi fur ne. Ba koyraa dogoo ngi si a bay. Laarab foo nee i ga taari, zayyanj no. I hēe, i zana. Laaraboo nee i ma berzu zaa ka danaa berzu, i m'a kanjandi karjey ra, i ma bongoo fur yoo boɓ i m'a zab ganda.

Laarabey na woo tee i se. Danaa wanji ka dii, bongoo wanji ka kay. Waati din laaraboo yadda, i n'i zaa. I bara i ga dira hala waynaa kanj, i na jinawey kul zumandi, i na farkey nda yoowey tanj i ma ɓaa. Zayey nanj hala borey kul kani, i na cere maasu, i na jinaa kul zumandi day bukaw foo ra. I willi ka kani borey gamey ra. Kanj moo boo, laarabey tun i mana ngi jinawey gar, i nka hanga de gandaa bande i ga zuru, lakkaley tun.

Zayey cindi noo din da ra hala aluula kanj i bay far laarabey mooru. I koy too dayoo do. Gaawo zayoo nee Tunbutu zayoo se, a ma kaa ka zunbu. Tunbutu zayoo nee abada. Gaawo zayoo zunbu.

A ga karfoo haw jinawey ga Tunbutu zayoo g'i cendi hal'i ben. Gaawo zayoo nee nga ceroo se, jinay tiɓa folloku ka cindi, hal'a n'a cendi kul a ma karfoo dam nga se. Gaawo zayoo huru saakoo kanj a n'a soolu gundoo ra. Kanj karfoo zunbu a n'a koofu saakoo mijoo ga. Tunbutu zayoo n'a cendi, a n'a warra ya here. A mana bay kanj Gaawo zayoo da bara saakoo ra. A gootu dayoo ra, a nee Gaawo zayoo se a ma cindi noo din, kal'a ma

buu nga si karfu zumandi a se. A na farka wiri, a na jinaa kul ka koy nga hugoo do, a n'a dam nga daaroo cire, a kani daaroo boŋ. Gaawoo zayoo hanna ka jinaa kul dundumandi, a n'a jeeje ka doo Gaawo.

Suba subbaahi, Tunbutu zayoo nee wandoo se a ma tun ka ŋaayan tee nga se. Wandoo nee haya kul sii ne. A nee a ma guna daaroo cire. Wandoo gootu, a nee ba affoo sii no. Tunbutu zayoo sar a tun. A guna, a gar haya kul sii no. A fatta, a doo Gaawo.

Kaŋ Gaawo zayoo koy too, a na guusu kaa, a na jinaa kul fiji, a na farkey haw i boŋ. A nee wandoo se nga ga buu, amma cijinbine nda zaarikay cuulu kul a ma kate nga se ŋaayan. Han diŋ da Gaawo zayoo buu, i koy a fiji.

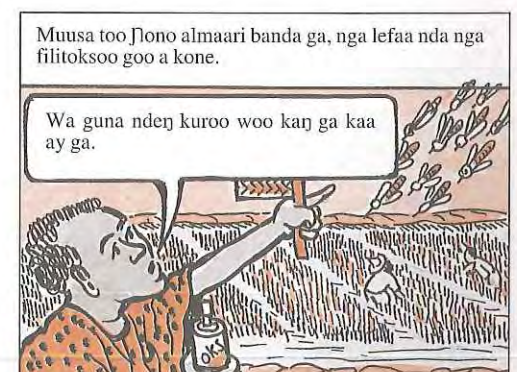
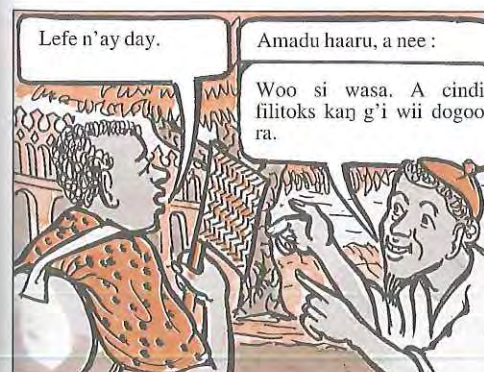
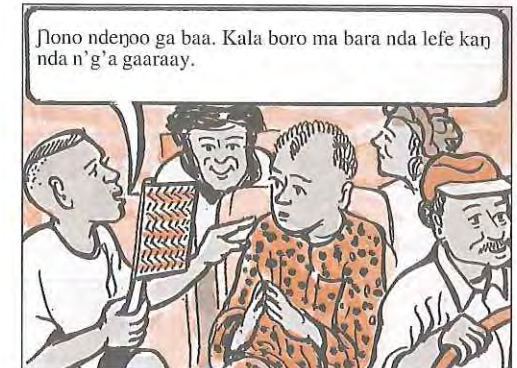
Subasi. Tunbutu zayoo huru koyraa ra. Boro jinaa kaŋ a n'a kubay, a n'a hãa nda Gaawo zayoo hugoo. A nee a se bora din kaŋ a g'a hãa buu za biifoo. Tunbutu zayoo hãe. Borey kul marga a boŋ. A nee i se aroo woo kaŋ buu cine kul sii nga se, amma i ma nga hugoo de cebe nga se. Boro tee kaŋ n'a ka koy Gaawo zayoo hugoo do.

A gaara wandoo se. A koy ceroo saaraa do, a gaara a se. A zunbu saarawey jerey ga, a ga Gaawo zayoo saaraa lakka. A dii kaŋ zaari kul woy foo ga jinay daabante ka kaa saaraa do, a m'ikoonu ka willi. Cijin kul woy follokaa ma yee ka jinay daabante ka kaa, a m'ikoonu ka willi.

Han foo Tunbutu zayoo huru koyraa ra, a duu doobuyaŋ, a n'i kurba, a na woyoo jin saaraa do. A sonkom, a nee : «cin doobu no n'ga kate ya ne ?». Tunbutu zayoo nee «haya kul sii no, ba wey ya nk'i gariibay».

Gaawo zayoo nee a se, a ma koy farkey hawa dogoo ra, a ma fansa, hayni goo no, moo goo no, ŋaari goo no, darbay goo no, haya kul goo no. Dogoo ra Tunbutu zayoo serre. A nka koy kul Gaawo zayoo wandoo kaa. Gaawo zayoo nee a se wal'a man'ti nga ka hun ne ra don. Woyoo nee kala. Gaawo zayoo nee wandoo se a ma laboo zaa nga boŋ. Hala wandoo ga laboo zaa a boŋ, a ga fatta guusoo ra, kul a zuru. A gar Tunbutu zayoo na jinaa kul jeeje, a soolu ka koy. Gaawo zayoo kay windoo miŋoo ga, i haaru, i na kabe kar cere kabe ra. Gaawoo zayoo nee a se ngi ma fersa. I na jinaa kul zumandi, i n'a fay harŋaa ka kaa hilloo. Tunbutu zayoo ga jeeje kaŋ laarab arubeeroo nda poloosey kaŋ i boŋ.

Ŋono ndeŋoo

Denden

1 Macin se zay hinkaa na ngi boŋ tee danaw nda bongo ?

2 Affoo ma zay nda ceroo ?

3 Macin ti sennoo woo almaanaa ?

« Nda han kul ti zay wane, han foo mma tee kaŋ sargari m'a taŋ »

Muusa na filitoksoo funsu i ga .

Nderjey nee cere bande :

Nderjey ga hooray, i ga Muusa windi, i g'a nama. A ga nee :

Muusa kayfi, a nee :

Nderjey amiiroo kaa Muusa do, a na nga fatawey feeri, a nee :

Muusa hanbur. A zuru, a na nga lefaa nda nga filitoksoo warra.

Kalimaa koli

A	B	S	U	K	A	R	L	D	E
F	G	H	I	J	K	L	M	N	K
O	P	R	D	A	A	B	U	S	O
C	Š	H	U	W	Y	Z	Ž	A	L
I	B	A	C	D	E	ɲ	ŋ	F	E
I	G	R	H	I	J	I	K	L	R
R	M	I	N	O	P	F	R	S	A
I	T	H	A	M	N	I	U	W	A
B	C	ɲ	Ž	ŋ	O	P	Š	T	U
G	U	N	D	E	Z	U	R	B	K

Kalimawey wey ceeci zuu daarantey nda isukantey bande, m'i koli : gundezur, ciiri, kolera, hari, sukar, hamni, nifi, daabu.

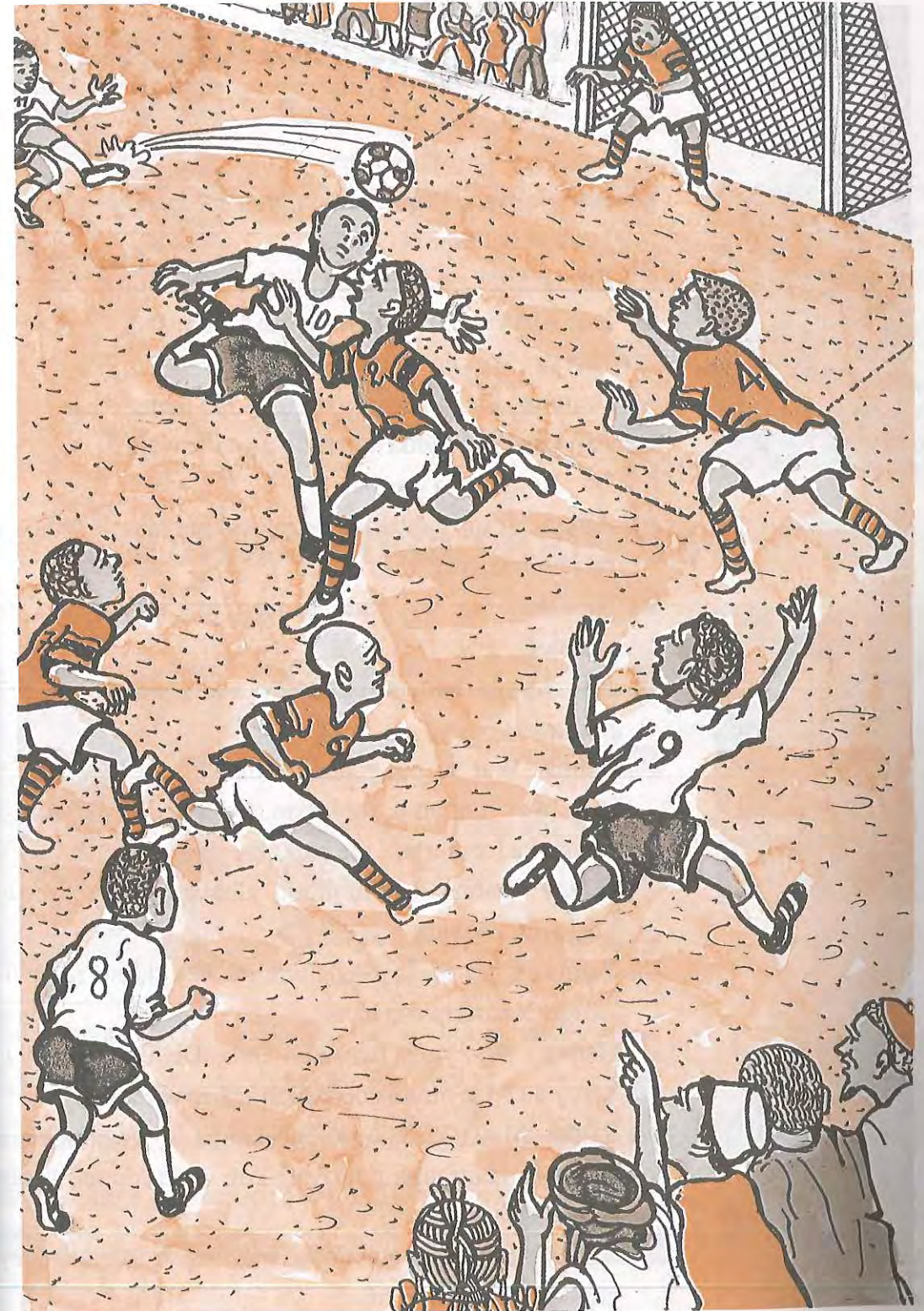
Ncirni

N'ga kara ne nda nongu tana.
 Nda n' sanbandi ni si dirɓa.
 N'ga kara wala boro mana bag'a.
 N'ga too ir nda ir attana.

Koyra nda ganjoo kul no ma bar.
 Subu dumey kul ga zay hal'i ma dar
 Borey ga ɓaa, i ga duu ka jingar
 Adabbawey ga kungu hal'i ma sar-sar

Ir saabu Irkoy nda ni gomnoo kaɗ bangay
 Saa din woyey wa day ka dur ka hagay
 Boro kul si nee ni mma borey fay-fay
 Amma Irkoy foo no ma bay.

Ir si dirɓa kaɗ ni hasarawey ga hin ka too hugu nda cete
 Woo din ti haya kaɗ bayraykoyni si hima k'a jete
 Laboo kaɗ n'n'a tayandi boɗ zanka kaccu ga tette
 Amma nda beena gondoo fatta kul n'ga sette.

Hoorawey nda gaafeerawey I

- 1 **Isa** : Hamma, ir ma Jiddara zankey ceeci ir balkarya-
noo fondaa ra.
- 2 **Hamma** : N'ga cim zama i ga hanse ka doo nd'iri.
- 3 **Isa** : Aliyyu, ir ma han dam i se k'i hanjandi.
- 4 **Aliyyu** : War de no ir ga war batu.
- 5 **Hamma** : Saa din ir m'a tee alhadoo hane.
- 6 **Aliyyu** : War yadda kanj ir do a ga tee wala ?
- 7 **Isa** : Nongu kanj war baa.
- 8 **Aliyyu** : Ir ma gaabandi, borey kul ma maar'a, zankey
nda boro beerey.
- 9 **Hamma** : Isa, ay g'alhabaaroo too bonkoynoo do
almaari.
- 10 **Isa** : Ay ga balkar darbawey noo Salma se a m'i
numandi.
- 11 **Salma** : War ya ma gaabandi haawi, masi tee ! Ir ga
darbawey numandi, farandoo hondiyawey mo kul ga
marga ka leemurhari tee balkarkey se.
- 12 **Haday** : Salma, balkaryanoo alhabaaroo kanj se ay
maa cimi no wala ?
- 13 **Salma** : Cimi no kay ! Ir hondiyawey da no ma bal-
karkey leemurharoo hanse.
- 14 **Haday** : Woo ya ga hansa ka faala. De n'ga naanay ir
borey da ? Isa binde goo balkarkey ra wala ?
- 15 **Salma** : May ti kofekoy kala Ndaama ! A goo i ra kay !
Nga nda Haarunna nda Isufi koy balkardogoo soolu
hala jamaa ga kaa.
- 16 **Haday** : Nda zaari mana hasara, kala Jiddara zankey
gundey ma too hari hõ.

- 17 **Salma** : Wa gaabandi ka bine
dam ir borey ra.
- 18 **Isa** : Balkardogoo goyoo
ben. Borey mo kul kaa. War
ma cahã ka kate hari yayney
zama konni goo. Alaasar,
guuru taaci hunday ma gar
war kaa.

Hoorawey nda gaafeerawey II

- 1 **Hamma** : Isa duma-dumaroo tee ka boori wala ? Agay
ya sintin ka hanbur, zama ngi balkarkaw hennaa goo
ne hõ.
- 2 **Isa** : Masi hanbur kul, nga boraã kanj g'a dii goo ne.
- 3 **Haday** : Yeee Salma ! Macin laati heeni ti woo ?
- 4 **Salma** : Balkaryanoo no ma sintin, nga se arbiitiroo na
laatoo kar.
- 5 **Aliyyu** : Jinehunoo, tanba. Jiddara boraã masi ni jin.
- 6 **Jiddara jinehunoo** : Aloodu se a g'ir cee.
- 7 **Arbiitiroo** : Boro foo kul ma tankaa woo banda foo suuba.
- 8 **Bulgunje jinehunoo** : He ! Ay borey wa kaa, alkurra nee ir ma koy ne here.
- 9 **Bulgunje binedamkaw foo** : Hõ, kala Jiddara borey ma dii hayaa kanj na woy
ganji kaabe !

Koyraa zankey hoyandoo

Jiiri foo, heгаа hanse ka boori Monzonga ra : moo tee, hommo tee, adabbaa ga kungu, a ga naasu. Hegaa banda ga, goy kul sii. Soogey na cere marga. Woyey nda arey waafaku ngi ma hoyandi. I na boro kayandi kaṅ ga noorey dii kuraa zankey ga. I na zaari kayandi hoyandoo se, i na boro foo zaa kuray foo kul ra. Borey din no ma koy jinawey day. Kondaa borey kaṅ koy yooboo ra na haw foo nda feeji taaci day. I na ṅaari nda attay nda dayday mo day. Kuray foo kul zankey kate tuuri kaṅ ga hinaroo tee.

Suba ti hoyandoo. Za hō, koyraa woy foo kul kate hugu cin jinay foo nda hugu taalam foo. I na hugu cin kaṅ cine mana bay ka tee bebbeeriyān. I n'a caaray hal'a boori. I filla ka hugoo gurma miyoo windi nda suti hala a tee windi beeri.

Almaari, soogey kul, woyey nda arey na cere kubay ka boyray hala cijinoo bii. Za subbaahi, koyraa alhaaloo barmay. Woyey na ngi taalamey nda ngi darbawey kaṅ gay i ga jisa kaa taray. Arey na ngi darbay sorhāntey dam. Kaṅ adduhaa ga too kul borey na cere

Cawgande 5

kubay hondoo boŋ. Boro beerey, soogey nda, zankey kaa. Alusayni ga kurboo kar. Woyey nda arey ga gan. Kaŋ kayna ga too kul loora foo kaa, Kumandaŋ nda Affuudu boro beeriyaŋ bara a ra, kaŋ kaa hoyandoo dogoo ra. I zunbu. Jamaa n'i kubay. Woyey ga cilili, maabey g'i zammu.

Zonda n'i bisimilla, a n'i gorandi hugoo ra. Hooraa sintin, kondaa borey ga huuga nda ŋaahayey nda haŋhayey. Waati foo kaŋ hooraa koron, Zonda na laatoo kar ; hooraa nda kurboo kul kay.

Borey tee suk. A nee i se amiraa na Titta dii. Sooga foo sar, a na kanbe dam ziibaa ra ; a bana. Zonda na laatoo kar, hooraa sintin. Woyey nd'arey ga gan, i g'alagaa fur cere ga. Faadi Monzonga nda Sulay Baara no ka takubaa sanbu. I ga hanse ka wan gaani. Ŋaahayey kaa, borey soolu ka ŋaa.

Denden

1 Tuuru hāayaney wey se :

- a) Waati foo no, zankey na ngi hoyandoo tee ?
- b) Mayyaŋ ka kaa hoyandoo dogoo ra ?

2 Kalimawaŋey cin.

Hanoo kaŋ subaa ra koyraa woy beerey na cere
kubay hugu cin jinay foo nda hugu taalam jinay foo.

3 Zeeri fur kalimawey boŋ kaŋ sii fillaa ra.

Kungu, daari, heray saaji, kondaa, marga, day, dira, huru, mooru,
garbay, mursay, ŋaali, hooraa, hooray, suuba, ŋaa, kujju.

4 Cimi wala taari ?

	C	T
a) Kumandaŋ no amiraa n'a dii.	☐	☐
b) Zonda no amiraa n'a dii.	☐	☐
c) Titta no amiraa n'a dii.	☐	☐

Doowaa jiire

Jiiri foo, Alfarikoyra borey na ngi faarey tunandi za lahule. A gar kaŋ i na hommo tilam za waatoo kaŋ haroo bandafur. Hommaa zay, a guzubu. Kornoo kaa, alfarey na suboo beeri i n'a kaa ngi faarey ra.

Kaydiyaa kaa, boro foo kul na nga hommaa cirekaa. Borey jerey na moo beeri ngi hommo faarey ra. Jerey na ngi bangey tilam, cindey n'i hurhaabu yaada, i hunanzam. Batukey na ngi bugu-izey cin faarey ra, i ga hoy i ra k'arzakaa gagay taasoo ga. Nda cirkosawey gay i mana kaa, zanka binekaccey mma doo bangoo ra ka hamiisa dii. Dulloo kaŋ i g'a tunandi faarey ra, ni mma zee kaŋ hurandi ma tee. Hondoo kaydiya, arzakaa jeroo ziji, hawwaarey hinne ka cindi bugey do nd'alman mariya foo-fooyaŋ.

Taasoo zay a na faarey kul daabu. Gandaa kul ga firzi, alfarey biney ga paali.

Jamdaa kaa, hommaa sintin ka hay. Borey jerey ga kokondo kay, jerey ga sun kay, jerey ga kaari marga ka ngi suurey tatabu, k'i sogu. Woo da r'i goo kaŋ subbaahi foo, zankayaŋ ga hooray hal'i ga dii doo kaccu foo. I n'a zaa i g'a ka hooray i ga nee : « ay hawoo hay, a na sinje hay, ! ay hawoo hay, a na malle hay ! ».

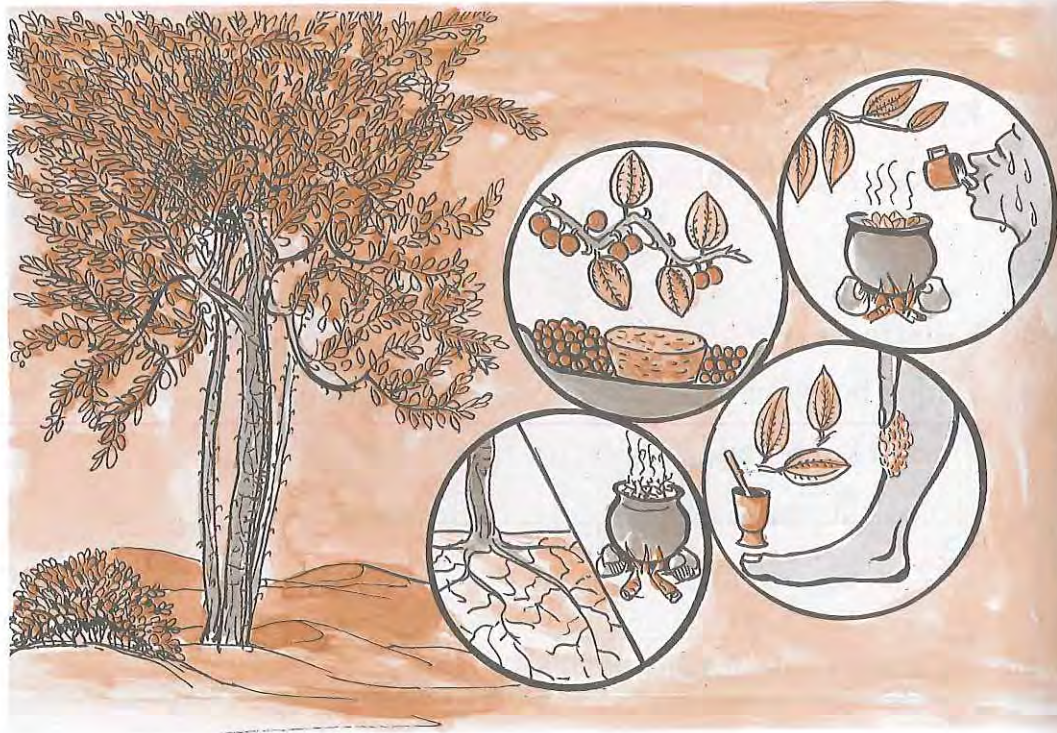
Arkusu foo goo bisayan ra kal'a ga dii zankey ga hooray nda doowaa. A nee i se : « Hayaa woo man'ti haw : a man'ti sinje, a man'ti malle. Irkoy m'ir waa nga zaari ! ».

Zankey na doowaa taŋ, i yee hugey do. Arkusoo koy nga faaroo guna. A na doo izeyaŋ gar faaroo kul bande. A yee kate hugey, ka filla borey se nda hayaa kaŋ a dii a. Borey nee ngi m'alfaatiya, ngi ma hallasi balaawoo ra. Jummaa hane, borey kul na cere kubay, alfaatiyaa tee. A mana too ba handu kaŋ borey ga duule honnay kaŋ ga gana, a goo kaa.

Tuuri nafante : daaraynaa

Tuuri goo no kan s'i ga nee daaraynaa. A ga boobo saahel gandaa ra. A ga zay hondoo nd'isaa ra: jebey bande, gungey ra wala kaawey ga. A goo nda karji duuraw mee kaanoyan. Bundoo goo nda gaabi. Nga fitaa, nafaw boobayan gunandi a ra. Fuusey nda guurudogey ga i ga nga fita tayaa kan i n'a dur kanandi.

I ga daaray fita tayaa zargandi k'a hanandi wircikoyni se. A ga siisa dunbu. Waati kul kan siisaa tun boro g'a filla.

A ga toosidii mo safar. N'ga daaraynaa kaccu linjoo kaa m'a dunbu m'a koosu hal'a ma kaaray, m'a kulumkulum k'a dam jinay henenante ra, ma hanse k'a zargandi. Woo din banda ga m'a hanandi wircikoynoo se. Izey mma dur ka ti daaraymindi. Zankeey g'a sunsum. Nga nyaanoo ga baa alhaamilkoyney se zama a ga ngi kuroo tonton.

Daaray goo tuuri alhormantey ra, i ga nga fitaa dam bukaw jumay haroo ra, wal'i m'a dur k'a firsi kasancaa ga.

Denden

- 1 Kalimanañey wey cebe cawhayaa ra, ma zeeri dam i cire.
 - a) I ga daaray fita tayaa zargandi k'a hanandi wircikoyni se.
 - b) Cee foo kul kan a tun, boro g'a filla.
 - c) I ga nga fitaa dam bukaw jumay haroo ra.
- 2 Kalimawey tuusu kan sii cawhayaa ra :

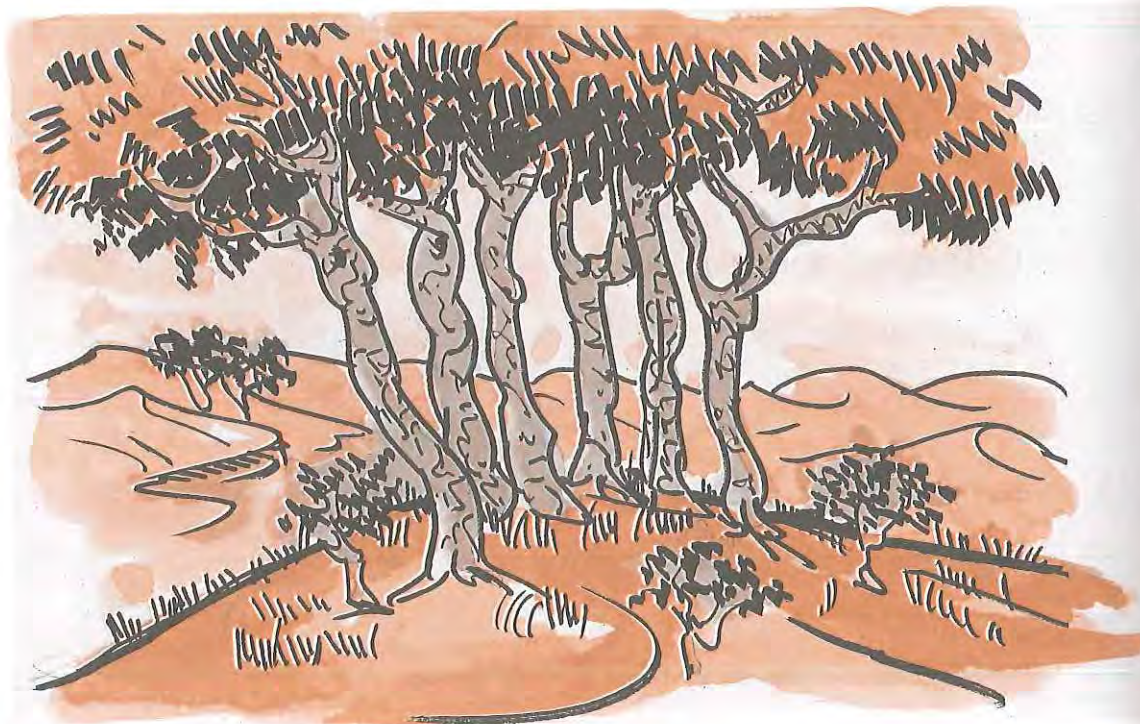
jamte, fuusey, jinay ziiboo, nyaandi, darbay.
- 3 Kalimanañoo woo hangandi cere bande :

Fita tayaa dur kanandi ga nga fa fuusey nda guurudogey kan i n'a a ra booboyan nafaw gunandi.
- 4 Tuuri nafantey kan man'ti daaraynaa maawey hantum ni kayyewoo ra.
- 5 Daaray nafawey kan harandi cawhayaa ra hantum.
- 6 Kalimanaa woy hantum ka borey yaamar i ma lakkal tee tuuri nafantey se.

Takaa kaŋ nda tuuri ga labu monyan ganji

Nda war na misaa korosi kaŋ nda hew ga kusaa tunandi farru ra kul war ga bay kaŋ hew goo nda gaabi. War ga faham kaŋ labu boobo no a g'a ganandi hala farroo ma bere ka tee gangani. Adisi laboo kaŋ gana mursu nongoo kaŋ ra a hun borey se. Boro ga dii mo kaŋ nongu kaŋ ra tuuri foo de goo, laboo mma kaa ka marga tuuroo cire.

Saa din boro ga faham kaŋ azayra kul, a ti tuuri wala subu mma laboo debay nda nga linjey, nda nga kanbey, nda nga fitawey. Tuuri foo kul ga hin ka laboo loguyanoo koray hala nga kuuyanoo cine woy doo ra.

Maanaa ti tuuri kaŋ kayyanoo ga too meetar 50 (woygu) kul ga monyan ganji hala meetar 50 (woygu) doo ra nga tikoo se ! Nda cimi no kaŋ takahaya foo kul ga nongoo kaŋ ra a goo alhaaloo bere, nda taray wala nda kuna here, boro ga bay kaŋ footaray si boori kal' Irkoy hinne ga.

Saa din nda tuurey boobo hal'i tee saaji kul i ga hansa ka laboo loguyanoo koray. Tuurey biyey nda ngi linjey ti sabaaboo kaŋ se saaji g'isaa ceeso hallasi. Waynaa kaŋ ga hari dullantaa zijandi, hewoo kaŋ ga isawey nda bangey faaru k'i kogandi, wey kul si haroo kumandi nda tuurey boobo. Woo kaŋ ga bara ti nda haroo kayna kul laboo ga kogu, azayraa ga buu. Woo ti laboo ga ti hewoo saku.

Ncirpoo kaŋ tuurey g'a cee ga isaa nafa, a ga bangey nda saajey nafa, a ga faarey mo nafa. Wey ga ti laboo se koray.

Denden

- 1 Wa hayaa kaŋ se war faham cawhayaa ra filla.
- 2 Taka foo nda boro ga bay kaŋ hew goo nda gaabi ?
- 3 Nda haroo kayna, macin no ma duu laboo nda azayraa ?
- 4 Cimi wala taari ?

	C	T
a) Hew mma gangani laboo marga cere ga.	☐	☐
b) Hew mma hondu laboo marga cere ga.	☐	☐
c) Hew mma farru bere k'a ti gangani.	☐	☐
d) Tuuri mma laboo ganji a ma gana.	☐	☐
- 5 Kalimawey hantum kaŋ ga ben nda aa.
- 6 Tuuri nafawey kul kaŋ n'g'i bay hantum.

Ma si ni bagaa yala

A ru foo bay ka hun nga hugoo do, a koy nga goydogoo ra. A hun goydogoo ra, a koy faajikaaray ceroo do. Nga nda ceroo hoy i ga faajikaaray hala cirkosaa hun.

Ɗaahayaa taasa, i n'a gorandi. Ceroo na dabari kul tee nga yaahoo ma duu ka ɗaa, a wanji. A nee nga si baa haya kul, sohō da, zama nga mana heray. Woo din banda ga, nga ɗaahayaa goo hugey do a ga jisi. Ceroo ɗaa, a huru nga bonj muraadu ra. Kayna kul aroo tun ka yee nga hugoo do. A na nga ɗaa gande k'a foo, a sawa nda ngi ɗaahayaa hun, ɗaɗoo nee a ma kaa ka ɗaa. A nee ɗaɗoo se nga si baa haya kul sohō da. Ɗaɗoo n'a suurandi, amma a ɗaɗ a ra dabari. Aroo bisa ka koy nga hugoo do. Hal'a ga huru a ra kul a sawa nda kumaasi jindaaru foo ga hawa nga windoo ra. A hãa wala may wane jindaaroo. I nee a se ngi si koyoo bay. Jindaaru de no kaɗ huru windoo ra a na ni bagaa cirkosaa ɗaa.

Woo g'ir fahamandi kaɗ boro masi woo kaɗ n'duu a ɗaɗ woo kaɗ ma na duu a se.

Denden

Hãayaney wey zaabi :

- Man no aroo hoy waatoo kaɗ a hun nga goydogoo ra ?
- Macin se a koy noo din ?
- Waati foo no a hun noo din ?
- Cin no ceroo nee a ma goro k'a tee ?
- A yadda ka hayaa tee wala ?
- Macin ti alaabiinaa kaɗ huru a ga kaɗ a too nga hugoo do ?

Takaa kan nda Isa na Gaakacca borey safar

J sa ti Gaakacca boro foo kan waati kul wandoo ga taari a ga. Koyraa binde alaadaa ti ka boro kar kan si cimi har. Woo se nda Isa nda wandoo mipey hura cere ra kayna a ga nee koyraa bonkoynoo se : « Nd'a mana hottu kul a si yadda ka cimi har ».

Waati kul Isa ga karandi koyraa ra, zama wandoo ga haya

har a ga. Nda i na Isa hãa, a ga nee nga si bay, bonkoynoo ga nee i m'a kar.

Han foo, Isa wandoo nee a ma darbayyan day nga se, Isa man'i day zama a sii nda ngi hayoo. Woyoo dukur a koy koyraa bonkoynoo do, a nee a se :

« Ni woo si bay kan ay kurpoo ga hanse ka wan safaryan ? ».
« Ya na bay kay ! Ay koyraa woo binde ga too wircikoyni. »

Woyoo nee bonkoynoo masi yadda nga kurpoo ma bay kan nga ka alhabaroo too a do, a masi koy nga wii.

Bonkoynoo ciya Isa se. A nee a se nga goo nda wircikoyniyan kan ga baa safaryan. Isa nee bonkoynoo se nga mana bay ka ti safarkaw. Bonkoynoo nee i m'a dii, i m'a haw. Isa nee Bonkoynoo se : « Nda n'n'ay wii, ay si waani safaryan, ay mana bay ka ti safarkaw. »

Bonkoynoo nee i ma barzu mee zangu kaa Isa ra wala a ga cimi har.

I na Isa kar. Zaa a ga kaati, a ga wurru, za a ga sar, a ga bere hal'a kani, a kasanji. Waatoo kan lakkal yee kat'a ga, bonkoynoo n'a hãa wala a ga nga koyraa borey safar. A nee bonkoynoo se nga ga hin k'i safar. Isa nee bonkoynoo se a ma fee dam koyraa ra kan wircikoyney kul ma kaa ka cere kubay suba.

Kan waynaa ga fatta kul borey na koyraa batumaa too, Isa na nuuna beeri foo tee a nee wircikoyney se : « Wa bora suuba kan bisa borey kul ka wirci, ay g'a dam nuunaa woo ra ; nga

boosoo ga kaasima safaroo woo ra kaŋ war ga dii a. Boro kul kaŋ na safaroo yon, a ga baa a se. Wa cere guna war ma bora cebe ya ne. »

Wircikoyney gay i ga cere guna, affoo kul ga yee nda banda, Isa dira ka kaa ka kay woy zeeno foo boŋ, a nee nga ma hima borey kul ra wircikoyni.

Woy zeenaa sar a kay cewey ga, a nee wirci kul sii nga ga. A na nga taamey zaa, a koy, Isa na boro foo tana guna ; woo din mo nee kaŋ a baa nga se za cijin. Nga da mo koy.

Takaa woo da hala borey kul tun i koy ngi hugey do. Isa nee koyraa boŋkoynoo se a ma nga bana sohõ kaŋ a baa nga koyraa wircikoyney kul se.

Boŋkoynoo na Isa noo haw nda farka nda feeji boobo. Za hanoo din Isa duu nga boŋ nga hugoo ra, a duu nga boŋ koyraa ra.

Denden

1 Hãayaney wey zaabi.

- a) May no ma hanse ka taari Isa ga ?
- b) Macin ti dalil koraa kaŋ se woyoo koy taari kurpoo ga boŋkoynoo do?
- c) May ti boro jinaa kaŋ Isa n'a cebe wircikoyney ra ?

2 Cimi wala taari.

- a) Isa wandoo ka nee boŋkoynoo se Isa safarkaw no.
- b) Isa ga taari kaŋ a nee nga mana ti safarkaw.
- c) Isa man'ti safarkaw da kaŋ a n'a har boŋkoynoo se.
- d) Gaakacca borey kul ti wircikoyniyaŋ.

	C	T
a)	☐	☐
b)	☐	☐
c)	☐	☐
d)	☐	☐

3 Hayaa kaŋ se n'faham zentoo ra fillaa tee.

4 Wara nd'alfagaa ma fillaa hantum war kayyewey ra.

5 Kalimawey wey affoo kul dam sorraa kaŋ ga hima ra :

Safar, wande, yadda, waani, dukur, har, koyra, boŋkoyni, kaasim, sanda :

Maa	teera
Boŋkoyni	kaasim

6 Kalima woy hantum kaŋ ga ben nda oo. Macin se i ga ben nda oo ?

Kofa kul nda nga cetukaa

A ru foo ti woo kaŋ goo nda wande foo nd'izaaru foo. Nga ŋaabagaa se nga koyraa borey mma nee a se «Aŋaati». A ga baa ka nga hugoo borey wii nda heray. Zaari kul a mma batu hala ŋaahayaa ma hun jina, a ma izoo donto. ŋaahayaa kul Aŋaati de se i g'a taasuu, kala guguboo kaŋ ga cindi izoo se. Kaŋ izoo ga koy ka kaa kul a ga gar nga baaba na hawroo ŋaa ka ben. Nda izoo hēe, ŋaŋoo g'a noo kusoo koroo. Nda arubeeroo bay, a ga zee kala kusoo ma kaa nga ma dii gundoo. Takaa woo da ra Aŋaati cindi nga hugoo borey se. Zaari foo Aŋaati duu yaw foo kaŋ maawoo ti Bismilla Aysiiniga. Kaŋ yawoo kaa, i daara a se hugoo ra, zama nongu tana foo sii. Aŋaati na wandoo tunandi a ma cirkosay hina. A fatta. Bismilla cindi a ga goro nga hinne hala a fara.

Jirbi n'a zaa. Kaŋ cirkosaa waatoo too, Aŋaati yee kate ka hawgay. A gar cirkosaa nin, amma wandoo man'a kaa. Aŋaati ciinay wandoo se. A nee a se a ma hawroo kaa. Wandoo na woo din tee, ka duu ka hari gorandi. Waati din no Aŋaati ciya izoo se k'a donto, a ma koy sukar nda fita day. Zankaa baa ka wanji; baaboo citi a ga. A goo woo da ra hala yawoo moneyy hay. A jiti ka tun, a dii ŋaayahaa kul a hibi ka man. A hāa wala nga tunandiyanoo se Aŋaati nda izoo duko. A nee woo mana too wurru nda kaati. Aŋaati n'a fahamandi kaŋ a man'ti woo ti ngi dukaa daliiloo. A nee a se a ma kani hala zankaa ma koy donto ka kaa, jina ngi ma duu ka ŋaa. Aŋaati si bay wala nga cine da ti Bismilla. Bismilla yee ganda, a na nga boŋ ti jirbikoyni.

Zankaa serre ka koy. Aŋaati fuuni yawoo moneyy ra. A dii i ga daaba. Aŋaati mossoyaada ka tuwoo manandi, a na nga kabey jumay. Kaŋ a sintin ka ŋaa, a nee nda ganda «Bismillahi!» De Bismilla jiti ka tun, a too tuwoo do. A nee nga ga kanbe dam ka ŋaa da kaŋ Aŋaati nee a se, ay sii ni ga. Waati din no Bismilla yee ka man koyne, a na kanbe dam. Aŋaati koy nee nga ga kanboo dii hala ng'izoo ma kaa; Bismilla wanji. I gum cere boŋ. Bismilla na Aŋaati zeeri tuwoo jeroo ga. A na hawroo ŋaa. Aŋaati bara a ga ziya-ziya hal'a dusu. Waati din no a nee: «Bismilla, masi ŋaa ay boŋ, ma haya nan ya ne».

I goo woo da ra hala zankaa kaa. A kay, a na nga baaba nda yawoo guna. A nee:

«Jaka, cimi no kaŋ kofa kul goo nda nga cetukaa».

Denden

- 1 Hāayaney wey zaabi.
 - a) Macin ti Aŋaati yawoo maapoo?
 - b) Macin se Aŋaati na izoo donto?
 - c) Macin no yawoo g'a tee waatoo kaŋ cirkosaa kaa?
 - d) May ka ceroo zeeri?
- 2 Hayey filla kaŋ ga cebe kaŋ Aŋaati ga hanse ka baa ŋaayan.
- 3 Sennoo woo maana borey se: «Kofa kul goo nda nga cetukaa».

Ntabay nda kooro

Kalima gaarantey

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

I – Zuu daarantey

- 1 Maa banari no. Lilandiyan
- 2 Woyboro maa. Woyboro maa
- 3 Ka gomni tee boro se. Taasu no
- 4 A goo wey ra. Delbu Tunbutu ra. Bana kan boŋoo hun.
- 5 Mululu sawtunaa koraa kan. Maa banari
- 6 Ka diini dur Tunbutu ra. Maa banari
- 7 Fulan woy kan goo haroo ra. Hayra no
- 8 Nda n'ga haa, n'g'a ka sintin. A si hunbur
- 9 Looma beeri no. Masi a zaa
- 10 A ga seere. A ga mansi. Bankanji no
- 11 Maa banari. Hoy dumi foo sintinoo
- 12 Garaasa goyyinay no. K'alman gaaray

II – Zuu sukantey

- A. Bankanji. Kan mana tar ka kaa
- B. Ma kan bere. I g'a ka hondu kanji
- C. I kul maa foo
- D. Kan r'i na darbay dan. Bobo
- E. Haw noone no. Maa banari. A goo maa ra.
- F. Woy darbay dumi no kan gamoo ga siita. Abba jere faa nongu no.
- G. A ga hin ka huru ra dogoo ra. Hooraa kan ga tee ize jinaw ceboo cijinoo ra.
- H. Aru maa. Maa banari
- I. Tay kan bere. Isa hari
- J. Hanhaya no. A goo maa ra. War nd'agay
- K. A sii zambante ra. Bankanji no
- L. Nama kan bere.

Tunbutu

Tunbutu mana ti maamala foo nongu
 Bayray nda addin mo a g'i tangu
 Alkuran, Alhadis, Alfikki mo a g'i gongu
 N'ga caw, n'ga duu faham, hala ma kungu
 Hasaraw, hooyan nda dereyan no a n'i wongu.

Bayray tukante, boro kan kaa ma jaw
 N'ga hin ka fooma kan Tunbutu
 ra n'caw

Koyraa taasikey ga ti sanda daw
 Attabiya futey kul no, i n'i
 kakaw

Goy nda daama nda caw goo
 aw!

Anniya beeri noondi mana za
 n'ga kaccaw.

Za Maali jine ni maayoo ber
 Adunnaa kul ra ni maayoo jer
 Tiirahugu beeriyan no n'n'i fer
 Nga duu a ra bayray ni boŋoo ya
 fer.

Sankore ti bayray hugu
 A filla a ti yerkey hugu
 Fargandoo nee ngi duu
 Maa kan cille ga sendu.
 Cawkey beerey maayey ga
 ciyandi.

Bonbayze I

1 Bonbayze : Assalaamalaykum, jamaa ! Hasaraa ya hanse ka boobo ir laboo ra !

Wa bay a si filla ay hunaroo ra.

2 Jamaa : Ir maa.

3 Amadu : Ay tubaa, masi gaaru borey se. Ni bon noo baani.

4 Bonbayze : A boori, ay ga koy wanga ka dii.

5 Yoonaa : He ! wa faaba ay ga, Bonbayze ne ka agay arubeeroo wii.

6 Amadu : Mandikaa, zuru k'a cee, a ma kaa.

7 Bonbayze : Hasay, agay ne.

8 Amadu : Macin ka ni fur woyoo woo arubeeroo ga ?

9 Bonbayze : Ya nka a gar, a ga guli tee boroyan se. Ay ga hoy, nd'ay dii nga tana foo d'ay g'a wii.

10 Alfagaa : Amiiroo, ni tubaa n'ir koyraa tunandi ; a na lakkalkoyney hollandi, a na bayraykoyney tee furku ; a na sorhantey nda almankoyney wii ; woo si hin ka koy !

11 Amadu : De macin no war nee misoo woo ra ?

- 12 **Jamaa** : Haya kul sii no kala Bonbayze ma buu, wala a ma ni tubetaraa zee.
- 13 **Amadu** : Ciya ya ne Bonbayze se, a ma kaa sohō da.
- 14 **Mandikaa** : Bonkoynoo, nga ne.
- 15 **Amadu** : Bonbayze, ni hayey baa : n'na bayray-koyney tee furku, n'na borey jerey wii, n' na cindey hollandi, jamaa waafaku kan ma buu wala m'ay tubetaraa zee.
- 16 **Bonbayze** : Kala ya buu ya na ni tubetaraa zee.
- 17 **Taalammaa** : Bonbayze macin ti huru-ka fat-tayanoo woo, man no n'ga koy ?

Bonbayze II

- 1 **Bonbayze** : Wa hoy ka ban, ay haway !
- 2 **Haway** : Nda baani, bismilla, hugey borey ga saabu ? Ni naa nda ni baasey ga saabu ?
- 3 **Bonbayze** : I ga saabu, i ga ni foo.
- 4 **Haway** : De n'ga saabu ? Macin ti ni diraa daliloo ?
- 5 **Bonbayze** : Agay nda ay hasaa ka cerehoo.

- 6 **Haway** : eee ! Macin ga ?
- 7 **Bonbayze** : Ya nka zee kan boro kan na hasaraw tee, kala y'a wii wala y'a hollandi. Amma borey wanji ka nan.
- 8 **Haway** : De macin no n' n'a tee ?
- 9 **Bonbayze** : Ay wiya, ay hollandi, ay saamandi.
- 10 **Haway** : Ay ga bay kan wey hunday si kan ni hasaa se.

- 11 **Bonbayze** : Woo se nga nda borey waafaku ya buu wala ya nga tubetaraa zee.
- 12 **Mandikaa** : Wa hoy ka ban. Haway nda Bonbayze, Amiiroo ga war foo, a ga war baani hāa. A nee nga ga baa Bonbayze ma hanga ir bande ka willi sohō da!!!
- 13 **Haway** : Bonbayze mana war jin, ir ga willi nda Irkoy baa, za war hunanzam.
- 14 **Bonbayze** : War tee saaya, nda man'ti ay hawaa sabboo se, war aloomurey ga ben hō.

- 15 **Haway** : War lakkaley ma kani ; haya kul si duu wara.
- 16 **Mandikaa** : Woo ir ga dogoo maate, nga da se ir kaa. Ni nda goy.
- 17 **Haway** : Zanke, wa jinawey zaa k'i dam yawey hugoo ra.
- 18 **Mandikaa** : Ir ga hima ka koy borey lakkaley kanandi, jirbi hinza wasa hunanzamay.
- 19 **Bonbayze** : Haway, macin ti ni hoyray kokorantaa ?
- 20 **Haway** : Ay si baa kala ma buuyan suuba, Amadu tubetaraa zeeyanoo jine.

Denden

1 Wa hayaa kaŋ se war faham willandoo ra filla.

2 Cimi wala taari?

	C	T
a) Boŋbayze hasaa ti amiiroo.	☐	☐
b) Amiiroo tubaa ti Boŋbayze.	☐	☐
c) Yoonaa no Boŋbayze n'a wii.	☐	☐
d) Boŋbayze hawaa n'a hoyray.	☐	☐

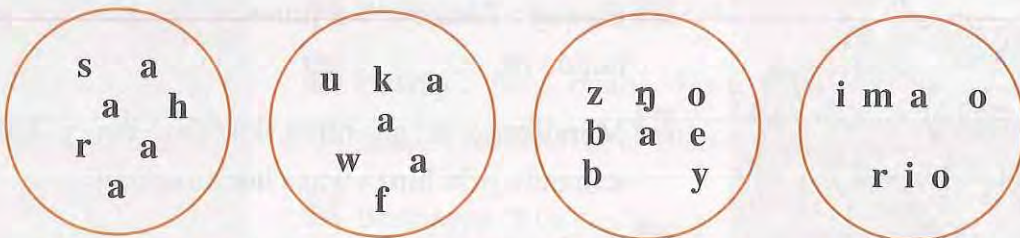
3 Kalimaŋeŋ cin.

Hasaraa ra hanse ya ka laboo boobo ir.
ne ka Boŋbayze agay wii arubeeroo ga ay faaba wa.
Se ni kan hasaa ga si wey kaŋ hunday bay ay.

4 Kalimaŋeŋ wey timmandi.

- a) Macin... ni... woyoo... arubeeroo... ?
b) ... ya ne... se a ma... soho...
c) Ay si... kala ma... suuba, Amadu...zeeyanoo... War... ma... ;
haya... si... wara.

5 Wa kalimayaŋ cin nda harfey wey.

6 Wa willandoo duurandoo hantum wara nd'alfagaa.

Azalay

Tawdenni ti nongu mooro foo Sahara ra kaŋ koyyanoo ga baa soolu beeri. Nongu no kaŋ cindi ka ti kasu futo doo. Amma soho i n'a daabu. Nga hunaroo ga hanse ka šendi. Ciiroo kaŋ borey ga cindi k'a kaa ra, no ma hun a ra ba soho.

Jiyaw no šettawey ga tun. Zama nga ra yoowey nda borey si tar ka jaw. Nga mooraa se, koyyanoo nda kaayanoo ga sawa nda handu foo. Cee hinza hinne noo i g'a tee jiiri ra. Nda azalaykey

soolu, i ga ngi silfandawey hanse, i ga maamalajinayyaŋ mo kanbe. Borey kaŋ ga koy, affoo kul nda nga goyoo : Bora kaŋ ga fonda cebe no ma hanse ka fara. Nd'i mooru Tunbutu koyraa nda zaari hinka diray kul, i si yee ka dii tuuri soko fondo wala subu. Hondu nda tondi de no boro ga dii a. Woo din se azalaykey nee boro ga hin ka haya honnay kaŋ goo zaari foo nda jere diray doo ra. Cijin here handarawey ga šettakey ga sinja. Woo se kala boro ma duu ngi bayraa.

Cawgande 6

Yoowey mma hawa cere bande. I kul ibeeroo no ma huru jine. Šettakey mo, i kul izeenaa no bara jine. Boro foo goo banda here kaŋ ga hawgay yoowey masi dere, wala jinay masi kaŋ. Affoo mo goo gamoo ra. I ga koy nda takaa woo da, cijin nda zaari hala Tawdenni.

Nd'i too, i ga ngi maamalahayey neere wal'i m'i bar ciiri laamuduyan. Wey din noo i g'i jeeje ka willi Tunbutu.

Nda šettaa ga huru koyraa ra, boro foo ga dira yoowey jine ka lakkaley kanandi. Zama nd'i jiti ciiri laamudey ga kaŋ, i ga kayri. Woo se boro foo ga yoowaa kaŋ mana gooji mijoo haw nda karfu, a m'a gongu. Boro hinka-hinka no ma laamudey zumandi. I ga yoowaa sonbandi ka laamudey jer. Zaatijoo taalammey ga ŋaayan tee maamalakey se kaŋ ga kaa ka ciiroo day k'a ka koy Mowti nda Gaawo.

1 Kalimaɗaɗey cebe cawhayaa woo ra ma zeeri dam i cire.

- a) Jiyaw no šettawey ga tun.
- b) Cijin here handarawey ga šettakey ga sinja.
- c) I ga yoowaa sonbandi ka laamudey jer.

2 Cimi wala taari ?

	C	T
a) Tawdenni ti nongu mano.	☐	☐
b) Nongu no kaɗ ra woy goo.	☐	☐
c) Šettakey ga hanga fondaɗ bande.	☐	☐
d) Boro foo ga yoowaa kaɗ mana gooji barzu.	☐	☐
e) I kul ibeeroo no ma huru jine.	☐	☐

3 Kalimaɗaɗey wey cin.

- a) Alhanbila kaa kaɗ se kaa Zaatijoo taalammey se.
- b) Laamudey zama ga kaɗ i nd'i ciiri jiti.
- c) Nd'i zaari Tunbutu mooru koyraa nda hinka diray.

4 Macin se hinoo na Tawdenni kasoo daabu ?

5 Taka foo nda yoowey ga dira ?

6 Macin nda borey ga naaru ka koy Tawdenni ?

Bangu-izey fattayanoo

Za bangu-izey n'alhinna dam ka huru bangu hugoo ra, i si dii taray hala ngi fattayanoo zaaroo.

Ngi fattayanoo ga baa soola beeri : darbawey ga tandi, fuulawey nda taamey ga hansandi. Woyey ga tur hoyandoo se. Fattaroo cijinoo, hanna beeri ga tee. A ga sintin za almaari hala subbaahi. Hooraa nda gaanoo si febbe hala zankey ma fatta hari boryaa ra.

Alfazaroo ra, wanzamey ga bangu-izey jumay nd'affoo-foo. Affooyan ga hēe, cindey ga haaru. Jumayyanoo banda ga bangu-izee foo kul ga koy nga bagaa gummiyoo taa kaɗ i n'a hiijandi yuu ra. A ma goro, a m'a kaama.

Subbaahoo ra, za nda hinay, boro beerey kul ga marga bangu-izey do. I ga zankey bankaaray : darbawey, taami, fuula, tiira. Wey kaɗ ga hin a ga wura wala nzorfu korbay tee ngi zankey se.

Woo banda ga, i g'i noo ngi cirkaaraa : takula nda almarga, alfitaati nda maafe, alfinta nda jii nda yuu. Hugoo borey kul ga jaali. Tubaloo nda kolowoo ga hēe taray. Wurru nda kaati nda cilili goo lolawey kul ra.

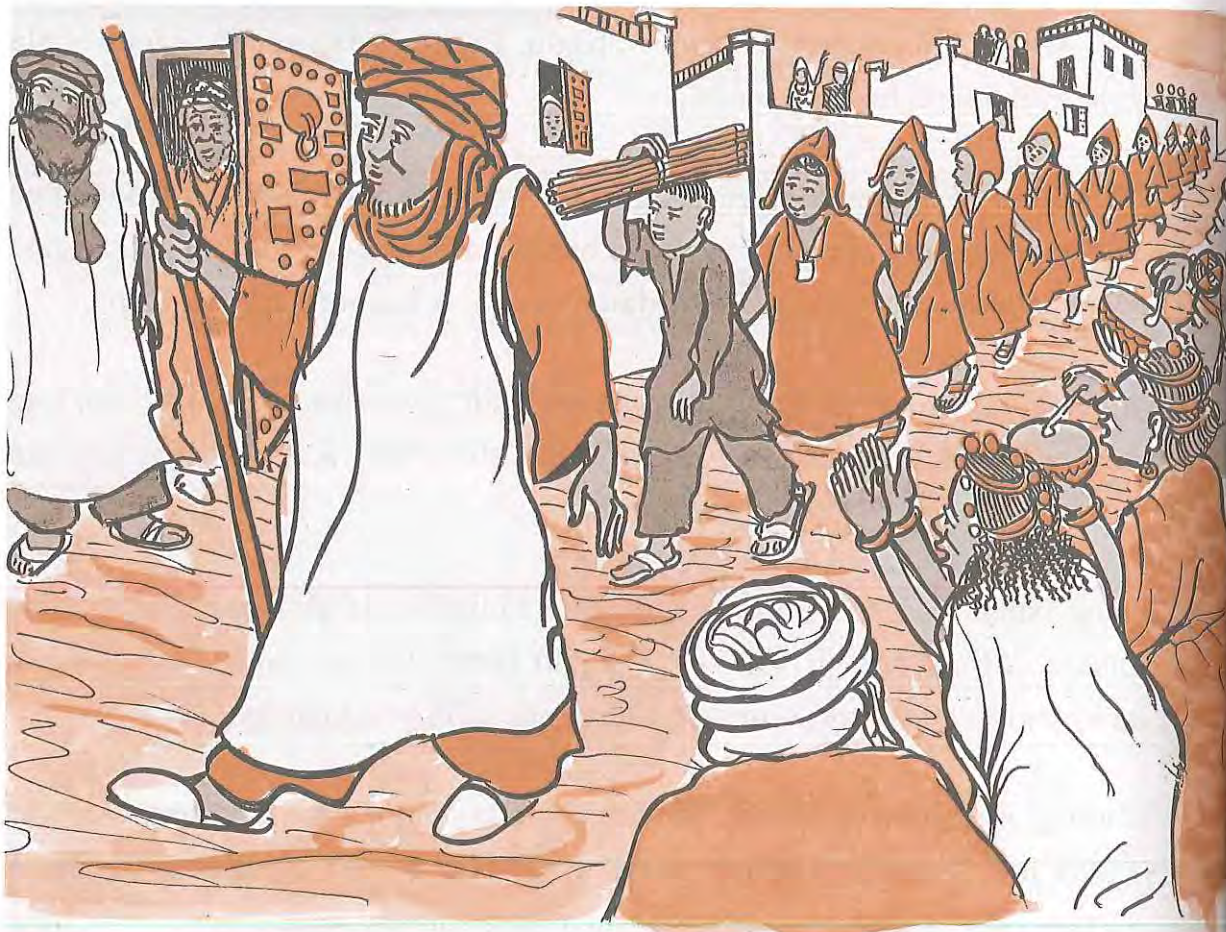
Zankey jineboraa ga darbawey nda fatala kaaray dam, a ma nga sunbaa zaa ka fatta i jine. I ga setata dumaa ga. Koyraa fuyyantaa ga ngi karbundekey jere a ga dira i jine. I ga serre, takaa woo da hala saarawey do.

Cawgande 6

Nongoo woo ra, fuyyantaa ga bundey warra tuuri foo ga. Annaaninoo nda bangu-izey ga tuuroo kuubi cee hinza. I ga nee :

« *A sii yoo sii*
A sii laahara sii
A sii addupnaa sii »

Diraa woo kul ra, hooraa nda cililoo nda kobi-kobiyanoo ga hanga alžamaa bande hal'i ma yee kate bora do kaŋ na zankey dam bangu.

Ne ra, annaaninoo nda bangu-izey kul ga goro ka boro beeroo wanga. I ga mossoyaada ka laboo kar nda kabey. I ga nee :

« *Ali yaaya kuuku nare kuuku ;*
Ya kuuku nare na mahaman baasay, baamoy, baagu mayga ;

A cine say baamoy ma boro baaba ;
Cine say baamoy na boro baaba kanba dam yeesi »

Waati kaŋ i na ngi baaba foo-nda-goy, zankey nda ngi annaaninoo ga koy ngi falangey hugey borey foo.

Han din zaaroo, falanga beeroo borey ga zankey kul hoyandi ngi do. Zankey naŋey mo ga hoyandi nongu follokaa ra. I ga hawru boobo hina.

Alaasaroo ra, i ga batu beeri gorandi. Woo din ra, gaani dumi-dumi kul ga tee.

Nooroo ga sayandi nda ne, cililoo ga tee nda ne here hal' almaari.

Nda hooraa ben, zanka foo kul ga koy ngi borey do.

1 Macin ti zankey bankaaraa ?

2 Cimi wala taari ?

C T

a) Annaaninoo nda bangu-izey ga boro beeroo kuubi cee hinza ?

b) Bangu-ize si alfinta raa.

c) Fattaroo cijinoo hooray beeri ga tee.

3 Cee marje no kalimawey wey goo cawhayaa ra ?
Bangu-ize, annaaninoo, falanga, cililoo.

4 Kalimanañey wey timmandi.

a) Alfazaroo ra... ga... jumay....

b) Wey kañ ga... a ga wura... wala... korbay tee ngi... se.

c) Subbaahoo ra,... nda..., boro beerey... ga... bangu-izey...

5 Kalimanañey cin.

Almaari za sintin ga hala a subbaahi.

Woo ra fuyyantaa nongoo tuuri ga warra bundey.

Mossoyaada ka ga i laboo kabey nda kar.

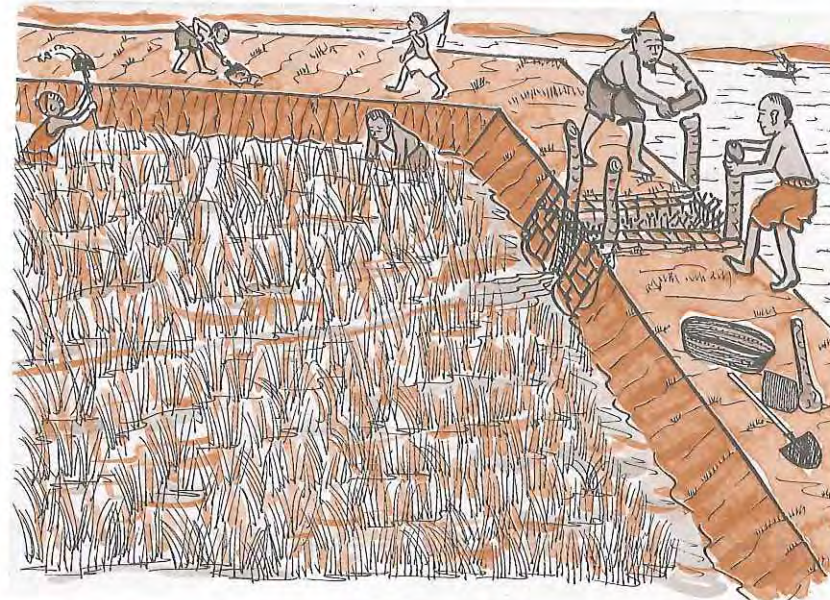
6 Batu kaano foo kañ ni dii a fillaa tee ni kayyewoo ra.

Faari diiyan

Tibi kaaray beeri guusa foo goo Buram tenje gurma kañ se i ga nee Gaariiza. Jindoo ga kankam, menaa kañ ga huru nd'a ga gaabi.

Faari no kañ mana bay ka diyandi. Borey kañ duu a sintin nda jindoo lelebaa. I na katapiila haaya kañ na leleba dodoka tefay dañ i se a ga. Lelebaa hayyanoo ga too meetar yaaha, a ga koy beene mo. Katapiilaa koy ka willi a boñ k'a debe. Faaroo koyey na hori say lelebaa kul bande. Hanoo kañ haroo sintin ka huru i na burgu koreyañ dogu nongu foo k'i tilam lelebaa dumaa ga. Woo ti hala burgoo ma duu ka menaa nakasi. Lelebaa kañ huru Gaariiza dandi kanboo ga kuuyanoo ga too meetar zangu nda waranka. Nga da ga faaroo jindoo hun. Jindoo binde goyoo ga hansa ka sendi zam'a ga guusu, a goo bonday mee ra. Woo se i na jisinbundu kuku sañanteyañ suka nd'ihinza-hinza jindoo kafa foo kul tenje. I na saakuyañ too labu, jina i n'i deke cere boñ nda cerawey, kafa foo kul here. I yee ka baw banbukayañ naagu jisinbundey nda saakey game. I na labu saakuyañ deke cere boñ nd'isaa here kafa foo kul tenje.

Leleba kukoo woo kul cina bila zafayan ma tee bandaa ga. Nkuuja sukandi a kul bande nda taray here, toosa sisija nkuujaa nda lelebaa game.

Jiiri din da ra Gaariiza kay. Moo hegay a ra, burgu tee leleba wey dumawey ga dandi nda dangay. Borey duu a ra nafaw beeri kañ i si dirj'a faala ga.

Denden

1 Hāayaney wey zaabi.

- a) Man no Gaariiza goo ?
 b) Taka foo no jindoo ga ti a ?
 c) Mate nda i na lelebaa debe ?

2 Cimi wala taari ?

- a) Burgoo ma kaa mennea gaaboo ra.
 b) Burgoo ma tonton mennea gaaboo ra.
 c) Burgoo ma zay mennea gamoo ra.
 d) Burgoo ma mennea kayandi.

3 Kalimañey wey timmandi.

- a) Faari no kañ... bay ka...
 b) Katapiila... ka... a... k'a debe.
 c) ... Kukoo woo kul... bila... nda tee... ga.

4 Kalimawey wey ceeci cawhayaa ra m'i tabatandi.

Tibi, burgu, leleba, bonday, meetar.

5 Kalimawey kañ ti maana foo dam cere ga nda zeeri.

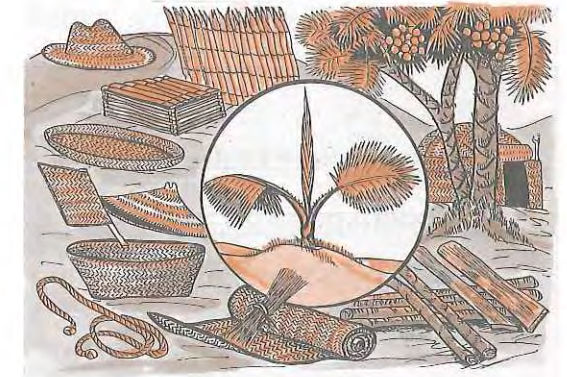
Kankam	kuma
Tefay	doo
Nongu	siita
Nakasi	sinja
Tilam	hay

6 Faari nafaa filla ni kayyewoo ra, amma fillaa masi bisa kalimapa woy ga.

Goori nafaa

Kay, gagay a ga ! Masi bila dam gooroo ga ! Nda n'n'a nañ a beeri, hala sohō ni nafaa de no ! Gooroo ga tee kongu, kongoo ga tee taari, lefe, kokondo, fuula, bakunga, fendu, karfu, sun, faafu, fadda, haabirji.

Hali sohō gooroo nafaa mana ben. A ga zay ka tee kangawnaa. Kangawnao mo ga tee garubundu nda dew. Nga sarbaa ga tee kufutu, tatabu, zagaw, dima, karfu, sigila ; i g'a ka hina. Nda n'nañ kangawnao hay, a g'ize tee kañ ga nandi a ga bura mo ka tee mansi kañ ga heku safar. Wey kul nafaa se ir ga hima ka gooroo lakkal, ir m'a saajaw ka boori ir masi jañ nga nafaa.

Denden

1 Cimi wala taari ?

	C	T
a) Kongoo ga tee taari	☐	☐
b) Kongoo ga tee dew.	☐	☐
c) Kangawnao ga tee faafu.	☐	☐
d) Sarbaa ga tee kufutu.	☐	☐

2 Zaabi hennaa guna ma tammansa dam a jine.

Ir ga hima ka gooroo lakkal nga nafaa se.	☐
Ir si hima ka gooroo lakkal za a sii nda nafaw.	☐

Denden

- 3 Kalimapaney wey ceeci cawhayaa ra ma zeeri dam hayaa kaŋ barmay cire :
Masi bila dam kangaa ga.
Nga sarbaa ga tee kufutu, tatabu, zagaw, dima, karfu, sigila, mansi.
Ir m'a saajaw ka boori, ir masi jaŋ nga albarkaa.

- 4 Hāayaney wey zaabi.
– Macin nda i ga goori kuubi ?
– Wirci foo no kangaw izoo g'a safar ?
– Macin ti sarbay nafaa ?

- 5 Biyey wey guna, m'affoo kul maapoo hantum a cire.

- 6 Nafawey kaŋ harandi goori se cawhayaa ra ceeci, ma wey kaŋ bisa i kul hantum ni kayyewoo ra.

Albannaa, tubaa nda goykey

Muusa albannaa goo cetaa boŋ a ga cina ; tubaa, Alasan ga laboo diibi, goykaw-izey ga labu nda feraw taŋ a se.

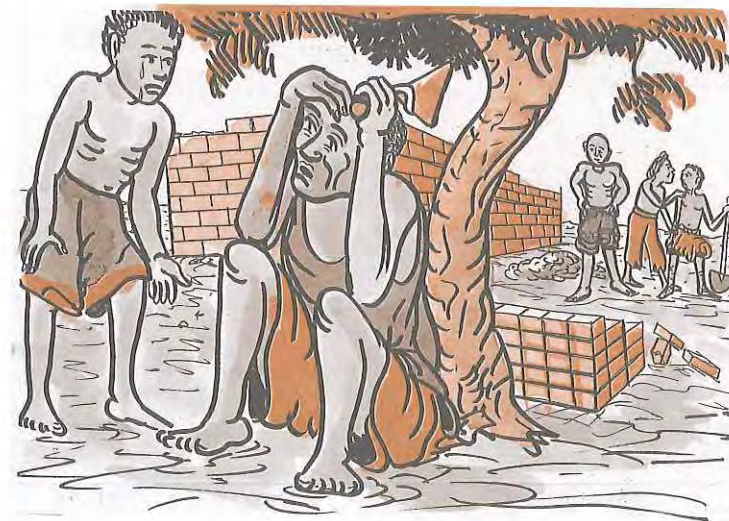
Tubaa nda goykey cindi ka baasehooray hala nga nda affoo yenje.

Goykaa n'a kar, nga mo hēe ka koy hasaa do kaŋ ti Muusa. Za Muusa ga dii a ga kaa, a sar a zunbu cetaa boŋ, a mana ba kalikali wiri. A na tubaa hāa : « Baani, macin se n'ga hēe ? May no ka yadda ka ni kar ay goo ne ? » Alasan nee a se goykaw foo no ka nga kar, nga mana haya kul tee a se. Hasaa nee a se : « kaa ka ay cebe bora a kaŋ na almunkaroo woo tee ! Kala a m'a zee hō ! » A serre tubaa jine, a ga juu, hew goo kanbey ra. Alasan n'a cebe bora a. A tarbasu ka too aroo do. A kay kak, ma nee boro k'a dii. Muusa n'a guna ka koy, a n'a guna ka kaa. A hunbur ka gum a boŋ, za aru bebbeeri foo no. A dii goykaw-ize yalaafantiyu foo, a nee tubaa se « Ni mo baaliji timmantoo woo boŋ n'yadda ka gum ; nda ba ikaccaa woo no. »

A n'arukaynaa cebe.

Goykaw-izoo nee a se « Agay » ? Muusa nee a se. « Ni hunday ». Kul a na goykaw-izoo saŋ. Moo miti ga, i tee cere boŋ girbindak. Goykaa na albannaa sanbu hala nongu kaŋ ra haw si subu ŋaa, jina, a nee laboo se a dii ay ga. N'si maa kala « buk » kusaa cululu, goykaa wurru, a cobobo. Borey kul kirim albannaa boŋ ; Muusa serre tuy, hunsaroo kay ; cee si juuti, kanba si juuti. Tubaa ga hēe a ga bilimbilim : « ay bone yooyo ay hasaa buu, ay hasaa buu ». Goykey biney dunbu, lakkaley tun,

i ga nee « albannaa buu ! Muusa ya buu ! » Borey zuru ka kate hari, i n'a doori albannaa boŋ.

Waato kaŋ a tee Muusa se daama, a gangama ka too tuuri bii foo cire. Tubaa hang'a, a ga zuku, mundawey, niisey, nda meeharey ga doo. Albannaa sonkom, a na boŋoo dii kanbey ra, a ga looje. A na boŋoo jer a na tubaa guna, a nee a se « Ay tubaa, toope si boori ».

Denden

1 Hāayaney wey zaabi.

- a) Albannaa nda may ka yenje ?
- b) Macin k'i fur cere ga ?
- c) May ka hin ceroo ?
- d) Bora kañ na tubaa kar da boñ a gum wala ?
- e) Macin nda Muusa na tubaa yaasay yenjaa banda ga ?

2 Cimi wala taari ?

	C	T
a) Baasehooray si tee kala hooray se.	☐	☐
b) Baasehooray si tee kala yenje se.	☐	☐
c) Baasehooray si tee kala futay se.	☐	☐
d) Baasehooray si tee kala hiila se.	☐	☐

3 War ga tammahā Muusa ga yee ka toope wala ?

4 Kalima kanjanteyañ tee nda linjey wey :

boñ, cina, goy boro, zuru.

5 Kalimawey kañ ga cere kakaw dam cere ga nda zeeri.

sanbu	ziji
arkubu	zanka
baaliji	wangaari
bebbeeri	kaccu
doo	Jisi

6 Aru sañante hinka bay ka gurgay ni jine. Gurgaa fillaa hantum ni kayye-woo ra.

Zenti

Konnaa kañ goo Gabu nda Gorgo game

Han foo, gabu izoo wirci. A hanse ka wirci. Janjoo na safari dumi kul tee a se, a mana baa. A maa kañ Gangam no ma safari kaa zankey se. Gabu koy Gangam do. A nee a se : «Baase Gangam ! Faaba ! Faaba ! Ay izoo ga baa ka buu. Ay noo safari kañ ga baa a se. Ni lakkaloo kanandi ! Gangam nee a se ; goro ka hunanzam hala ay g'ay izoo donto a ma koy safaroo kaa kate. »

Gangam ciya izoo se, a n'a donto.

A nee a se a ma cahã :

«Baase Gabu izoo ga baa ka buu. Ay tufaa masi koogu mana kaa !»
Gabu batu, a batu hal'a gay. Gangam izoo mana kaa.

Gabu lakkaloo tun.

A nee gangam se :

«Ay willi. Ay izoo folloku n'ay n'a nañ. Cin no a ga ti a ay bandaa ga ?» Gangam tun ka honnay wala ng'izoo si kaa. A hawandi kañ nd'a kaa nga g'a kar, zama a lulaari fondaa ra. A mana mooru kañ a gar Gorgo nd'izey ga ng'izoo zoko. A zuru ka huru nga hugoo ra.

A nee Gabu se :

«Gorgo no k'ay izoo wii. Nd'a mana ti ay zuru kal'a ma agay mo wii.» Gabu willi nga hugoo do. A gar izoo buu. A hēe, a hēe hala moñey ciray sōy. A nee: «Nda Gorgo nka mana Gangam izoo wii

kala ya duu ay izoo se safari. Gorgo ti sibil kan n'ay izoo nda Gangam izoo kul wii. Laabudda kala y'a ban'a ra ! Hō banda ga Gorgo nd'izey si duu ngi boŋ. Za waynaa ma hun hal'a ma kan, boŋey si taraa kar nongu kan ra ay goo ! »

Dogoo ra, Gabu deesi ka singa gorgo nd'izey ga. Za Gorgo ga hēe a ga kaati a mana ganji Gabu n'izoo zaa.

Woo ti konnaa kan goo Gabu nda Gorgo game daliiloo.

1 Wa zentoo fillaa tee nda takaa kaŋ nda war faham a se.

2 Cimi wala tari ?

C

T

a) Gangam izoo cahã ka dontaa too.

b) Gorgo nd'izey ka gangam izoo wii.

c) Gorgo ka gabu izoo zoko, a n'a wii.

3 Hãayaney wey zaabi :

a) Macin se gabu koy dii Gangam ?

b) Macin no gangam nee ng'izoo ma koy a ceeci ?

4 Kalimawey kaŋ maanawey ga cere kakaw dam cere ga nda zeeri.

Dam	dii
Buu	tay
Mooru	huna
Koogu	man
Naŋ	kaa

5 Zentoo duurandoo hantum ni kayyewoo ra.

6 Maayey wey tabatandi.

tufay, gabu, safari, gangam, honnay.

Alkaali Salmaana

Ne waynahunay here, koyra foo goo no kaŋ s'i ga nee Darsalaami. Darsalaami woo koyra beeri no kaŋ bay ka duu addawla ; maawoo hanse ka zanzaŋ zama anneema koyra no, alaafiya koyra no.

Koyraa woo bay ka duu alkaali foo kaŋ s'i ga nee Salmaana. Salmaana ga bayray, a ga ti alaadiri. Nga bayraa sii nda kaydoo. Borey ga hun dandi nda dangay, hawsa nda gurma ka ti ciiti a do. Ciiti ma jiiri ka sendi, nd'a too Salmaana do, a mm'a ben. Jiiri waranka n'a n'a tee alkaalitaraa ra, amma nga ciiti mana bay ka tun. Salmaana sii nda muraadu kala ciiti wala nga jingaroo. Nd'a sii nga hugoo ra, de a goo jiiraa ra.

Amma Salmaana goo nda annaamu foo kaŋ na borey kayfandi, a na boŋey haw : woy nd'aru mana bay ka kaa ka ciiti Salmaana do de woyoo ma taari ; woo mana bay ka tee ; boro mana dii a, a mana maar'a Darsalaami ra. Za woyey na woo bay, arey mana yee ka duu i ra baani. Woy mma cerecere a m'almunkar tee, kurpoo si nee tuwoo wala gaasoo soko lakkaloo ma huru ka koy alkaaloo do. Misoo hanse ka borey boŋey haw. Nd'i n'alkaaloo hãa nda woo addaliiloo, a sii nda zaabi kul kala :

« Hee, woyboro sii nda dori ; a si taari, a si tooŋe ! »

Woo ti nga meekoššo. Salmaana si maa, a si dii. Han foo wandoo n'anniya nga ma lakkaloo zumandi. Wandoo maapoo ti Aysa. Aysa batu hala saafu jingaroo banda ga, a fatta ; a mana mooru, windoo mipoo de g'a lanba. Kayna kul Salmaana kaa.

Aysa naŋ hal'a huru, a na windoo daabu ; waati din ra a kar'a se a ma feera nga se ; Alkaaloo kaati, a wuru ; a nee nga si feera kala nga ma maa sibiloo kaŋ na Aysa fattandi taray. Z'a ga hēe, a g'a suurandi hal'a jaŋandi. Woyoo nee sohō nga mma koy nga boŋ wii.

Day foo goo windoo jeroo ga. Aysa koy jesoo ga, a na tondi beeri foo zaa a n'a kaŋandi dayoo ra, jina a zuru ka kaa ka lanba windoo mijoo ga ; za alkaaloo maa tondoo bunzaŋyanoo nga r'a zuru ka fatta ; lakkaloo tun, a ti a se alhakiika kaŋ nga wandoo nka kaŋ dayoo ra. Takaa kaŋ nd'a fatta nda Aysa da huru, a na windoo kulya. Kaŋ Salmaana faham, a willi ka kaa, a ti gar hugoo daaba. Nga da cindi ka kara i ma feera nga se. Wandoo nee a se:

« abada ! laabudda bara moo ma boo ni ga taray, Darsalaami kul ma seede ng'alkaaloo ga ». Woo ka tee da.

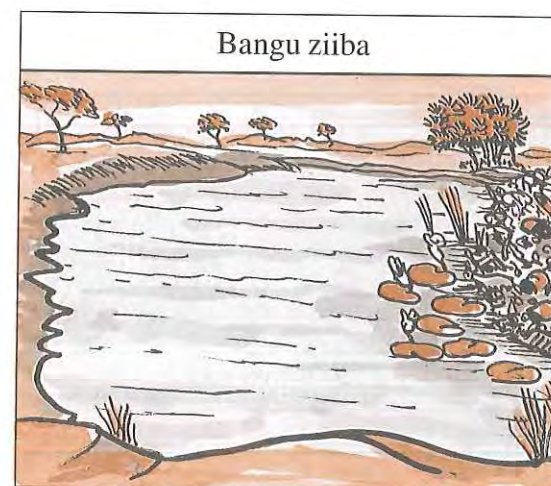
Za woo tee, alkaali Salmaana barmay ; a mana yee k'arey taarandi woyey se. Za woo tee da, nga meekoššo kul ti : « Irkoy m'ir waa woyboro zaari ».

Denden

Hāayaney wey zaabi ?

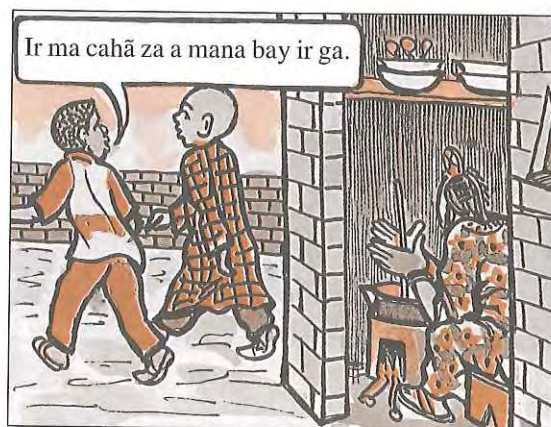
- Macin se Darsalaami maawoo hanse ka zanzaŋ ?
- Jiiri marje no Salmaana n'a tee alkaalitaraa ra ?
- Taka foo nda Alkaali Salmaana ga ciiti dunbu arey nda woyey game ?
- Waatoo kaŋ Salmaana maa tondoo kaŋyanoo se dayoo ra, macin no a n'a hongu ?
- Macin no Aysa n'a tee ka Salmaana noo lakkal ?
- Macin ti alkaali Salmaana meekoššo waatoo kaŋ a faham ?

Bangoo ga

Wa kaa ne, war masi koy, menna sii a ra, a ga ziibi, wirci goo a ra.

Ir si koy koyne

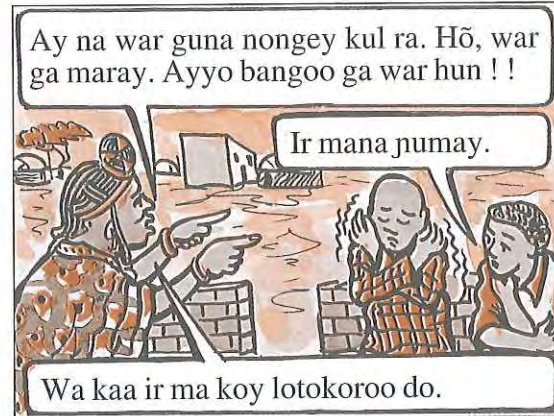
Woo kul ti hari !

Bangoo ga (jeroo)

Ir ma numay, ir ma zii.

Ay na war guna nongey kul ra. Hō, war ga maray. Ayyo bangoo ga war hun !!

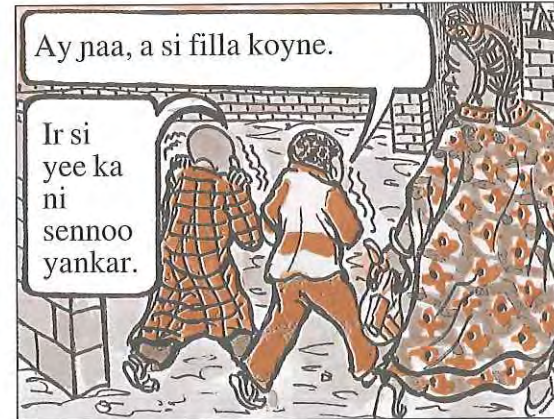
Ir mana numay.

Wa kaa ir ma koy lotokoroo do.

Woy beeroo, wircoo woo kanj goo n'izey ga, hari ziiba no m'a noo boro se.

Saa din, war nka numay bangoo'ra ?

Ay paa, a si filla koyne.

Ir si yee ka ni sennoo yankar.

Kalima gaarantey

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									

Hugu kooney timmandi

I – Zuu daarantey

- 1 Ma yee ihinkantoo ga m'a ziiri m'a...
- 2 Gaabu ka hayey wey tee...ni niine fata faa ziiri.
- 3 Yee ihinkantoo ga m'a ziiri.
- 4 ...ga hima ka taka follokaa tee.
- 5 Ma...niine fata faa ziiri nda taray.
- 6 Nda...na ni dii.
- 7 Nda hungum...ni dii.
- 8 Zaaroo ra n'ga hin k'a tee...boobayan.
- 9 Ma ni niineboroo hala ni...ga ziiri.

II – Zuu sukantey

- A. Ma ni...fata faa ziiri.
- C. Ma niine... kaa nda affaa hendi.
- D. ...ka hayey wey tee.
- E. Ma niine hew kaa...affaa hendi.
- G. Ikoraa ti ma ni...ziiri.
- H. ...niine hew faa nda affaa hendi.
- I. Masi tammahā kanj zaari...g'a ben.

Cawgandey

Cawgande 1

Willandi : Salma zullandoo I nda II	5
Caw cahānte : Beerumaa tun – Hawwa alhaadimawey – Salma wircoo	10
Kunfakaari : Balasa – Jerfenda nafaa	19
Porože kaccu : Tuuri dumayan	23
Alhabar dunbo : Hundibeeray	25
Zenti : Cere kaana hinka	27
Maa-ka-faham : Hanna	31
Biifeelaga benbaw : Bari nda nbaŋa	33
Hooray : Leeteraa woo caw koyoo se	35
Bayti : Ize	36

Cawgande 2

Willandi : Aliyyu ga naaru I nda II	37
Caw cahānte : Baanikoyra dayoo – Dam, ma ra guna ! – Sorkey	42
Kunfakaari : Harihiyey bangayyanoo – Haamar	51
Alhabar dunbo : Kaala jiiraa cinaroo	55
Zenti : Ŋaakaw hinzaa	57
Maa-ka-faham : Lokkol	61
Biifeelaga hunante : Taari wangaaroo	63
Hooray : Ay batagaa adereesoo	65
Bayti : Gaabandi	66

Cawgande 3

Willandi : Garaasaa do I nda II	67
Caw cahānte : Kaydiyaa alaada barmaa – Moktar faaroo kayriroo – Boŋsenday bonaa	72
Kunfakaari : Faari goyjinawey – Denji teeyan	84
Alhabar dunbo : Alfarey kondaa	88
Zenti : Macin se nbala si hun haroo ra ?	90
Maa-ka-faham : Windilaa saajawyanoo	94
Biifeelaga benbaw : Farka nda kaaray	96
Hooray : Ay talagaramoo	98
Bayti : Haw-ize	99

Cawgande 4

Willandi : Adabba maraayan I nda II	100
Caw cahānte : Minika almaaney yoofoo – Alaafiya fawraa	105
Kunfakaari : Hunay šešeroo – Burgu	113
Porože kaccu : Mansi burayan	117
Alhabar dunbo : May ma sisiloo kaŋ ?	119
Zenti : Amiiroo nda wuragoo	121
Maa-ka-faham : Gaawoo zayoo nda Tunbutu zayoo	125
Biifeelaga benbaw : Ŋono nderŋoo	127
Hooray : Kalimaa koli	129
Bayti : Ncirŋi	130

Cawgande 5

Willandi : Hoorawey nda gaafeerawey I nda II	131
Caw cahānte : Koyraa zankey hoyandoo – Doowaa jiire	136
Kunfakaari : Tuuri nafante : daaraypaa – Takaa kaŋ nda tuuri ga labu monyan ganji	144
Alhabar dunbo : Ma si ni bagaa yala	148
Zenti : Takaa kaŋ nda Isa na Gaakacca borey safar	150
Maa-ka-faham : Kofa kul nda nga cetukaa	154
Biifeelaga benbaw : Ntabay nda kooro	156
Hooray : Kalima gaarantey	158
Bayti : Tunbutu	159

Cawgande 6

Willandi : Boŋbayze I nda II	160
Caw cahānte : Azalay – Bangu-izey fattayanoo	165
Kunfakaari : Faari diiyan – Goori nafaa	175
Alhabar dunbo : Albannaa, tubaa nda goykey	177
Zenti : Konnaa kaŋ goo gabu nda Gorgo game	179
Maa-ka-faham : Alkaali Salmana	183
Biifeelaga benbaw : Bangoo ga	185
Hooray : Kalima gaarantey	187
Bayti : Hala Aduŋpaa ma kuu !	188

Imprimé à l'île Maurice par
Book Printing Services Ltd